

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Διπλωματική Εργασία

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

της

ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Επιβλέπων καθηγητής: Ταχυνάκης Παναγιώτης

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη
Λογιστική Φορολογία και Χρηματοοικονομική Διοίκηση.

Θεσσαλονίκη 2022

Περίληψη

Η φοροδιαφυγή είναι ένα μεγάλο πρόβλημα στη σημερινή κοινωνία γιατί όλο και περισσότεροι άνθρωποι δεν πληρώνουν τους φόρους τους ούτε ακολουθούν τους κανόνες. Άλλοι προσπαθούν να κερδίσουν χρήματα και προσωπικό όφελος συμμετέχοντας σε δραστηριότητες που είναι παράνομες, ενώ άλλοι προσπαθούν να αποφύγουν να πληρώσουν χρησιμοποιώντας κόλπα και χρησιμοποιώντας νομικά κενά. Στόχος αυτής της μελέτης είναι να διερευνήσει τα κίνητρα και τις συνθήκες που παρακινούν τους ανθρώπους στο έθνος μας καθώς και σε άλλα ευρωπαϊκά έθνη να εμπλακούν σε τέτοιου είδους συμπεριφορές. Η έρευνα θα επικεντρωθεί ιδιαίτερα στην Ελλάδα, αλλά τα αποτελέσματα θα είναι χρήσιμα για όλη την Ευρώπη. Συμπερασματικά, οι φορολογικές αρχές πρέπει να κατανοήσουν τις αιτίες προκειμένου να ενισχύσουν τον βαθμό φορολογικής συμμόρφωσης, κάτι που θα έχει ως αποτέλεσμα οι αρχές να κερδίσουν την εμπιστοσύνη του πληθυσμού. Ταυτόχρονα, είναι σε θέση να ενισχύσουν τα κέρδη τους παρά τη μείωση του χρηματικού ποσού που λαμβάνει η κυβέρνηση.

Λέξεις κλειδιά : φορολογία, η φοροδιαφυγή, παραοικονομία, η φοροαποφυγή, οικονομικό έγκλημα και υπεράκτιες εταιρείες .

Summary

Tax evasion is a big problem in today's society because more and more people are not paying their taxes or following the rules. Others try to gain money and personal gain by engaging in activities that are illegal, while others try to avoid paying by using tricks and exploiting legal loopholes. The aim of this study is to explore the motivations and conditions that motivate people in our nation as well as other European nations to engage in such behaviors. The research will focus particularly on Greece, but the results will be useful for all of Europe. In conclusion, tax authorities need to understand the causes in order to enhance the degree of tax compliance, which will result in the authorities gaining the trust of the population. At the same time, they are able to boost their profits despite the reduction in the amount of money the government receives.

Keywords: taxation, tax evasion, shadow economy, tax evasion, financial crime and offshore companies.

Πίνακας περιεχομένων

<i>Περίληψη</i>	1
<i>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ</i>	5
<i>Κεφάλαιο 2ο ΑΡΘΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ</i>	11
<i>ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ</i>	11
<i>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ</i>	21
<i>ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ</i>	21
<i>3.1 Επισκόπηση υψηλού επιπέδου</i>	23
<i>3.2 Επεξήγηση της έννοιας της φορολογίας</i>	23
<i>3.3 Φόρος Εισοδήματος Ατόμων</i>	24
<i>3.4 εισφορά κατανάλωσης</i>	25
<i>3.5 Φόρος Ακίνητης Περιουσίας</i>	26
<i>3.6 Κυβερνητικές αρμοδιότητες</i>	26
<i>3.7 Διαφορές μεταξύ άμεσης και έμμεσης φορολογίας ως μέθοδος διαφοροποίησης</i> ...	27
<i>3.8 Τα οφέλη και οι βλάβες των φόρων</i>	28
<i>3.9 Επισκόπηση της κατάστασης</i>	31
<i>3.10 Φοροδιαφυγή: Ορισμός και Εξήγηση του Εννοιολογικού Πλαισίου</i>	32
<i>3.11 Τέσσερις διαφορετικές απόψεις σχετικά με την αποφυγή φόρων</i>	37
<i>3.12 Κίνητρα και στοιχεία που συμβάλλουν στη φοροδιαφυγή</i>	38
<i>3.13 Μέθοδοι φοροαποφυγής, καθώς και τα έξι πιο κοινά σχήματα φοροδιαφυγής</i>	39
<i>3.14 Οι επιπτώσεις της φοροαποφυγής (Συνέπειες της φοροδιαφυγής)</i>	40
<i>3.15 Η παραοικονομία και τα νομικά κενά για φοροδιαφυγή</i>	49
<i>3.16 Τεχνικές φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής</i>	58
<i>3.17 Το κόστος των φόρων και η χρήση πλαστικού χρήματος</i>	59

<i>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ</i>	61
<i>ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ</i>	61
<i>4.1 Ορισμός: Μια επισκόπηση της εισαγωγής αυτού του κεφαλαίου</i>	64
<i>4.2 Τύποι Οικονομικού Εγκλήματος</i>	66
<i>4.3 Το σφυρήλατο τρίγωνο</i>	68
<i>4.4 Προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση οικονομικών παραπτώματων</i>	70
<i>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΕ</i>	72
<i>ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ</i>	72
<i>5.1: Το αρχικό πλαίσιο</i>	73
<i>5.2. Οι σημαντικότεροι παράγοντες που συμβάλλουν στη φοροδιαφυγή στη χώρα</i>	74
<i>5.3 διαρθρωτικές κινήσεις</i>	76
<i>Κεφάλαιο 6ο ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ</i>	87
<i>Βιβλιογραφικές Παραπομπές</i>	90
<i>Ξένη Βιβλιογραφία</i>	91
<i>Ελληνική βιβλιογραφία</i>	94

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Η γρήγορη πρόοδος της τεχνολογίας και η απελευθέρωση των παγκόσμιων αγορών είναι δύο καθοριστικά χαρακτηριστικά του πολιτισμού που ζούμε σήμερα. Αυτό το άνοιγμα των αγορών και, με τη βοήθεια της τεχνολογίας, οδήγησε σε οικονομικές και τεχνικές εγκαταστάσεις, οι οποίες τελικά οδήγησαν στην αλλαγή της κοινωνίας. Τα προαναφερθέντα στοιχεία είναι και αυτά που προώθησαν την ανάπτυξη και επέκταση των εγκληματικών δραστηριοτήτων, ιδιαίτερα των οικονομικών εγκλημάτων.¹

Αυτού του είδους οι παράνομες δραστηριότητες στον χρηματοπιστωτικό τομέα δεν αποτελούν πρόσφατη εξέλιξη. Αυτές οι δραστηριότητες έχουν υποστεί σημαντικές αλλαγές κατά τη διάρκεια πολλών δεκαετιών, που συμπίπτουν με την ανάπτυξη των κοινωνιών σε όλο τον κόσμο. Σε αυτή τη συγκυρία, θα ήταν ωφέλιμο να αναδειχθεί το γεγονός ότι η σταθερότητα των κρατικών οικονομιών καθώς και η ευημερία τους τίθενται σε κίνδυνο από το οικονομικό έγκλημα. Ο αριθμός των κανονισμών που έχουν δημιουργηθεί από το κράτος και η απουσία μηχανισμών ανίχνευσης είναι τα φρένα που εμποδίζουν τον περιορισμό ή την πλήρη εξάλειψη του φαινομένου.

Η επιβολή φόρων είναι ένα από τα σημαντικότερα μέρη τόσο της λειτουργίας της οικονομίας όσο και της διαδικασίας άσκησης της δημοσιονομικής πολιτικής. Για να μπορέσει ένας φορολογούμενος να κατανοήσει καλύτερα γιατί φορολογείται και σε τι χρησιμεύει ο φόρος, ο στόχος αυτής της μελέτης είναι να μάθει για τους κύριους τύπους φόρων που πρέπει να πληρώνει καθημερινά και τους τύπους φόρων που επιβάλλονται εναντίον τους. Επιπλέον, ένας περαιτέρω στόχος της παρούσας εργασίας είναι η διαφοροποίηση των φαινομένων της παραοικονομίας από την πρακτική της φοροδιαφυγής. Επιπλέον, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι το φαινόμενο παρατηρείται συχνότερα σε άτομα που είναι ελεύθεροι επαγγελματίες, ως αποτέλεσμα της ανακριβούς δήλωσης των εισοδημάτων που πραγματοποιούν.

¹ (Αληφαντής, 2018)

Φαίνεται όμως και σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ως αποτέλεσμα της έκδοσης πλαστών και εικονικών φορολογικών στοιχείων. Όλες οι πληροφορίες που έχουν προηγηθεί, μαζί με μια ανάλυση του οικονομικού εγκλήματος, έχουν σκοπό να κάνουν τον αναγνώστη να σκεφτεί ότι τα προβλήματα δεν μπορούν να λυθούν χωρίς τη βοήθεια ελεγκτικών μηχανισμών, φορολογουμένων και ενός φορολογικού συστήματος που λειτουργεί καλά. Σε αντίθεση με αυτό, η διερεύνηση της αποτελεσματικότητας του φορολογικού συστήματος θα απαιτήσει από εμάς να δώσουμε απαντήσεις σε μεγάλο αριθμό σημαντικών ερωτημάτων. Το πρωταρχικό μέλημα είναι το θέμα του κατά πόσον όλα τα άτομα στον σύγχρονο κόσμο υπόκεινται σε φορολογία με δίκαιο τρόπο ή όχι. Από τις αρχές του περασμένου αιώνα, αυτό το ζήτημα ήταν σημαντικό για μεγάλο αριθμό ανθρώπων και η συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπων εξακολουθεί να ανησυχεί για το πόσο δίκαιο είναι το φορολογικό σύστημα. Ένα άλλο σημείο που αξίζει προσοχής είναι εάν οι κυβερνήσεις συγκεντρώνουν ή όχι το χρηματικό ποσό που προβλέπουν με βάση τον ετήσιο κρατικό προϋπολογισμό τους. Θα πρέπει επίσης να διερευνηθεί διεξοδικά αφού ορισμένοι φορολογούμενοι δεν πληρώνουν τους φόρους που οφείλονται στην κυβέρνηση επιδίδονται τόσο σε φοροδιαφυγή όσο και σε παράνομες συμπεριφορές, που με τη σειρά τους συμβάλλουν στο φαινόμενο της παραοικονομίας. Άλλωστε, αυτό εξετάζουν και οι διπλωμάτες όταν διερευνούν το ύψος της φοροδιαφυγής που διαπράττουν αυτά τα άτομα αφού δεν πιστεύουν ότι οι φόροι εισπράττονται σωστά.

Βασικό αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι να διευκρινιστεί η διάκριση μεταξύ του φαινομένου της φοροδιαφυγής και της πρακτικής της φοροαποφυγής, δύο έννοιες που συγχέονται συχνά στη σύγχρονη εποχή.² Ένας ακόμα λόγος είναι οι αρχές λειτουργίας των offshore εταιριών και οι πιο σημαντικές εταιρείες παγκοσμίως

Επίσης, θα γίνει σαφές πότε η φοροδιαφυγή οδηγεί σε οικονομικό έγκλημα και ποιες είναι οι συνέπειες για την οικονομία και το κοινωνικό σύνολο. Τελικά, η πρόκληση που θέτουν τα φαινόμενα είναι πολύπλευρης φύσης, και ως εκ τούτου, η λύση σε αυτό το πρόβλημα πρέπει επίσης να είναι πολυδιάστατη. Η φοροδιαφυγή λειτουργεί σαν αλυσίδα γιατί οι ανείσπρακτοι φόροι δημιουργούν έλλειμμα στον κρατικό προϋπολογισμό. Εξαιτίας αυτού, η φοροδιαφυγή είναι ένα σημαντικό ζήτημα που πρέπει να αντιμετωπίσει κάθε κυβέρνηση, όχι μόνο λόγω του αντίκτυπου που

² (Κουράκης, 2017)

έχει στην οικονομία, αλλά και λόγω του αντίκτυπου που έχει στην πρόοδο της κοινωνίας.

Επειδή οι παράνομες ενέργειες θα μπορούσαν να επιβραδύνουν την παγκόσμια οικονομία, ο στόχος αυτής της εργασίας είναι να προσπαθήσει να εξετάσει τη φοροδιαφυγή και το οικονομικό έγκλημα όσο το δυνατόν πιο διεξοδικά.³ Λόγω της απουσίας εναρμόνισης στον τομέα των άμεσων φόρων, εξακολουθεί να αποτελεί προνόμιο κάθε μεμονωμένου κράτους μέλους να θεσπίσει το δικό του νομοθετικό πλαίσιο στον συγκεκριμένο τομέα του δικαίου. Για να γίνει αυτό, τα κράτη μέλη οφείλουν να χρησιμοποιούν τις εξουσίες που τους ανατίθενται κατά τρόπο που να συνάδει με το βασικό δίκαιο. Παρά την απαίτηση που επιβάλλεται στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) να υπακούσουν στις αρχές του δικαίου της ΕΕ, και ιδίως στις βασικές ελευθερίες, υπάρχουν διαφορετικές φορολογικές δομές ως άμεση συνέπεια των αρμοδιοτήτων που παρέχονται στα κράτη μέλη.⁴ Επειδή δεν υπάρχει γενική έννοια συνοχής σε διεθνές επίπεδο, η αλληλεπίδραση δύο τέτοιων διακριτών συνόλων κανονισμών που εφαρμόζονται και οι δύο από κυρίαρχα έθνη μπορεί να οδηγήσει είτε σε διπλή φορολογία είτε σε διπλή μη φορολόγηση σε σενάρια που περιλαμβάνουν τη διέλευση των διεθνών συνόρων.⁵ Ειδικότερα, όταν πρόκειται για συναλλαγές χρηματοδότησης που πραγματοποιούνται πέραν των διεθνών συνόρων, αυτές οι αποκλίσεις ενδέχεται να οδηγήσουν σε διαφορετικούς χαρακτηρισμούς του ίδιου χρηματοπιστωτικού μέσου από τα εμπλεκόμενα κράτη μέλη (σύγκρουση προσόντων).

Ως συνέπεια αυτού, ένα κράτος μπορεί να θεωρήσει ένα συγκεκριμένο μέσο ως χρέος, ενώ ένα άλλο κράτος θα το δει ως ίδια κεφάλαια. Στην πλειονότητα των φορολογικών συστημάτων των κρατών μελών, η φορολογική μεταχείριση του χρέους και των ιδίων κεφαλαίων είναι ουσιαστικά διαφορετική μεταξύ τους.⁶

Για τη χρήση ιδίων κεφαλαίων, από την άλλη πλευρά, θεωρείται ένας πόρος που κατέχεται από την ίδια την επιχείρηση, σε αντίθεση με το χρέος που θεωρείται πόρος που δεν ανήκει στην εταιρεία και για τη χρήση του η εταιρεία υποχρεούται να πραγματοποιήσει πληρωμές. Ως αποτέλεσμα αυτού, η αποζημίωση που καταβάλλεται για τη χρήση δανειακού κεφαλαίου είναι εκπιπτόμενη επιχειρηματική δαπάνη και μειώνει τη φορολογητέα βάση, ενώ τα μερίσματα που καταβάλλονται στους μετόχους

³ (Ασπροπούλου Α., 2016)

⁴ (Βαβούρας Ι., 2014)

⁵ (Βαβούρας Ι., 2014)

⁶ (Ασπροπούλου Α., 2016)

που προμηθεύουν μια εταιρεία με ίδια κεφάλαια δεν εκπίπτουν. Αυτό συμβαίνει επειδή οι μέτοχοι παρέχουν στην εταιρεία ίδια κεφάλαια.

Εξαιτίας αυτών των διαφορών στον τρόπο φορολογίας του χρέους και των ιδίων κεφαλαίων, ο αποκλίνων χαρακτηρισμός χρηματοπιστωτικών μέσων από δύο κράτη μέλη μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τις Πολυεθνικές Επιχειρήσεις (ΠΕΕ) με στοχευμένο τρόπο για τη μείωση της φορολογικής τους βάσης. Αυτό οφείλεται στις διαφορές στον τρόπο φορολογίας του χρέους και των ιδίων κεφαλαίων. Αυτές οι αποκαλούμενες συμφωνίες υβριδικής αναντιστοιχίας είχαν λάβει προηγουμένως μεγάλη προσοχή, ιδιαίτερα από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ)⁷. Το λεγόμενο έργο Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) σχεδιάστηκε από τον ΟΟΣΑ σε συνεργασία με την G20 και η τελική έκθεση του έργου κυκλοφόρησε στις 5 Οκτωβρίου 2015, όπως αναφέρεται στον τίτλο του έργου. Αυτή η έκθεση περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εξουδετέρωση των υβριδικών ρυθμίσεων αναντιστοιχίας και τις δυσμενείς επιπτώσεις τους στα φορολογικά έσοδα των κρατών⁸. Ως αποτέλεσμα του γεγονότος ότι αρκετά από τα μέλη του ΟΟΣΑ είναι επίσης κράτη μέλη της ΕΕ, το ερώτημα εάν οι συγκεκριμένες προτάσεις BEPS παραβιάζουν ή όχι τη νομοθεσία της ΕΕ έχει αποτελέσει αντικείμενο πολλών συζητήσεων μεταξύ των ακαδημαϊκών.

Εάν τα συγκεκριμένα μέτρα αποδεικνύονταν ασύμβατα με τις θεμελιώδεις ελευθερίες, τότε οι προσπάθειες που καταβάλλει ο ΟΟΣΑ όσον αφορά το έργο BEPS θα ήταν περιορισμένης σημασίας. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι κάθε κράτος μέλος υποχρεούται να σέβεται αυτές τις ελευθερίες όταν εντάσσει τα μέτρα στη δική του νομοθεσία. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη λάβει μέτρα για να εγγυηθεί έναν ορισμένο βαθμό εναρμόνισης και τη συνεπή εφαρμογή των μέτρων κατά του BEPS σε επίπεδο ΕΕ.⁹ Ο στόχος αυτός τέθηκε με σκοπό την αποτροπή πιθανών συστημάτων φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής. Κατ' αρχάς, οι σχετικές προσαρμογές στην οδηγία του Συμβουλίου για το ενιαίο σύστημα φόρων που εφαρμόζεται στην κατάσταση των μητρικών εταιρειών και των θυγατρικών διαφόρων κρατών μελών περιλαμβάνονται σε αυτές τις διαδικασίες (PSD). Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε πρόσφατα ένα πακέτο με τίτλο «Πακέτο κατά της φοροαποφυγής».¹⁰

⁷ (Ασπροπούλου Α., 2016)

⁸ (Κουράκης, 2017)

⁹ (Κορομηλάς, 2019)

¹⁰ (Beasley M. S., 2020)

Αυτό το πακέτο περιλαμβάνει πραγματικά μέτρα που θα εφαρμοστούν για την αντιμετώπιση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού σε επίπεδο ΕΕ¹¹. Η πρόταση οδηγίας για τον καθορισμό περιορισμών κατά των μεθόδων φοροδιαφυγής που επηρεάζουν άμεσα τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο αυτής της δέσμης (εφεξής η οδηγία κατά της φοροαποφυγής ή ΑΤΑΔ). Η Οδηγία κατά της φοροαποφυγής (ΑΤΑΔ) είναι μια άμεση απάντηση στο έργο BEPS του ΟΟΣΑ/G20 και προσπαθεί να αναπτύξει μια πιο ισχυρή και συνεπή στρατηγική για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής από εταιρείες εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό περιλαμβάνει επίσης, μεταξύ άλλων, μέτρα για την αντιμετώπιση των δυσμενών επιπτώσεων των υβριδικών χρηματοπιστωτικών μέσων.¹²

Η τρέχουσα έρευνα είναι χρήσιμη γιατί εξηγεί το πολύ προφανές φαινόμενο της φοροδιαφυγής ρίχνοντας φως στην κοινωνική του πτυχή, στον αντίκτυπο στην οικονομική ανάπτυξη και παραγωγικότητα, στα δημοσιονομικά έσοδα και, κατ' επέκταση, στην αποτελεσματικότητα της οικονομικής πολιτικής. Ειδικότερα, η φοροδιαφυγή στερεί από τον κρατικό προϋπολογισμό σημαντικά έσοδα, μειώνει την πιθανότητα πληρωμής δημόσιων δαπανών και επενδύσεων από εσωτερικές πηγές και αυξάνει την ανάγκη για δανεισμό κεφαλαίων από το εξωτερικό. Τα χρέη των κρατικών και τοπικών κυβερνήσεων αυξήθηκαν ως αποτέλεσμα των υψηλών επιτοκίων που συνδέονται με τον δανεισμό χρημάτων από το εξωτερικό. Για να καλύψουν τις ελλείψεις στα κρατικά ταμεία που προκαλεί η φοροδιαφυγή, οι κυβερνήσεις μπορούν να αυξήσουν τους φόρους ή να επιβάλουν ανώτατα όρια δαπανών. Επίσης, η επίμονη φοροδιαφυγή αλλάζει τον τρόπο λειτουργίας της οικονομίας επηρεάζοντας τον τρόπο με τον οποίο τα νοικοκυριά αποφασίζουν πόσα άτομα θα προσλάβουν και πόσα χρήματα θα ξοδέψουν, να επενδύσουν ή να εξοικονομήσουν. Μακροπρόθεσμα, αυτές οι ανισότητες θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σοβαρές οικονομικές ανισορροπίες. Επειδή οι οικονομικές μονάδες μπορούν να επιλέξουν να συμμετέχουν σε μη παραγωγικές και μη ανταγωνιστικές δραστηριότητες λόγω της ευκολίας διάπραξης φοροδιαφυγής, μια δευτερεύουσα επίδραση της φοροδιαφυγής είναι η κακή κατανομή των παραγωγικών πόρων μιας οικονομίας. Ως ενδεικτική περίπτωση, εξετάστε πώς η ζήτηση στρέφεται προς ορισμένους κλάδους έναντι άλλων, όχι λόγω τυχόν εγγενών ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων αυτών των βιομηχανιών, αλλά επειδή κάτι τέτοιο επιτρέπει τη

¹¹ (Κουράκης, 2017)

¹² (Θεοχαράκη Π., 2017)

νομιμοποίηση πλασματικών αυξήσεων στις διακριτικές δαπάνες που γίνονται εφικτές λόγω της φοροαποφυγής (π. καταναλωτικά αγαθά, αγορές ακινήτων).¹³

Η συγκεκριμένη διατριβή χωρίζεται σε συνολικά οκτώ διαφορετικά κεφάλαια. Μετά την εισαγωγή, το σώμα της εργασίας θα αποτελείται από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση και, ειδικότερα, τα επιστημονικά άρθρα. Αυτό θα παρέχει στον αναγνώστη μια θεμελιώδη κατανόηση του θέματος της μελέτης, η οποία θα του επιτρέψει να προχωρήσει στις επόμενες ενότητες. Ο στόχος αυτής της εργασίας αναλύεται στο πρώτο κεφάλαιο. Στο δεύτερο κεφάλαιο, σκιαγραφούνται οι σημαντικότερες κατηγορίες φόρων σύμφωνα με τα πορίσματα της έκθεσης που συνέταξε το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους για τις χρήσεις 2019–2020. Στο τελευταίο τμήμα γίνεται η διαφορά μεταξύ άμεσων και έμμεσων φόρων, καθώς και τα υπέρ και τα κατά του κάθε είδους. Το θέμα της φοροδιαφυγής συζητείται στη συνέχεια στο Κεφάλαιο 3, το οποίο κάνει διάκριση μεταξύ των φορολογικών όρων της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας, προκειμένου να παρέχει μια ολιστική προοπτική για το εύρος της κατάστασης. Ειδικότερα, συζητείται η εξέλιξη και το εύρος της φοροδιαφυγής. Εξετάζονται τα μέσα με τα οποία ένα άτομο μπορεί να αποφύγει να πληρώσει φόρους στη σύγχρονη εποχή. και αναφέρονται τόσο τα στοιχεία που συμβάλλουν όσο και οι πιθανές λύσεις στο ζήτημα. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι διερευνάται και το πρόβλημα της φοροδιαφυγής, που συνδέεται στενά με τη φράση «πλαστικό χρήμα», όπως συζητείται στο άρθρο. Επιπλέον, το Κεφάλαιο 4 καλύπτει την ιδέα μιας υπεράκτιας επιχείρησης, καθώς και τη νομική της θέση. μερικά από τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της χρήσης υπεράκτιων εταιρειών και του φορολογικού παραδείσου, που είναι ένα μέρος όπου τεράστιοι οργανισμοί έχουν λάβει τεράστια φορολογικά οφέλη. Το θέμα του οικονομικού εγκλήματος, οι πολλές υποκατηγορίες του οικονομικού εγκλήματος και οι πιθανές απαντήσεις στην κατάσταση συζητούνται στο Κεφάλαιο 5. Το θέμα της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα συζητείται στο Κεφάλαιο 6, μαζί με τις πιο σημαντικές αιτίες που οδηγούν στη φοροδιαφυγή χώρα, καθώς και τις διαρθρωτικές αλλαγές που πρέπει να γίνουν για να περιοριστεί το ζήτημα. Στο 7ο κεφάλαιο, θα συζητήσουμε τα φαινόμενα που έχουν συμβεί στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με περισσότερες λεπτομέρειες, οι πιο κοινές στρατηγικές για την αποφυγή φόρων συζητούνται σε αυτό το άρθρο. Οι άνθρωποι δεν πληρώνουν το δίκαιο μερίδιό τους

¹³ (Kelmanson B., 2019)

στους φόρους για διάφορους λόγους, όπως το γεγονός ότι ορισμένα κράτη υπερφορολογούν τους κατοίκους τους. Αυτό εξετάζεται, μαζί με τρόπους αντιμετώπισης του προβλήματος, όπως οι παράνομες οικονομίες και οι προσπάθειες να σταματήσουν οι άνθρωποι να αποφεύγουν τους φόρους. Τέλος, το 8ο κεφάλαιο δίνει ένα παράδειγμα των τελικών συμπερασμάτων και μια ανάλυση των διαφορετικών τρόπων αντιμετώπισης του προβλήματος.¹⁴

Κεφάλαιο 2ο ΑΡΘΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Σκοπός της συγκεκριμένης ενότητας είναι να δώσει μια επισκόπηση της βιβλιογραφίας, η οποία παρουσιάζεται τόσο στα ελληνικά όσο και στα αγγλικά, ώστε να διευκολυνθεί η αποτελεσματικότερη μελέτη και διερεύνηση του θέματος της φοροδιαφυγής και γενικότερα του οικονομικού εγκλήματος. Σε μεγαλύτερο βάθος, η βιβλιογραφία εστιάζει σε σημαντικές επιστημονικές ερευνητικές μελέτες, αποσπάσματα βιβλίων, καθώς και ερευνητικά άρθρα που αξιοποιήθηκαν για επιπλέον εξοικείωση με το αντικείμενο της εργασίας.

Σύμφωνα με τα ευρήματα της μελέτης που διεξήχθη από τον Διακομιχάλη (2020) σχετικά με τους παράγοντες που συμβάλλουν στη φοροδιαφυγή στην Ελλάδα, ανακαλύφθηκε ότι οι κύριες αιτίες φοροδιαφυγής μπορούν να χωριστούν στις ακόλουθες πέντε κατηγορίες: νομοθετικές-πολιτικές, τεχνολογικά, γραφειοκρατικά-οργανωτικά, δομικά και πολιτισμικά αίτια. Το υπάρχον πολιτικό κλίμα της χώρας, σε συνδυασμό με την πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας και την αδιαφανή διαχείριση της δημόσιας οικονομίας, είναι ο πρωταρχικός παράγοντας στα νομοθετικά και πολιτικά αίτια της φοροδιαφυγής. Άλλοι παράγοντες, όπως η χαλαρή εποπτεία της δημόσιας οικονομίας, παίζουν επίσης ρόλο.¹⁵

Ο ίδιος ερευνητής παρατήρησε ακόμα ότι η φοροδιαφυγή διευκολύνεται επίσης από το γεγονός ότι οι απατεώνες σπάνια συλλαμβάνονται και τιμωρούνται. Αυτό καθιστά πολιτικά έξυπνο για αυτούς τους ανθρώπους να συνεχίσουν να αποφεύγουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Η απουσία ενός ολοκληρωμένου συστήματος μηχανογράφησης και ενός συστηματικού μητρώου ηλεκτρονικών αρχείων δημιουργεί σημαντικά προβλήματα και εμποδίζει τις αρμόδιες αρχές να αντλήσουν

¹⁴ (Καρά Ο., 2017)

¹⁵ (Diakomihalis, 2020)

αποτελεσματικές πληροφορίες. Από την άλλη, η έλλειψη τεχνολογικής και οργανωτικής υποδομής εντός της φορολογικής διοίκησης επιδεινώνει το πρόβλημα.¹⁶ Και αυτό γιατί το πρόβλημα επιδεινώνεται από το γεγονός ότι η φορολογική διοίκηση στερείται τόσο τεχνολογικής όσο και οργανωτικής υποδομής. Η κατάσταση επιδεινώνεται πολύ από τους αναποτελεσματικούς ελέγχους και, το πιο σημαντικό, από τη γραφειοκρατία. Η έρευνα της Κούνη (2020) έδειξε ότι η παθογένεια του συστήματος, που επηρεάζει πρωτίστως το ελληνικό φορολογικό σύστημα αλλά και τα φορολογικά συστήματα πολλών άλλων χωρών, σε συνδυασμό με τον μεγάλο αριθμό αυτοαπασχολούμενων σήμερα στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (πάνω από ένα εκατομμύριο για το 2020), δημιουργεί κίνητρα για φοροδιαφυγή καθώς οι αρμόδιες αρχές εμποδίζουν τον εντοπισμό και την επίλυση των προβλημάτων.¹⁷

Το συμπέρασμα που μπορεί να εξαχθεί από την παραπάνω έρευνα της Κούνη (2020) είναι ότι υπάρχει έλλειψη εμπιστοσύνης και από τις δύο πλευρές (τους φορολογούμενους και τους εφοριακούς). Αυξάνοντας την αυστηρότητα των ποινών για όσους αποφεύγουν τους φόρους, η κυβέρνηση μπορεί να εγγυηθεί ότι το φορολογικό σύστημα είναι και δίκαιο και σταθερό. Ταυτόχρονα, το σύστημα που χρησιμοποιείται για τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών πρέπει να γίνει ανοιχτό και προσβάσιμο στο κοινό, προκειμένου να ενισχυθεί και να προωθηθεί η φορολογική συμμόρφωση μεταξύ των κατοίκων.¹⁸

Επιπλέον, το πρόβλημα της φοροδιαφυγής εμπεριέχει ήδη επιπλοκές, όπως δείχνει η έρευνα που διεξήγαγε ο Diakomihalis (2020), αφού είναι απαραίτητο να γίνει ακριβής εκτίμηση του ποσού που αφορά. Μια ανακριβής οικονομική αξιολόγηση της κατάστασης αντικατοπτρίζεται από το γεγονός ότι ένα σημαντικό μέρος των προσωπικών εσόδων εξακολουθεί να παραμένει κρυφό από τις επίσημες διαδικασίες στατιστικών του κράτους.¹⁹

Σε παρόμοια μελέτη για τη φοροδιαφυγή στην Ελλάδα, ο ίδιος συγγραφέας επισημαίνει ότι τα φορολογικά έσοδα του κράτους θα είχαν αυξηθεί κατά 5% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) της χώρας, εάν είχε κάνει καλή δουλειά με την είσπραξη ασφαλιστικών πληρωμών, ΦΠΑ και φόρος εισοδήματος. Ως

¹⁶ (Diakomihalis, 2020)

¹⁷ (Κούνη, 2020)

¹⁸ (Κούνη, 2020)

¹⁹ (Diakomihalis, 2020)

αποτέλεσμα, υπάρχει πολύ υψηλό ποσοστό φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, αλλά η κυβέρνηση δεν φαίνεται να μπορεί να κάνει πολλά για αυτό.²⁰

Ως αποτέλεσμα, οι κυβερνήσεις δεν έχουν ακριβή εικόνα για το εύρος της φοροδιαφυγής, με αποτέλεσμα να κάνουν εσφαλμένες κρίσεις σχετικά με την παραγωγή εισοδήματος επιβάλλοντας φορολογικές υποχρεώσεις σε άτομα που συμμορφώνονται με το νόμο. Επιπλέον, η φοροαποφυγή συμβάλλει στη διεύρυνση του δημόσιου ελλείμματος, το οποίο με τη σειρά του οδηγεί σε σπανιότητα των διαθέσιμων οικονομικών πόρων.²¹

Συμπερασματικά, οι Beasley et al. (2020) παρέχουν μια προοπτική που είναι εξαντλητική και καλά τεκμηριωμένη για τη συμβολή του ελέγχου στη μάχη κατά της φοροδιαφυγής και της απάτης. Η μελέτη υπογραμμίζει τη σημασία της ύπαρξης ελέγχων, καθώς αυτοί οι έλεγχοι προσπαθούν να καταπολεμήσουν το οικονομικό έγκλημα, και ειδικότερα να εντοπίσουν, να αναπτύξουν και να αντιμετωπίσουν το οργανωμένο οικονομικό έγκλημα.²² Επιφορτισμένοι με τη διενέργεια των ελέγχων είναι οι ελεγκτές που έχουν εξειδικευμένη κατάρτιση και πιστοποίηση και των οποίων ο κύριος τομέας εξειδίκευσης και απασχόλησης είναι η διερεύνηση περιπτώσεων απάτης και φοροδιαφυγής. Οι ελεγκτές, τελικά, έχουν ως πρωταρχικό στόχο τη νομική καταγραφή κάθε οικονομικής απάτης σύμφωνα με τη σχετική πεποίθηση. Έχουν μεγάλη ευθύνη να διασφαλίσουν ότι αυτός ο στόχος θα επιτευχθεί και να κάνουν μεγάλη διαφορά στον αγώνα κατά της φοροδιαφυγής.²³

Η έρευνα του Κορομηλά (2019) διερευνά τη σύνδεση μεταξύ ανήθικων φορολογικών πρακτικών και φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, είναι ένα ακόμη παράδειγμα της έλλειψης εμπιστοσύνης που υπάρχει στη χώρα. Οι άνθρωποι δεν προσπαθούν να αποφύγουν να πληρώσουν φόρους για να αυξήσουν τον πλούτο τους. Μάλλον, το κάνουν επειδή πιστεύουν ότι το φορολογικό σύστημα είναι στημένο. Ειδικότερα, θεωρούν ότι οι φόροι που εισπράττει η κυβέρνηση δεν καταναλώνονται επαρκώς προς όφελος του έθνους, και ως εκ τούτου, τα κεφάλαια αυτά δαπανώνται για το κέρδος των ατόμων που τα εισπράττουν.²⁴

Συνεχίζοντας την έρευνα ο συγγραφέας παρατήρησε ότι σε αντίθεση με άλλους φορολογούμενους, που είναι πιο πιθανό να εμπλέκονται στη φοροδιαφυγή και

²⁰ (Diakomihalis, 2020)

²¹ (Diakomihalis, 2020)

²² (Beasley M. S., 2020)

²³ (Beasley M. S., 2020)

²⁴ (Κορομηλάς, 2019)

στην παραοικονομία, οι φορολογούμενοι που έχουν υψηλό επίπεδο φορολογικής ηθικής είναι αξιόπιστοι στην εκπλήρωση των ευθυνών τους. Εξαιτίας αυτού, το κράτος πρέπει να οικοδομήσει σχέσεις εμπιστοσύνης με τους πολίτες του για να βελτιώσει την ηθική των φορολογικών τους πρακτικών. Το κράτος πρέπει επίσης να δημιουργήσει ένα νέο, ισχυρότερο νομικό πλαίσιο που θα δίνει τη δυνατότητα στους πολιτικούς να λογοδοτούν για τις αποφάσεις και τις ενέργειές τους σχετικά με τη διαχείριση των δημοσίων κονδυλίων. Από την άλλη πλευρά, όπως ειπώθηκε στην αρχή του δοκιμίου, αναδύεται φυσικά το θέμα γιατί οι άνθρωποι υποχρεούνται να πληρώνουν φόρους.²⁵

Σύμφωνα με τους Bitzenis et al. (2019), το μέγεθος της παραοικονομίας και της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα σχετίζεται πρωτίστως με το μακροοικονομικό περιβάλλον. Πιο συγκεκριμένα, η άνοδος της ανεργίας στη χώρα μας, η αύξηση του ΑΕΠ και η επιρροή θεσμικών παραγόντων στην ελληνική πραγματικότητα του φορολογούμενου είναι παράγοντες που θεωρείται ότι συμβάλλουν. Η παρούσα μελέτη προσφέρει μια πρόταση για την αντιμετώπιση του ζητήματος με τη μορφή πρότασης:

- την υιοθέτηση μιας πολιτικής προσέγγισης που θα έχει ως στόχο να μεταφέρει ένα μέρος της φοροδιαφυγής από τη παραοικονομία στην επίσημη οικονομία, κυρίως με την αύξηση του ποσού των χρημάτων που συλλέγει η κυβέρνηση. Εξαιτίας αυτού, η ελληνική οικονομία θα έχει μια πιο ευνοϊκή εμφάνιση και θα είναι πιο απλό για τους θεσμούς να βοηθήσουν την Ελλάδα να εξέλθει από την ύφεση που προκάλεσε η κρίση του δημόσιου χρέους.

Η φοροδιαφυγή είναι ένα πρόβλημα που κάθε κράτος προσπαθεί να λύσει. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, είναι απαραίτητο να κατανοήσουμε τους παράγοντες που αναγκάζουν τα άτομα και τις εταιρείες να αποφύγουν να πληρώσουν το δίκαιο μερίδιο φόρων τους. Επιπλέον, η φοροαποφυγή δεν είναι μια σταθερή ιδέα αλλά μάλλον μια εξελισσόμενη ιδέα²⁶. Το Reuter (2019) εξηγεί ότι η συμπεριφορά των φορολογουμένων αλλάζει ως αποτέλεσμα των αλλαγών στον τρόπο με τον οποίο τα άτομα πιστεύουν ότι η κυβέρνηση μπορεί να τους εξαναγκάσει να πληρώσουν φόρους. Η ανάλυση κόστους-οφέλους και ο κίνδυνος φοροδιαφυγής δεν είναι οι μόνοι παράγοντες που καθορίζουν εάν ή όχι ένας φορολογούμενος θα συμμορφωθεί με το

²⁵ (Κορομηλάς, 2019)

²⁶ (Alm, 2019)

νόμο .²⁷ Αντίθετα, οι φορολογούμενοι δεν πληρώνουν τους φόρους τους και μεταφέρουν τα χρήματά τους στο εξωτερικό όχι μόνο επειδή πιστεύουν ότι οι πιθανές ανταμοιβές είναι μεγαλύτερες από τους κινδύνους, αλλά και επειδή δεν εμπιστεύονται την κυβέρνηση να εκτελέσει τη δουλειά της.

Από οικονομική σκοπιά, ο φόρος είναι μια μέθοδος βίαιης μετατόπισης της αγοραστικής δύναμης των ιδιωτικών επιχειρήσεων σε αυτήν του κράτους . Σύμφωνα με τον Κορομηλά (2019) «ο φόρος είναι μια άμεση και οριστική εισφορά ιδιωτών στις δημόσιες αρχές, η οποία είναι απαραίτητη για την κάλυψη των δημοσίων βαρών». «Ο φόρος είναι μια άμεση και οριστική εισφορά ιδιωτών στις δημόσιες αρχές, η οποία είναι απαραίτητη για την κάλυψη των δημοσίων βαρών». Για να γίνουμε πιο σαφείς, ένας φόρος είναι το μέρος των ιδιωτικών εσόδων που μεταφέρεται στο δημόσιο τομέα μέσω φόρων προκειμένου να μπορέσει ο δημόσιος τομέας να δημιουργήσει τους οικονομικούς πόρους που απαιτεί για να καλύψει τα έξοδα των εργασιών του.²⁸

Ο DeBacker et al. (2019) έδειξε ότι οι επιχειρήσεις όλων των μεγεθών με ιδιοκτήτες από χώρες που θεωρούνται διεφθαρμένες ήταν πιο πιθανό να επιχειρήσουν φοροδιαφυγή στις Ηνωμένες Πολιτείες όταν ήταν μικρότερες. Καθώς μια εταιρεία γίνεται μεγαλύτερη, η διαφθορά έχει μικρότερο αντίκτυπο σε αυτήν όσο γίνεται μεγαλύτερη. Το ατομικό εισόδημα των φορολογουμένων στην Πολιτεία του Λάγος αναλύθηκε από τον Olabisi (2019), ο οποίος διερεύνησε τους παράγοντες που συμβάλλουν στη φοροδιαφυγή στο κράτος χρησιμοποιώντας ένα μέγεθος δείγματος 127. Ανακάλυψε ότι η φορολογική διοίκηση του κράτους είναι πολύ αναποτελεσματική και ότι, εξαιτίας αυτού, ορισμένοι κάτοικοι μπορούν να αποφύγουν τις φορολογικές τους ευθύνες. Ως συμπέρασμα, ανακάλυψε ότι ο φορολογικός συντελεστής είχε άμεσο αντίκτυπο τόσο στη φοροδιαφυγή όσο και στο κρατικό εισόδημα ²⁹. Όταν οι άνθρωποι δεν πληρώνουν το δίκαιο μερίδιό τους στους φόρους, είναι επειδή δεν πιστεύουν ότι τα συμφέροντά τους ευθυγραμμίζονται με εκείνα του κράτους³⁰.

Η υπόθεση του κοινού ότι η συντριπτική πλειονότητα των φοροαπατεώνων είναι έντιμοι πολίτες συμβάλλει σημαντικά στο πρόβλημα, καθώς αποθαρρύνει την έντιμη συμπεριφορά. Ο Olabisi (2019) επισημαίνει ότι αυτή η ευρύτερη άποψη έχει

²⁷ (Alm, 2019)

²⁸ (Κορομηλάς, 2019)

²⁹ (Alm, 2019)

³⁰ (Alm, 2019)

μεγάλη αρνητική επίδραση στην οικονομία και τις οικονομικές προοπτικές σε μέρη όπως το Λάγος.³¹

Ο Duru (2019) υποστηρίζει ότι οι φορολογούμενοι έχουν συνταγματικό δικαίωμα να ελαχιστοποιούν νομικά τη φορολογική τους υποχρέωση. Ωστόσο, οι πολιτειακές και τοπικές κυβερνήσεις πρέπει πάντα να λαμβάνουν μέτρα κατά της φοροαποφυγής που είναι εγκληματική σύμφωνα με την ομοσπονδιακή νομοθεσία. Οι αποτελεσματικές κυβερνήσεις χρειάζονται δίκαιες φορολογικές πολιτικές. Η διατήρηση μιας νοοτροπίας συμμόρφωσης με τη φορολογική νομοθεσία είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη οποιουδήποτε λειτουργικού κράτους.³²

Οι Alm (2019), υποστηρίζουν ότι οι ανεπτυγμένες χώρες δεν είναι απρόσβλητες από το διάχυτο πρόβλημα της φοροδιαφυγής περισσότερο από κάθε άλλο. Αρχικά, η φοροδιαφυγή έχει καταστροφικές συνέπειες για το κράτος αφού έχει ως αποτέλεσμα χαμηλότερα φορολογικά έσοδα και αλλαγές στη φορολογική πολιτική. Επιπλέον, μειώνει την ποιότητα των κρατικών υπηρεσιών, καθώς τα κράτη πρέπει να κάνουν θυσίες για να είναι φερέγγυα υπό το πρίσμα της μείωσης του εισοδήματος.³³

Σε συνέχεια της έρευνας των Alm (2019), βρέθηκε ότι οι υποδηλώσεις, οι υπερβολικές εκπτώσεις, οι απαλλαγές, οι πιστώσεις και άλλες μέθοδοι μπορεί να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις και άλλες φορολογούμενες οντότητες να μειώσουν ή να εξαλείψουν τα φορολογητέα έσοδά τους. Η εσφαλμένη κατανομή των πόρων συμβαίνει όταν οι άνθρωποι αλλάζουν τη συμπεριφορά τους για να αποφύγουν την πληρωμή φόρων, όπως στις επαγγελματικές και επενδυτικές τους αποφάσεις. Αυτό είναι επιπλέον της απώλειας εσόδων που συμβαίνει³⁴. Κάθε χώρα πρέπει να αφιερώσει πόρους για τον εντοπισμό φορολογικών απατηλών, τον ποσοτικό προσδιορισμό του προβλήματος και την επιβολή σκληρών κυρώσεων.

Οι Alm (2019), υποστηρίζουν ότι κάθε κράτος εργάζεται για τη διαμόρφωση ενός σχεδίου για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής με κάποια μορφή. Για να γίνει αυτό, πρέπει πρώτα να κατανοήσουμε τους παράγοντες που οδηγούν άτομα και εταιρείες να αποφύγουν τις φορολογικές τους ευθύνες. Επιπλέον, η ιδέα της αποφυγής φόρων δεν είναι μια σταθερή αλλά μια που αλλάζει συνεχώς. Το πώς

³¹ (Alm, 2019)

³² (Alm, 2019)

³³ (Alm, 2019)

³⁴ (Alm, 2019)

πιστεύουν οι άνθρωποι ότι η κυβέρνηση έχει το δικαίωμα να τους φορολογεί επηρεάζει το πώς αισθάνονται για τους φόρους.³⁵

Σύμφωνα με την ερμηνεία των Alm et al. (2019), οι άνθρωποι πληρώνουν υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές από αυτούς που θα προέβλεπε η θεωρία της χρησιμότητας. Υπάρχουν διάφορα στοιχεία που επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο συμπεριφέρονται οι άνθρωποι όσον αφορά τους φόρους εισοδήματος. Αυτές οι σκέψεις μπορεί να περιλαμβάνουν θετικές μεθόδους και ανεπίσημες κυρώσεις, καθώς και έκκληση στη συνείδηση του κοινού. Επιπλέον, η ακαδημαϊκή βιβλιογραφία έχει μια σειρά από μελέτες που συζητούν τους λόγους για τους οποίους τα άτομα δεν πληρώνουν τους φόρους τους και τους παράγοντες που συμβάλλουν στην απόφασή τους να μην το κάνουν.³⁶

Οι Kim et al. (2019) εξάγουν τα ακόλουθα συμπεράσματα σχετικά με τη σχέση μεταξύ φοροδιαφυγής και διαχειριστικού ομορτισμού:

(1) Η φοροδιαφυγή συνδέεται θετικά με τον μελλοντικό κίνδυνο των αποδόσεων των μετοχών της εταιρείας.³⁷

(2) Οι δραστηριότητες φοροδιαφυγής βοηθούν στον διαχειριστικό ομορτισμό.³⁸

Οι Alake και Olatunji (2018) πήραν συνεντεύξεις από 167 υψηλόβαθμους υπαλλήλους του κρατικού συμβουλίου στη Νιγηρία με εξειδίκευση στη φορολογία και τη συλλογή εσόδων ως δείγμα μελέτης. Το ερωτηματολόγιο έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ερευνητική διαδικασία, μαζί με την ανασκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας και μερικές προσωπικές συνεντεύξεις. Σύμφωνα με τα ευρήματά τους, η ηλεκτρονική φορολογία μειώνει δραματικά τη φοροδιαφυγή στη Νιγηρία.³⁹

Όσον αφορά την Ελλάδα, η επικράτηση της παραοικονομίας και η φοροδιαφυγή έχουν εκτεταμένες συνέπειες για την οικονομία της χώρας και τους πολίτες της.⁴⁰ Οι Μαρσαγγάνης και Φλεβοτόμου (2017) λένε ότι έως και το 10% των επιχειρήσεων στην Ελλάδα λειτουργούν στη σκιά. Αυτό γίνεται συνήθως για να κρύψει το γεγονός ότι άτομα που δεν έχουν ταυτοποιηθεί εργάζονται εκεί. Με στοιχεία από δείγμα φορολογικών δηλώσεων 2014–2015, οι Matsaganis & Flevotomou (2017) συνέκριναν τα φορολογικά έσοδα με αυτά που αναφέρθηκαν

³⁵ (Alm, 2019)

³⁶ (Alm, 2019)

³⁷ (Kim, 2019)

³⁸ (Kim, 2019)

³⁹ (Alake, 2018)

⁴⁰ (Matsaganis, 2017)

στους οικογενειακούς προϋπολογισμούς για τα ίδια έτη. Οι Ματσαγγάνης και Φλεβοτόμου (2017) βρήκαν ότι η υστέρηση εκτέλεσης των εσόδων προβλεπόταν περίπου στο 10%, οδηγώντας σε μείωση κατά 26% στις εισπράξεις φόρων. Καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η φοροδιαφυγή οδηγεί σε ένα λιγότερο προοδευτικό σύστημα φορολογίας εισοδήματος και σε μεγαλύτερο χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών.⁴¹

Πριν εφαρμοστούν οι ηλεκτρονικοί φόροι, ούτε το ποσό που εισπράχθηκε ούτε ο χρόνος εισπράξης ήταν δυνατό να εξακριβωθεί με οποιονδήποτε βαθμό ακρίβειας από το κράτος. Όταν οι φορολογούμενοι χρησιμοποιούν ένα διαδικτυακό σύστημα πληρωμής φόρων, το IRS και τα τμήματα κρατικών εσόδων δεν χρειάζεται να ασχολούνται με πληρωμές φόρων, ειδοποιήσεις επιστροφής χρημάτων ή ελέγχους.

Οι Hug et al. (2017) αντιμετωπίζουν το αίτιο στη μελέτη τους που ρωτά: "Είναι ο φόβος των ανθρώπων και η τιμωρία τους από το κράτος ένας ισχυρός λόγος ή πιστεύουν ότι οι φόροι είναι άδικοι;" Η απάντηση στο ερώτημα, που επιβεβαιώνει τον ισχυρισμό, είναι ότι οι πολίτες πιστεύουν ότι η σημερινή κυβέρνηση είναι αναποτελεσματική επειδή, στα μάτια τους, σπαταλά δημόσιο χρήμα για να το εκμεταλλευτούν οι πολιτικοί, οι οποίοι συνήθως το χρησιμοποιούν για να πάνε ταξίδια με ιδιωτικό τζετ ή να δέχονται μίζες για εξοπλιστικά προγράμματα, ενώ την ίδια στιγμή οι τακτικοί πολίτες αδυνατούν να ανταποκριθούν στις θεμελιώδεις απαιτήσεις τους.⁴²

Σε κάθε περίπτωση, η φοροδιαφυγή ήταν πάντα ένα πρόβλημα και θα είναι πάντα, και οι Hug et al. (2017) προβλέπουν ότι ένα μεγάλο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού θα το κάνει, είτε λίγο είτε πολύ.⁴³

Ο Esoimeme (2017) διεξήγαγε ξεχωριστή έρευνα για το θέμα, εστιάζοντας στις διαδικασίες κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες που θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για να μειώσουν την πιθανότητα φοροδιαφυγής και οικονομικού εγκλήματος. Για τους εξαιρετικά πλούσιους, υπάρχουν ιδιωτικές τράπεζες που καλύπτουν μόνο τις ανάγκες τους. Η απαλλαγή από τη φοροδιαφυγή και το απόρρητο είναι κορυφαία προτεραιότητα για

⁴¹ (Matsaganis, 2017)

⁴² (Hug S., 2017)

⁴³ (Hug S., 2017)

αυτόν και η μελέτη του δείχνει ότι αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο με αυστηρή επιβολή.⁴⁴

Σύμφωνα με την έρευνα του Καρά (2017) η φοροδιαφυγή δεν είναι η μόνη τρύπα στον επίσημο μηχανισμό του ελληνικού κράτους. Τα φαινόμενα της παραοικονομίας είναι μια άλλη σημαντική ανησυχία που πρέπει να αντιμετωπιστεί. Η φράση "φοροδιαφυγή" εναλλάσσεται μερικές φορές με την " παραοικονομία", η οποία αναφέρεται σε ένα οικονομικό σύστημα στο οποίο τα χρήματα που αποκτώνται μέσω της φοροδιαφυγής αναμιγνύονται με εισόδημα που δεν έχει αναφερθεί επίσημα.⁴⁵

Όπως αναφέρει ο Κουράκης (2017), τα δύο περιστατικά δεν είναι πάντα ισοδύναμα μεταξύ τους, ωστόσο μπορεί να συνυπάρχουν.⁴⁶

Συγκεκριμένα, ενώ σκεφτόμαστε ότι είναι ίδια τα δύο φαινόμενα , μπορεί να χωρίσουμε τα πράγματα σε τρεις διαφορετικές ομάδες. Στην πρώτη κατηγορία, μπορούμε να χαρακτηρίσουμε τη συμβίωση της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας λέγοντας ότι υπάρχουν και τα δύο ταυτόχρονα. ⁴⁷

Συνεχίζοντας ο συγγραφέας ,αναφέρει ότι «Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει χρήματα που προέρχονται από δραστηριότητες της παραοικονομίας που δεν αναφέρονται στις φορολογικές αρχές. Στο δεύτερο σενάριο, οι άνθρωποι δεν πληρώνουν τους φόρους τους ακόμη και όταν δεν υπάρχει παραοικονομία. Δηλαδή, η οικονομική δραστηριότητα μεταδίδεται ως προστιθέμενη αξία, η οποία δεν γνωστοποιείται ούτε φορολογείται αφού δεν θεωρείται εισόδημα. Φοροδιαφυγή υπάρχει στις δύο πρώτες κατηγορίες, αλλά όχι στην τρίτη, που είναι η παραοικονομία. Αυτή η κατηγορία συγκεντρώνει στοιχεία για δραστηριότητες στις αρμόδιες υπηρεσίες που δεν έχουν καταγραφεί. Από την άλλη πλευρά, τα χρήματα που κερδήθηκαν πρέπει να δηλωθούν στη σωστή εφορία για να πληρούνται ορισμένες νομικές προϋποθέσεις.»⁴⁸

Οι Θεοχαράκη Π., (2017) υποστηρίζουν ότι η παρουσία παραγωγικών εργαζομένων στο δημόσιο τομέα συμβάλλει στην ενίσχυση της οργάνωσης και της διαχείρισης, εκτός από την ενίσχυση της ποιότητας χρήσης των τρεχόντων πόρων. Αυτό θα οδηγήσει σε λιγότερα χρήματα που δαπανώνται από την κυβέρνηση, γεγονός που θα

⁴⁴ (Esoimeme, 2017)

⁴⁵ (Καρά Ο., 2017)

⁴⁶ (Κουράκης, 2017)

⁴⁷ (Κουράκης, 2017)

⁴⁸ (Κουράκης, 2017)

βοηθήσει τον ιδιωτικό τομέα να αναπτυχθεί και να μειώσει το μέγεθος της παραοικονομίας καθώς και το ποσό των χρημάτων που καταβάλλονται σε φόρους.⁴⁹

Ο McGee, (2016), έδωσε έναν ορισμό του όρου φοροδιαφυγή τον οποίο περιέγραψε ως το τμήμα μιας οικονομίας που δεν περιλαμβάνεται στους εθνικούς λογαριασμούς αυτού του έθνους.⁵⁰

Ο συγκεκριμένος συγγραφέας όρισε ως το μέρος του ΑΕΠ που δεν υπολογίζεται από τους κατάλληλους ανθρώπους επειδή δεν αναφέρεται ή αναφέρεται μόνο εν μέρει. Από την άλλη πλευρά, η έρευνα για τη λεγόμενη φοροδιαφυγή διεξάγεται λόγω του προβλήματος της φοροαποφυγής που σχετίζεται με αυτήν.⁵¹ Ως εκ τούτου, ο όρος φοροδιαφυγή αναφέρεται στην οικονομική δραστηριότητα που δεν καταγράφεται στους εθνικούς λογαριασμούς και αποδεικνύεται από την αδήλωτη εργασία καθώς και τη μη δημοσίευση όλων των οικονομικών στοιχείων μιας εταιρείας. Αυτός ο τύπος οικονομικής δραστηριότητας εμπίπτει στον ορισμό της φοροδιαφυγής επειδή δεν περιλαμβάνεται στο εθνικό λογιστικό σύστημα.⁵²

Οι Ασπροπούλου Α., (2016) ,βρήκαν ότι το κράτος προσπαθεί να διασφαλίσει ότι θα βρεθούν πόροι για να εξυπηρετήσουν τις πολυάριθμες ανάγκες του, όπως η δημόσια υγεία, η δωρεάν παιδεία, η ασφάλεια, η εθνική άμυνα, η δικαιοσύνη και πολλά άλλα, νομοθετώντας την επιβολή φόρων για να γίνει αυτό. Με τα έσοδα που θα προκύψουν από την επιβολή της φορολογίας, το κράτος στοχεύει στη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών. Επίσης, καθιστά δυνατή τη δίκαιη και δίκαιη κατανομή του δημοσίου κόστους μεταξύ των πολιτών, οι οποίοι καλούνται να πληρώσουν χρήματα στο κράτος με βάση το πόσα μπορούν να αντέξουν οικονομικά. Αυτό γίνεται για να μπορέσει το κράτος να καλύψει όλες τις πολλές του ανάγκες.⁵³

Ενώ η έρευνα του Βαβούρα Ι.,(2014) ,δείχνει ότι επειδή ο φόρος είναι ταυτόχρονα νομικός θεσμός και οικονομικό φαινόμενο άρρηκτα συνδεδεμένο με την εξουσία και τον ρόλο του κράτους, μελετάται και επεξεργάζεται τόσο στη νομική όσο και στην οικονομική επιστήμη. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ο φόρος είναι ένα νομικό μέσο αλλά, ταυτόχρονα, ένα οικονομικό φαινόμενο. Η απόκτηση χρημάτων από φόρους

⁴⁹ (Θεοχαράκη Π., 2017)

⁵⁰ (McGee, 2016)

⁵¹ (McGee, 2016)

⁵² (McGee, 2016)

⁵³ (Ασπροπούλου Α., 2016)

είναι ένας τρόπος για μια κυβέρνηση να πραγματοποιήσει τα κοινωνικά και οικονομικά της σχέδια⁵⁴.

Ο Βελέντζας, (2014) βρήκε ότι ένας σημαντικός αριθμός ατόμων που συμμετέχουν σε παράνομες δραστηριότητες όπως η φοροδιαφυγή και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος είναι δύο σημαντικοί παράγοντες που συμβάλλουν στην αναποτελεσματικότητα της οικονομικής στρατηγικής της κυβέρνησης.⁵⁵

Πιο συγκεκριμένα, ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι η φοροδιαφυγή μειώνει τα κρατικά έσοδα, στρεβλώνει την δομή της οικονομίας, χειροτερεύει το βιοτικό επίπεδο των πολιτών και μειώνει τις κρατικές επενδύσεις και τις κρατικές αποταμιεύσεις.⁵⁶

Ο Βαβούρας Ι., (2014) αναφέρει ότι η αποκάλυψη της φοροδιαφυγής είναι μια σημαντική συλλογή μέτρων πολιτικής, η πιο αποτελεσματική οργάνωση και χρήση των οποίων βρίσκονται επί του παρόντος προς συζήτηση. Για παράδειγμα, το εύρος του ελέγχου, οι μέθοδοι για την επιλογή των στόχων ελέγχου και οι πιθανές κυρώσεις για φοροδιαφυγή θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη εάν ανακαλυφθεί. Υπάρχει διαρκής ανάγκη εξέτασης όσον αφορά τη φοροδιαφυγή, το πρωταρχικό ελάττωμα που υπάρχει στο φορολογικό σύστημα.⁵⁷ Η Ελλάδα βρίσκεται σε μια μακροχρόνια οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση από το 2008. Αυτό είχε και θα συνεχίσει να έχει σημαντικές επιπτώσεις στην οικονομία, το πολιτικό κλίμα και τον κοινωνικό ιστό της χώρας.⁵⁸

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Στο παρόν κεφάλαιο θα δούμε την έννοια της φορολογίας, τι είναι ο Φόρος Εισοδήματος Ατόμων ,τι είναι η εισφορά κατανάλωσης, ο Φόρος Ακίνητης Περιουσίας, ποιες είναι οι Κυβερνητικές αρμοδιότητες, τις Διαφορές μεταξύ άμεσης και έμμεσης φορολογίας ,ποια είναι τα οφέλη και οι βλάβες των φόρων. Οι άμεσοι φόροι θεωρούνται δίκαιοι αφού έχουν προκαθορισμένη απόδοση και ελάχιστο κόστος

⁵⁴ (Βαβούρας Ι., 2014)

⁵⁵ (Βελέντζας, 2014)

⁵⁶ (Βελέντζας, 2014)

⁵⁷ (Βαβούρας Ι., 2014)

⁵⁸ (Βαβούρας Ι., 2014)

είσπραξης. Οι έμμεσοι φόροι είναι πολύ αποτελεσματικοί αφού είτε εξαλείφουν εντελώς τη φοροδιαφυγή είτε τουλάχιστον την καθιστούν αδύνατη. Το μεγαλύτερο πρόβλημα με τους έμμεσους φόρους είναι ότι μπορεί να είναι δύσκολο να εισπραχθούν, ειδικά όταν η οικονομία βρίσκεται σε άσχημη θέση. Αυτό προκάλεσε πτώση των εισπράξεων ΦΠΑ και έκτοτε πέφτουν. Οι άμεσοι φόροι είναι φόροι που στην πραγματικότητα υπολογίζονται στο απεριόριστο εισόδημα κάποιου, αλλά δεν αποτελούνται παρόμοια με τους έμμεσους φόρους. Όταν ένας φόρος επιβάλλεται με σταθερό συντελεστή σε όλους τους τομείς, λέγεται ότι είναι αναλογικός εάν ο συντελεστής με τον οποίο υπολογίζεται παραμένει ο ίδιος.

Ένας φόρος είναι προοδευτικός εάν ο φορολογικός συντελεστής αυξάνεται ανάλογα με το ποσό του φορολογητέου εισοδήματος. Ο σταθερός φόρος είναι ένας φόρος που παραμένει ίδιος για όλους τους ανθρώπους, ανεξάρτητα από την αξία του αντικειμένου που υπόκειται σε αυτόν.

Η φορολογία είναι η διαδικασία συλλογής εσόδων από ιδιώτες και εταιρείες για την πληρωμή δημοσίων δαπανών όπως αυτές στους τομείς της εκπαίδευσης, της διοίκησης και της εθνικής ασφάλειας. Η αναδιανομή του πλούτου αλλάζει την κοινωνική δομή της οικονομίας και ο κύριος στόχος της είναι να μειώσει την ανισότητα δίνοντας περισσότερα χρήματα σε κοινωνικά μειονεκτούσες ομάδες. Ο φόρος εισοδήματος είναι τα μη καθορισμένα κέρδη ενός ατόμου ή επισκέπτη που κάνει χρήση της παροχής οικονομικής διαχείρισης. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους για το έτος 2021, οι εισπράξεις φόρου εισοδήματος ανήλθαν σε 13,59 δισ. ευρώ, που αντιπροσωπεύει μείωση 3,121 δισ. ευρώ σε σχέση με το έτος 2020. Μαζί, αυτοί οι δύο τύποι φόρων αντιπροσωπεύουν το 92,1% των συνολικών εσόδων από τον φόρο εισοδήματος. Ο φόρος κατανάλωσης είναι μια δαπάνη κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση της παροχής μιας ποικιλίας αγαθών και υπηρεσιών. Μπορεί να χωριστεί σε τρεις κατηγορίες: 1) ο φόρος στα δικά του έξοδα του ατόμου, ο οποίος υπολογίζεται αθροίζοντας όλα τα χρήματα που ξοδεύει ο φορολογούμενος σε ένα δεδομένο έτος. 2) Ένας φόρος που επιβάλλεται σε οποιοδήποτε στάδιο παραγωγής επηρεάζει τη συνολική αξία του προϊόντος, ανεξάρτητα από το στάδιο (1ο στάδιο παραγωγής, 2ο στάδιο χονδρικό εμπόριο ή 3ο στάδιο λιανικό εμπόριο).⁵⁹

⁵⁹ (Καρά Ο., 2017)

Ο κρατικός δασμός είναι ένας ειδικός φόρος που επιβάλλεται στις εισαγωγές ή τις εξαγωγές αγαθών από ένα έθνος. Το ποσό που εισπράχθηκε από εισαγωγικούς φόρους και δασμούς το 2020 ήταν 244,66 εκατ. ευρώ, το οποίο ήταν 17,95% λιγότερο από το 2019. Τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το εμπόριο εμπορευμάτων δείχνουν ότι η συνολική αξία των εισαγωγών μειώθηκε κατά 12,9% από το 2019 έως το 2020. Οι άμεσοι και οι έμμεσοι φόροι δύο βασικοί τύποι φόρων που ο καθένας μπορεί να στερηθεί κάτι. Οι έμμεσοι φόροι είναι φόροι που στην πραγματικότητα υπολογίζονται στο απεριόριστο εισόδημα κάποιου, αλλά δεν αποτελούνται παρόμοια με τους άμεσους φόρους. Η φύση του φορολογικού συντελεστή είναι ένα άλλο κριτήριο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη διάκριση μεταξύ διαφορετικών μορφών φορολογίας. Χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: αναλογικούς, προοδευτικούς και σταθερούς φόρους. Οι άμεσοι φόροι θεωρούνται δίκαιοι αφού έχουν προκαθορισμένη απόδοση και ελάχιστο κόστος είσπραξης. Από την άλλη, οι έμμεσοι φόροι είναι πολύ αποτελεσματικοί αφού είτε εξαλείφουν εντελώς τη φοροδιαφυγή είτε τουλάχιστον την καθιστούν αδύνατη. Το μεγαλύτερο πρόβλημα με τους έμμεσους φόρους είναι ότι μπορεί να είναι δύσκολο να εισπραχθούν, ειδικά όταν η οικονομία βρίσκεται σε άσχημη θέση.⁶⁰

3.1 Επισκόπηση υψηλού επιπέδου

Αυτό το κεφάλαιο εστιάζει στην έννοια της φορολογίας καθώς και στους πρωτογενείς φόρους που υποχρεούται να πληρώσει κάθε φορολογούμενος. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στα φορολογικά έσοδα για τα έτη 2019 και 2022, τα οποία προκύπτουν από την ετήσια έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. Επιπλέον, διευκρινίζεται η διάκριση μεταξύ άμεσων και έμμεσων φόρων και αναλύονται τόσο τα πλεονεκτήματα όσο και τα μειονεκτήματα των σύγχρονων φόρων ως προς το πόσο απλά εισπράττονται και πόσο καλά λειτουργούν.⁶¹

3.2 Επεξήγηση της έννοιας της φορολογίας

Η πράξη της υποχρεωτικής επιβολής φόρου προς όφελος του κράτους είναι γνωστή ως φορολογία. Είναι απαραίτητο η κυβέρνηση να το κάνει αυτό σε όλα τα έθνη, αλλά ιδιαίτερα στα πιο ανεπτυγμένα, καθώς παρέχει πάνω από το 90% των εσόδων. Τα χρήματα που λαμβάνει η κυβέρνηση μέσω φόρων, οι οποίοι επιβάλλονται

⁶⁰ (Θεοχαράκη Π., 2017)

⁶¹ (Κορομηλάς, 2019)

τόσο σε φυσικά όσο και σε νομικά πρόσωπα , είναι μια πηγή εσόδων που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την πληρωμή δημόσιων δαπανών όπως αυτές στους τομείς της εκπαίδευσης, της διοίκησης και της εθνικής ασφάλειας. Υπάρχουν τρεις κύριοι στόχοι που πρέπει να επιτευχθούν με τη φορολογία: ⁶²

1) η διαδικασία χρηματοδότησης των κρατικών δαπανών σε σχέση με την εφαρμογή της δημοσιονομικής πολιτικής.

2) Η ενίσχυση ή η σταθερότητα της οικονομικής ανάπτυξης από επενδύσεις που πραγματοποιούνται από το κράτος που αρχικά επιδοτούνται από φόρους αλλά, εάν διαχειρίζονται αποτελεσματικά, καθίστανται κρατική ιδιοκτησία και παρέχουν πρωτογενή έσοδα.

3) Η αναδιανομή του πλούτου, που τροποποιεί την κοινωνική δομή της οικονομίας και έχει ως κύριο στόχο τη μείωση των ανισοτήτων με την ενίσχυση των κοινωνικά μειονεκτούντων ομάδων με κοινωνικές παροχές που χρηματοδοτούνται από φόρους. μεταξύ του κράτους και του πολίτη και από το οποίο προκύπτουν και αμοιβαίες υποχρεώσεις, περιλαμβάνει την πληρωμή φόρων. Αυτός είναι ένας τρόπος εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις διατάξεις του κοινωνικού συμβολαίου. ⁶³

3.3 Φόρος Εισοδήματος Ατόμων

Ο φόρος επί των εσόδων είναι τα απροσδιόριστα κέρδη ενός ατόμου ή επισκέπτη που κάνουν χρήση της παροχής της διαχείρισης χρηματοδότησης. Αυτό μπορεί να σχετίζεται με δύο πράγματα: τα πράγματα μαζί και τις συναλλαγές. Ο ατομικός φόρος μισθών και ο φόρος συναφών εσόδων, συγκεκριμένα ο φόρος επί των κερδών, είναι δύο κύριες υποκατηγορίες που αντισταθμίζουν τον συνδυασμένο φόρο μισθών. Στην περίπτωση του ιδιωτικού φόρου εισοδήματος, η φορολογική βάση συμφωνεί με το ετήσιο κέρδος, αφαιρώντας στη συνέχεια το κόστος επίτευξης εσόδων από σίγουρες απαλλαγές και απαλλαγές. Στην περίπτωση του συμμαχικού φόρου κερδών, το κύριο μέρος που αποτελεί τον φόρο επί των συναφών κερδών είναι ο φόρος επί των κερδών. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους για το έτος 2021, οι εισπράξεις φόρου εισοδήματος ανήλθαν σε 13,59

⁶² (Καρά Ο., 2017)

⁶³ (Καρά Ο., 2017)

δισ. ευρώ, που αντιπροσωπεύει μείωση κατά 3,121,49 δισ. ευρώ σε σύγκριση με το ποσό που αναφέρθηκε για το έτος 2020.⁶⁴

Η σημαντική μείωση του ποσού του φόρου εισοδήματος που καταβάλλεται από φυσικά πρόσωπα και το ποσό του φόρου εισοδήματος που καταβάλλεται από νομικά πρόσωπα το 2021 είναι ο πρωταρχικός παράγοντας πίσω από την τάση προς χαμηλότερο επίπεδο εσόδων από φόρους εισοδήματος κατά το έτος αυτό. Μαζί, αυτοί οι δύο τύποι φόρων αντιπροσωπεύουν το 92,1% του συνολικού εισοδήματος φόρου εισοδήματος. Τέλος, η μείωση που παρατηρήθηκε αντανακλά εν μέρει τη διαφορά μεταξύ 2021 και 2020 όσον αφορά το ποσό των δόσεων φόρου εισοδήματος που πρέπει να καταβληθούν καθώς και το χρονοδιάγραμμα αυτών των πληρωμών. Πιο συγκεκριμένα, έξι από τις οκτώ πληρωμές έγιναν το 2021, ενώ οι πληρωμές υποτίθεται ότι θα πραγματοποιούνταν σε τρεις δόσεις ανά δύο εβδομάδες με ημερομηνία πληρωμής το 2020 το προηγούμενο έτος.⁶⁵

3.4 Εισφορά κατανάλωσης

Ο φόρος κατανάλωσης είναι μια δαπάνη κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση της παροχής μιας ποικιλίας προϊόντων και υπηρεσιών. Μπορεί να χωριστεί στις ακόλουθες τρεις κατηγορίες:

- 1) ο φόρος επί των ιδίων δαπανών του ατόμου, ο οποίος υπολογίζεται αθροίζοντας όλα τα χρήματα που ξοδεύει ο φορολογούμενος σε ένα δεδομένο έτος.
- 2) Η συνολική αξία του προϊόντος επηρεάζεται από τον φόρο που επιβάλλεται σε ένα συγκεκριμένο στάδιο παραγωγής, ανεξάρτητα από το στάδιο της παραγωγής που επιβάλλεται ο φόρος (1ο στάδιο παραγωγή, 2ο στάδιο χονδρικό εμπόριο ή 3ο στάδιο λιανικό εμπόριο).⁶⁶
- 3) Ο φόρος που επιβάλλεται σε δύο ή περισσότερα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας έχει επίδραση είτε στη συνολική αξία είτε στην αξία που έχει προστεθεί. Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, το χρηματικό ποσό που εισπράχθηκε σε φόρους από πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών το 2020 ήταν 23.945,06 δις ευρώ. Ο αριθμός αυτός αντιπροσωπεύει μείωση 4.068,86 δις, ή 14,52%, σε σύγκριση με το ποσό που συγκεντρώθηκε το 2020. Το 2021, καθώς η υγειονομική κρίση

⁶⁴ (Κούνη, 2020)

⁶⁵ (Καρά Ο., 2017)

⁶⁶ (Κούνη, 2020)

επιδεινώθηκε, η οικονομία στο σύνολό της επιβραδύνθηκε σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Αυτό προκάλεσε μείωση των αποδείξεων ΦΠΑ και έκτοτε μειώνονται. Είναι σημαντικό να έχουμε κατά νου ότι, σύμφωνα με δελτίο τύπου της ΕΛΣΤΑΤ τον Δεκέμβριο του 2020, το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) του πρώτου εξαμήνου του 2020 ήταν 8,5% χαμηλότερο από την ίδια χρονική περίοδο του 2019.⁶⁷

3.5 Φόρος Ακίνητης Περιουσίας

Η εκτιμώμενη αξία ενός τεμαχίου γης ή ακινήτου χρησιμοποιείται για να καθοριστεί πόσος φόρος θα πρέπει να καταβληθεί σε αυτό. Υπάρχουν τρεις διαφορετικοί τύποι επιβαρύνσεων που συνθέτουν τον φόρο:

- 1) Το τέλος που επιβάλλεται για την κατοχή του αντικειμένου
- 2) Φόρος που επιβάλλεται στην πώληση ή μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας ως αποτέλεσμα επαχθών νομοθετικών δραστηριοτήτων (π.χ. φόρος κληρονομιάς, φόρος δωρεών).
- 3) Φόρος που επιβάλλεται στη μεταβίβαση ακινήτων μεταξύ ιδιωτών βάσει διμερών συμφωνιών (χρηματιστηριακοί φόροι). Το 2020, το χρηματικό ποσό που εισήχθη από τους συνήθεις φόρους ακίνητης περιουσίας ήταν 2.427,22 δισ. ευρώ, που αντιπροσωπεύει μείωση 12,87% από το ποσό που εισήχθη από αυτούς τους φόρους το 2019. Το 2020, σχεδόν όλα τα χρήματα που θα εισαχθούν θα προέρχονται από ο Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων, γνωστός και ως U.N. F.I.A. Ωστόσο, αυτός ο φόρος θα αποφέρει 322,83 εκατ. ευρώ λιγότερα από ό,τι το 2019. Συμπερασματικά, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι οι πληρωμές του ΕΝ.Φ.Ι.Α. για το έτος 2020 ήταν έξι από τα πέντε που καταβλήθηκαν το 2019, με την τελευταία δόση να καταβάλλεται στις 26 Φεβρουαρίου 2021. Το γεγονός ότι ψηφίστηκε ο προηγούμενος νόμος είναι μέρος του λόγου που τα εισοδήματα της κατηγορίας θα είναι μικρότερα στο 2020 σε σχέση με το 2019.⁶⁸

3.6 Κυβερνητικές αρμοδιότητες

Επειδή ο κρατικός δασμός μπορεί να είναι ένας συγκεκριμένος φόρος που επιβάλλεται στις εισαγωγές ή τις εξαγωγές ειδών από έθνη, συνήθως χωρίζεται σε αυτές τις δύο κατηγορίες: εισαγωγή και εξαγωγή. Μια κυβέρνηση θα επιβάλει έναν

⁶⁷ (Κούνη, 2020)

⁶⁸ (Κούνη, 2020)

πρόσθετο φόρο, γνωστό ως εισαγωγικός δασμός, σε όλα τα εμπορεύματα που εισάγονται εντός των συνόρων της από άλλο έθνος (ΕΕ). Μια κυβέρνηση θα επιβάλει έναν πρόσθετο φόρο, γνωστό ως εξαγωγικό δασμό, σε οποιαδήποτε εμπορεύματα που αποστέλλει σε ένα έθνος που δεν είναι μέρος του οικονομικού μπλοκ αυτού του έθνους ή σε ένα έθνος που είναι μέλος της στρατιωτικής συμμαχίας αυτού του μπλοκ. Το 2020, το ποσό που εισπράχθηκε από εισαγωγικούς φόρους και τέλη ήταν 244,66 εκατ. ευρώ, 17,95 τοις εκατό λιγότερο από το 2019. Λόγω της αρνητικής τάσης των εισαγωγών που σημειώθηκε καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, τα επίπεδα των εσόδων που επιτεύχθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους ήταν χαμηλότερα από αυτά που επιτεύχθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους το προηγούμενο έτος.

Τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για τις συναλλαγές εμπορευμάτων δείχνουν ότι η συνολική αξία των εισαγωγών μειώθηκε κατά 12,9% από το 2019 έως το 2020.⁶⁹

3.7 Διαφορές μεταξύ άμεσης και έμμεσης φορολογίας ως μέθοδος διαφοροποίησης

Υπάρχουν δύο κύριοι τύποι φόρων σε αυτό το μέρος: άμεσος και έμμεσος φόρος. Οι άμεσοι και οι κυκλικοί φόροι είναι δύο κύριοι τύποι φόρων που μπορεί να στερηθούν κάτι ο καθένας. Οι άμεσοι φόροι είναι φόροι που επιβάλλονται στα κέρδη ή στα χαρακτηριστικά συγκεκριμένων πραγμάτων. Οι άμεσοι φόροι είναι γνωστοί ή ονομάζονται σε άλλο χρόνο ή τόπο ως φόροι χρήσης. Ο φόρος εισοδήματος, ο φόρος θανάτου, ο φόρος μεταβίβασης χαρακτηριστικών, ο φόρος ταλέντων και μητρικών παροχών και ο φόρος θανάτου είναι περιπτώσεις αυτών των τύπων φόρων. Οι έμμεσοι φόροι είναι φόροι που πραγματικά υπολογίζονται επί των απεριόριστων εσόδων κάποιου, αλλά δεν αποτελούνται παρόμοια με τους άμεσους φόρους.⁷⁰

Ο φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ), οι δασμοί και οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης είναι όλοι οι τύποι φόρων που εμπίπτουν σε αυτήν την κατηγορία. Η φύση του φορολογικού συντελεστή είναι ένα άλλο κριτήριο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη διαφοροποίηση μεταξύ των διαφόρων μορφών φορολογίας. Ως αποτέλεσμα, χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: αναλογικούς, προοδευτικούς και σταθερούς φόρους. Όταν ένας φόρος επιβάλλεται με σταθερό συντελεστή σε όλους τους τομείς, λέγεται ότι είναι αναλογικός εάν το ποσοστό με το οποίο υπολογίζεται

⁶⁹ (Κούνη, 2020)

⁷⁰ (Κουράκης, 2017)

παραμένει το ίδιο. Ένα παράδειγμα αυτού του είδους φόρου είναι ο φόρος στο φορολογητέο εισόδημα των εταιρειών. Ένας φόρος λέγεται προοδευτικός εάν ο φορολογικός συντελεστής αυξάνεται ανάλογα με την ποσότητα του εισοδήματος που υπόκειται στον φόρο.⁷¹

Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι ο φόρος κληρονομιάς, στον οποίο ο φορολογικός συντελεστής κλιμακώνεται ανάλογα με την αυξανόμενη αξία της κληρονομιάς που λαμβάνει ο διάδοχος. Το τελευταίο είδος φόρου είναι ένας σταθερός φόρος, ο οποίος είναι ένας φόρος που παραμένει ίδιος για όλους τους ανθρώπους ανεξάρτητα από την αξία του αντικειμένου που υπόκειται στον φόρο. Ένα παράδειγμα αυτού του είδους φόρου είναι το τέλος χαρτοσήμου.⁷²

3.8 Τα οφέλη και οι βλάβες των φόρων

Οι άμεσοι και έμμεσοι τρόποι φορολόγησης που έχουν αναφερθεί μέχρι στιγμής έχουν ο καθένας τα δικά του πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που είναι εύκολα αντιληπτά. Επιπλέον, οι άμεσοι φόροι θεωρούνται δίκαιοι αφού έχουν προκαθορισμένη απόδοση και, επιπλέον, έχουν ελάχιστο κόστος είσπραξης. Οι άμεσοι φόροι πληρούν και τις δύο αυτές ιδιότητες. Από την άλλη, δεν έχουν τόσο άμεση απόδοση αφού ενθαρρύνουν τη φοροδιαφυγή και ο τρόπος είσπραξής τους είναι μάλλον δύσκολος γιατί αποτελούν αντικείμενο πολιτικής εκμετάλλευσης.

Επιπλέον, δεν έχουν άμεση επιστροφή επειδή δεν είναι σε θέση να παράσχουν άμεση επιστροφή. Από την άλλη πλευρά, οι έμμεσοι φόροι είναι πολύ αποτελεσματικοί αφού είτε εξαλείφουν εντελώς τη φοροδιαφυγή είτε τουλάχιστον το καθιστούν αδύνατο. Αλλά το μεγαλύτερο πρόβλημα με τους έμμεσους φόρους είναι ότι μπορεί να είναι δύσκολο να εισπραχθούν, κάτι που είναι ιδιαίτερα ενοχλητικό όταν η οικονομία βρίσκεται σε κακή θέση.⁷³

Οι όροι «φοροδιαφυγή» και «φοροαποφυγή» χρησιμοποιούνται συχνά εναλλακτικά, κάτι που μπορεί να οδηγήσει σε πολλές παρεξηγήσεις. Φοροδιαφυγή είναι όταν ένας φορολογούμενος προσπαθεί να πάρει χαμηλότερο φορολογικό λογαριασμό εκμεταλλευόμενος τα κενά του νόμου ή βρίσκοντας καλύτερους τρόπους για να κάνει πράγματα. Η φοροαποφυγή, από την άλλη πλευρά, είναι νόμιμη επειδή δεν παραβαίνει τη φορολογική νομοθεσία, αλλά αντίθετα χρησιμοποιεί τεχνικές

⁷¹ (Κορομηλάς, 2019)

⁷² (Καρά Ο., 2017)

⁷³ (Καρά Ο., 2017)

ρυθμίσεις για να εκμεταλλευτεί τα κενά. Η φοροδιαφυγή είναι συνηθισμένη σε χώρες με ισχυρή παραοικονομία, όπου οι περισσότεροι άνθρωποι εργάζονται για τον εαυτό τους και δεν πληρώνονται. Στην Ελλάδα, ένας από τους παράγοντες που συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην επικράτηση της φοροδιαφυγής είναι το περίπλοκο νομικό πλαίσιο της χώρας που διέπει τους φόρους.

Εξετάζοντας τους φορολογικούς και μη παράγοντες που οδηγούν στη φοροδιαφυγή, είναι δυνατόν να δώσουμε μια σαφή εξήγηση για το γιατί οι άνθρωποι το κάνουν έλλειψη οικονομικών γνώσεων και χαμηλό επίπεδο γενικής εκπαίδευσης. Έλλειψη τεχνολογικής ικανότητας και υπερβολική γραφειοκρατία Η κατανομή των πόρων γίνεται ανάλογα με το ποσό των χρημάτων που συγκεντρώνει το κράτος. Όταν υπάρχει μεγάλος αριθμός εταιρειών που δραστηριοποιούνται σε μια χώρα αλλά κάθε εταιρεία απασχολεί μόνο ένα έως δέκα άτομα, η πιθανότητα φοροδιαφυγής αυξάνεται.

Φοροδιαφυγή είναι η παράνομη πράξη απόκρυψης φορολογητέου εισοδήματος και άλλων φορολογικών στοιχείων κατά την υποβολή φορολογικής δήλωσης και, κατά συνέπεια, κατά τον υπολογισμό του φόρου που πρέπει να καταβληθεί.

Αυτός ο ορισμός παρέχει τη βάση για την υποβολή φορολογικής δήλωσης ως διαδικασία, ενώ αγνοούνται άλλα είδη ενεργειών με απώτερο στόχο τη μείωση των φορολογικών υποχρεώσεων. Στην Ελλάδα, η φοροδιαφυγή διαπράττεται όταν κάποιος είτε αποφεύγει να πληρώσει φόρους είτε αποκρύπτει φορολογητέο υλικό από τα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης.

Η φοροδιαφυγή μπορεί να θεωρηθεί ως η διαφορά μεταξύ του φόρου που έχουν δηλώσει οι φορολογούμενοι για ένα φορολογικό έτος και του φόρου που θα όφειλαν με βάση τους πραγματικούς αριθμούς τους. Αυτό μπορεί να γίνει με την υποβολή δήλωσης με ανακριβή στοιχεία ή με την πλήρη παράλειψή τους. Τόσο η παροχή όσο και η λήψη πληροφοριών που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ψευδείς, επινοημένες ή δόλιες θα μπορούσαν να θεωρηθούν τρόποι αποφυγής της πληρωμής φόρων. Για να είναι ένοχος ένας φορολογούμενος για το αδίκημα της φοροδιαφυγής, πρέπει να υπάρχει πρόθεση ή άλλη εξαπάτηση εκ μέρους του. Φοροδιαφυγή είναι όταν οι άνθρωποι δεν πληρώνουν το μέρος του φόρου εισοδήματός τους που αντιστοιχεί στο εισόδημα που, σύμφωνα με το νόμο, θα έπρεπε να αναφέρουν ελεύθερα.

Η φοροδιαφυγή είναι πιο διαδεδομένη σε χώρες που έχουν μεγάλο αριθμό αυτοαπασχολούμενων καθώς και σε χώρες όπου επικρατεί το φαινόμενο της

παραοικονομίας. Σύμφωνα με τον Μανεσιώτη, οι πιο συνηθισμένοι λόγοι για τους οποίους οι άνθρωποι εξαπατούν τους φόρους τους σήμερα είναι οι παρακάτω:⁷⁴

1. Η παρουσία υψηλών φορολογικών συντελεστών, που επικρατούν στην πλειονότητα των εθνών

2. Το γεγονός ότι η κυβέρνηση δεν κάνει τίποτα για τον αριθμό των ανθρώπων που δεν πληρώνουν τους φόρους τους.

3. Η τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και του χρηματοπιστωτικού συστήματος

4. Σημαντικός αριθμός αυτοαπασχολούμενων παρασύρεται σε σημείο να διαπράττει φορολογική απάτη χρησιμοποιώντας το κόλπο να κλείνουν τα βιβλία της επιχείρησής τους.

Η φοροδιαφυγή μπορεί επίσης να προκαλέσει ανισορροπίες στη δομή της οικονομίας επειδή επηρεάζει το διαθέσιμο εισόδημα. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η φοροδιαφυγή αλληλεπιδρά με την παραοικονομία. Αλλάζει το πόσο το επιτόκιο και η χρήση της νομισματικής πολιτικής επηρεάζουν το πόσο ευέλικτη είναι η ζήτηση χρήματος. Αποτέλεσμα της φοροδιαφυγής είναι η άνιση κατανομή των πόρων καθώς και η αύξηση της κοινωνικής ανισότητας. Η φοροδιαφυγή είναι η κύρια αιτία της παραοικονομίας.

Η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων αναλαμβάνει μια μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων, σκοπός των οποίων είναι η εξάλειψη του προβλήματος ή, τουλάχιστον, η μείωση της σοβαρότητάς του σε αποδεκτό επίπεδο. Υπάρχει προκαθορισμένος φορολογικός συντελεστής της τάξης του 25% 30% που ισχύει σε περίπτωση που ιδιώτες ή επιχειρήσεις αναφέρουν το εισόδημα που αποκτήθηκε από φοροδιαφυγή.⁷⁵

Η Ελλάδα έχει έναν από τους υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές για τη μισθωτή εργασία και παρόμοιο αποτέλεσμα μπορεί να προκύψει και για τον ΦΠΑ. Ο όρος «υπόγεια οικονομία» αναφέρεται σε εκείνο το μέρος μιας οικονομικής δραστηριότητας που είναι λαθραία, ανήθικη στη φύση και διεξάγεται παράνομα. Ως αποτέλεσμα, η παραοικονομία είχε αρνητικές επιπτώσεις παρόμοιες με αυτές της πρακτικής της φοροδιαφυγής. Οι περισσότερες συναλλαγές στην παραοικονομία γίνονται σε μετρητά και η ζήτηση για χρήματα μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με την κατεύθυνση του αποτελέσματος.

⁷⁴ (Κορομηλάς, 2019)

⁷⁵ (Κορομηλάς, 2019)

Η παραοικονομία βλάπτει την αποτελεσματικότητα της δημοσιονομικής πολιτικής επειδή μειώνει το ποσό των χρημάτων που εισπράττονται από φόρους. Καθώς οι φορολογικοί συντελεστές αυξάνονται, η επίσημη οικονομία πρέπει να πληρώσει μεγαλύτερο μερίδιο φόρων επειδή ο άτυπος τομέας αφαιρεί χρήματα από φόρους. Ωστόσο, στην περίπτωση της φοροδιαφυγής, εκτός του ότι τα περιθώρια κέρδους είναι πολύ συγκεκριμένος λόγος για το ποσό των φόρων που καταβλήθηκαν, δεν χρειάζεται να νομιμοποιηθούν αργότερα γιατί απλώς αποτελούν μέρος του φόρου που δεν καταβάλλεται.

3.9 Επισκόπηση της κατάστασης

Οι όροι «φοροδιαφυγή» και «φοροαποφυγή» χρησιμοποιούνται συχνά εναλλακτικά, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε μεγάλη παρεξήγηση. Ωστόσο, οι προαναφερθείσες ιδέες διαφέρουν μεταξύ τους τόσο από θεωρητική όσο και από εφαρμοσμένη έννοια. Ως εκ τούτου, φοροδιαφυγή είναι όταν ένας φορολογούμενος επιχειρεί να πάρει χαμηλότερο φορολογικό λογαριασμό εκμεταλλευόμενος τα κενά του νόμου ή βρίσκοντας καλύτερους τρόπους να κάνει πράγματα, χωρίς να παραβιάζει το γράμμα του νόμου αλλά μάλλον το πνεύμα ή τον σκοπό του φόρου. Αυτό μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους, συμπεριλαμβανομένης της αξιοποίησης των κενών του νόμου ή της εύρεσης καλύτερων τρόπων για να γίνουν πράγματα. Η κύρια διαφορά μεταξύ της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής είναι ότι η φοροδιαφυγή είναι παράνομη επειδή αντίκειται στον φορολογικό νόμο.⁷⁶

Η φοροαποφυγή, από την άλλη πλευρά, είναι νόμιμη επειδή δεν αντίκειται στη φορολογική νομοθεσία, αλλά αντίθετα χρησιμοποιεί τεχνικές ρυθμίσεις για να εκμεταλλευτεί τα κενά του νόμου. Η γενική διάταξη, που βρίσκεται στο άρθρο 38 του ν. 4174/2013 (στην επικαιροποιημένη μορφή του, που βρίσκεται στο άρθρο 13 του ν. 4607/2019), λειτουργεί ως θεμελιώδης οδηγός για την προαναφερθείσα διαφοροποίηση.⁷⁷ Ως πρακτική φοροαποφυγής ορίζεται από τη διάταξη αυτή κάθε τεχνητή ρύθμιση ή σειρά ρυθμίσεων, που αποσκοπεί στην αποφυγή της φορολογίας και οδηγεί σε φορολογικό πλεονέκτημα. Αυτό το πλεονέκτημα διαπιστώνεται συγκρίνοντας το ποσό του οφειλόμενου φόρου λόγω της ρύθμισης με το ποσό του

⁷⁶ (Drogalas G., 2018)

⁷⁷ (Κούνη, 2020)

φόρου που θα όφειλε ο ίδιος φορολογούμενος στην ίδια κατάσταση, εάν δεν είχε επιτευχθεί ο διακανονισμός.⁷⁸

Το πιο σημαντικό πράγμα που πρέπει να μάθουμε από όσα έχουν ειπωθεί μέχρι τώρα είναι ότι οι φορολογούμενοι εξακολουθούν να χρησιμοποιούν τη φοροδιαφυγή ως τρόπο για να λάβουν φορολογικές ελαφρύνσεις και άλλα οφέλη, παρόλο που η φορολογική νομοθεσία συνήθως τους επιτρέπει να το κάνουν αυτό. Το θέμα είναι ότι η φορολογική νομοθεσία έχει επιβάλει κυρώσεις και διοικητικές κυρώσεις για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, αλλά προς το παρόν δεν υπάρχει κανένας κανόνας κατά του φαινομένου της φοροδιαφυγής γιατί βασίζεται σε νομικές μεθόδους. Αυτό συμβαίνει επειδή οι φορολογικοί νόμοι έχουν κυρώσεις και διοικητικές κυρώσεις για να εμποδίσουν τους ανθρώπους να μην πληρώνουν τους φόρους τους.⁷⁹

3.10 Φοροδιαφυγή: Ορισμός και Εξήγηση του Εννοιολογικού Πλαισίου

Υπάρχουν πολλά διαφορετικά πράγματα που μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι η ρίζα της φοροαποφυγής. Η φοροδιαφυγή είναι συνηθισμένη σε χώρες με ισχυρή παραοικονομία, όπου οι περισσότεροι άνθρωποι εργάζονται για τον εαυτό τους και δεν πληρώνονται και όπου το ποσό των αγαθών και των υπηρεσιών που παρέχει η κυβέρνηση δεν επαρκεί για να καλύψει το ποσό των χρημάτων που συγκεντρώνονται φόρους. Στην Ελλάδα, ένας από τους παράγοντες που συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην επικράτηση της φοροδιαφυγής είναι το περιβόητο περίπλοκο νομικό πλαίσιο της χώρας που διέπει τους φόρους.

Ως τυπικό παράδειγμα, πρέπει να λάβουμε υπόψη είναι το γεγονός ότι σε όλη τη διάρκεια μιας μόνο τριετίας (2010–2013), θεσπίστηκαν είκοσι νομοθετήματα σχετικά με αλλαγές στους φόρους. Ο σωρευτικός αντίκτυπος ενός τόσο μεγάλου αριθμού αναθεωρήσεων είναι να καταστήσει το φορολογικό σύστημα περίπλοκο και σκοτεινό, προκαλώντας ολοένα και μειούμενο αριθμό ατόμων να πιστεύουν σε αυτό. Αυτό, με τη σειρά του, ανοίγει το δρόμο για φοροδιαφυγή. Είναι δυνατόν να δοθεί μια συνοπτική εξήγηση των λόγων της φοροδιαφυγής αναλύοντας τα αποφασιστικά

⁷⁸ (Θεοχαράκη Π., 2017)

⁷⁹ (Θεοχαράκη Π., 2017)

στοιχεία (φορολογικά και μη).⁸⁰ Οι λόγοι που υποστηρίζουν αυτή τη θέση είναι οι εξής:

A) Ο φορολογικός συντελεστής, καθώς και η άνιση κατανομή των φορολογικών βαρών. Ο πρωταρχικός λόγος, που συχνά δίνει στο άτομο την αίσθηση ότι του/της φέρθηκαν άδικα, είναι αυτός που κάνει το άτομο να αντιταχθεί σε αυτές τις ενέργειες.

B) Η σύνθεση της οικονομίας και το συνολικό επίπεδο δραστηριότητας (βαθμός παραοικονομίας, ποσοστό αυτοαπασχόλησης, μερίδιο του αγροτικού τομέα στο συνολικό ΑΕΠ).⁸¹

Γ) η ανεπαρκής εκπαίδευση των ατόμων που ασχολούνται με τον έλεγχο των φορολογικών παραβάσεων, που οδηγεί σε ανεπαρκή καταγραφή των οικονομικών δραστηριοτήτων και ανεπαρκή διασταύρωση φορολογικών στοιχείων από τους ελεγκτικούς μηχανισμούς.

Δ) Η διαδικασία που χρησιμοποιεί η κυβέρνηση κάθε έθνους για να διαχειρίζεται τα δημόσια ταμεία που έχει συγκεντρώσει μέσω των φόρων στους πολίτες της. Τα χρήματα αυτά συγκεντρώνονται για να χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση των δημόσιων υπηρεσιών καθώς και την πληρωμή των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων. Τις περισσότερες φορές, όμως, χρησιμοποιούνται για τη διευθέτηση εκκρεμών υποχρεώσεων του Δημοσίου.

E) Το συνολικό ποσό των τυχόν επιβληθέντων φορολογικών κυρώσεων. Πολλές φορές, οι ποινές είναι σχετικά ήπιες λόγω μιας αξιοπρεπούς προηγούμενης ζωής είναι αρκετά επιεικές.

ΣΤ) έλλειψη τεχνολογικής ικανότητας και υπερβολική γραφειοκρατία. Δεν έχει εφαρμοστεί το απαραίτητο επίπεδο εκσυγχρονισμού για τα συστήματα ελέγχου.

Z) Το ποσοστό της οικονομίας που αποτελείται από το δημόσιο τομέα σε σχέση με το επίπεδο εμπλοκής της κυβέρνησης σε διάφορες πτυχές της οικονομικής δραστηριότητας.⁸²

H) Έλλειψη οικονομικών γνώσεων και χαμηλό γενικό μορφωτικό επίπεδο.

Είναι πολύ πιο απλό για ένα άτομο να εμπλακεί σε τέτοιου είδους συμπεριφορές ενώ είναι νέος, αφού δεν αποκτά το είδος της εκπαίδευσης που θα το προετοιμάσει για τις προκλήσεις που θα αντιμετωπίσει αργότερα στη ζωή του. Υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους δεν καταλαβαίνουν πόσο σημαντικό είναι να πληρώνουν τους

⁸⁰ (Λουμιώτης Β., 2015)

⁸¹ (Καρά Ο., 2017)

⁸² (Λουμιώτης Β., 2015)

φόρους τους, αλλά ένας από τους κυριότερους είναι ότι δεν γνωρίζουν πώς χρησιμοποιούνται τα χρήματα από τους φόρους τους για να πληρώσουν για την κατασκευή πραγμάτων και την παροχή υπηρεσιών.⁸³

Θ) Η κατανομή των πόρων σύμφωνα με το ποσό των χρημάτων που εισπράττει το κράτος. Για να το θέσουμε διαφορετικά, το πιο αποτελεσματικό κίνητρο για έναν πολίτη να συμμορφωθεί με τις νομικές απαιτήσεις που του τίθενται είναι να του εμφυσήσει το κράτος εμπιστοσύνη ως ένας φορολογούμενος ότι τα χρήματα που δαπανώνται για δημόσιες υπηρεσίες αντιμετωπίζονται κατάλληλα. Εάν, από την άλλη πλευρά, πιστεύει ότι οι θετικοί τρόποι με τους οποίους η κυβέρνηση ξοδεύει τα χρήματά της δεν αναπληρώνουν τις θυσίες που έχει κάνει, τότε θα έχει λιγότερο φορολογική επίγνωση και θα είναι περισσότερο διατεθειμένος να προσπαθήσει να αποφύγει την πληρωμή φόρους.⁸⁴

ι) Το σημερινό επίπεδο οργάνωσης στον κλάδο. Όταν υπάρχει μεγάλος αριθμός εταιρειών που δραστηριοποιούνται σε μια χώρα αλλά κάθε εταιρεία απασχολεί μόνο ένα έως δέκα άτομα, η πιθανότητα φοροδιαφυγής αυξάνεται. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η λογιστική οργάνωση των εταιρειών αυτών είναι χαμηλή και η παρακολούθηση των εταιρειών αυτών από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές είναι δύσκολη, αν όχι αδύνατη. Από την άλλη πλευρά, είναι πιο απλό για τους φορολογικούς υπαλλήλους ενός έθνους να παρακολουθούν τις λίγες μεγαλύτερες επιχειρήσεις που υπάρχουν σε ένα έθνος όπου υπάρχουν συνολικά λιγότερες επιχειρήσεις.⁸⁵

Φοροδιαφυγή μπορεί να οριστεί ως η παράνομη πράξη της σκόπιμης απόκρυψης φορολογητέου εισοδήματος και άλλων φορολογικών στοιχείων κατά τη δήλωση και, κατά συνέπεια, κατά τον υπολογισμό του σχετικού φόρου, καθώς και η μη απόδοση του οφειλόμενου φόρου στις αρμόδιες αρχές. Επιπρόσθετα, φοροδιαφυγή μπορεί να οριστεί ως η μη απόδοση του φόρου που οφείλεται στις αρμόδιες αρχές.

Ωστόσο, επειδή ο προηγούμενος ορισμός παρέχει τη βάση για την υποβολή φορολογικής δήλωσης ως διαδικασία, ενώ αγνοεί άλλους τύπους ενεργειών με απώτερο σκοπό τη μείωση των φορολογικών υποχρεώσεων, η ιδέα της φοροδιαφυγής ορίζεται ακριβέστερα ως οποιαδήποτε παράνομη πράξη καθώς και η παράλειψη του φορολογούμενου που αποσκοπεί στη μείωση της νόμιμης

⁸³ (Καρά Ο., 2017)

⁸⁴ (Καρά Ο., 2017)

⁸⁵ (Καρά Ο., 2017)

φορολογικής υποχρέωσης ή στην αποφυγή καταβολής φόρων.⁸⁶ Αυτός ο ορισμός είναι πιο ακριβής επειδή ο προηγούμενος ορισμός παρέχει τη βάση για την υποβολή φορολογικής δήλωσης ως διαδικασία, ενώ αγνοεί άλλους τύπους ενεργειών. Σύμφωνα με τους νόμους της Ελλάδας, φοροδιαφυγή διαπράττεται όταν ένα άτομο είτε αποφεύγει να πληρώσει φόρους (όπως εισόδημα φόρο, ΦΠΑ, παρακράτηση φόρου, τέλη ή εισφορές κ.λπ.) ή αποκρύπτει φορολογητέο υλικό από τα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης. Αυτό μπορεί να γίνει με την υποβολή δήλωσης με ανακριβή στοιχεία ή με την πλήρη παράλειψή της από τη δήλωση. Τόσο η διάδοση πληροφοριών που μπορεί να θεωρηθούν ψευδείς, κατασκευασμένες ή δόλιες όσο και η λήψη τέτοιων πληροφοριών μπορούν να θεωρηθούν πράξεις φοροδιαφυγής.

Επιπλέον, σύμφωνα με τον Ν. 2960/2001, η πράξη φοροδιαφυγής θεωρείται και πράξη λαθρεμπορίας. Και αυτό διότι η εισαγωγή ή εξαγωγή αγαθών χωρίς άδεια και η καταβολή δασμών ή φόρων στις τελωνειακές αρχές αποσκοπούν στη μη είσπραξή τους από το Ελληνικό Δημόσιο ή την Ευρωπαϊκή Ένωση.⁸⁷ Εννοείται ότι είναι δύσκολο να διατυπωθεί ακριβής ορισμός του φόρου φοροδιαφυγής που θα είναι ενιαία και γενικά αποδεκτή δεδομένου του μεγάλου αριθμού φόρων και των δυνατοτήτων που παρέχει ο καθένας, καθώς και των τρόπων φοροδιαφυγής ανάλογα με τις δυνατότητες, την επαγγελματική ομάδα και τις περιστάσεις του κάθε φορολογούμενου.⁸⁸

Εξαιτίας αυτών των πραγμάτων, είναι δύσκολο να βρεθεί ένας αποδεκτός ορισμός της φοροδιαφυγής. Η φοροδιαφυγή μπορεί επίσης να οριστεί, από οικονομικής απόψεως, ως η διαφορά που προκύπτει από το συνολικό φόρο που προκύπτει από όσα έχουν δηλώσει οι φορολογούμενοι για ένα φορολογικό έτος και τον φόρο που θα πρόκυπτε λαμβάνοντας υπόψη τα πραγματικά μεγέθη και τη δήλωσή τους βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας. Με άλλα λόγια, η φοροδιαφυγή αναφέρεται στην πράξη της παράλειψης καταβολής του ποσού του φόρου που θα οφειλόταν εάν κάποιος τηρούσε το νόμο. Από την άλλη πλευρά, η φοροδιαφυγή ορίζεται νομικά ως η παράνομη επίτευξη μείωσης, εξάλειψης ή καθυστέρησης της πληρωμής του φόρου με κάποιο τρόπο.

Θα μπορούσε κανείς να πει ότι το πιο σημαντικό πράγμα για τη φοροδιαφυγή είναι ότι οδηγεί πάντα σε μείωση τόσο του κρατικού εισοδήματος όσο

⁸⁶ (Κουράκης, 2017)

⁸⁷ (Καρά Ο., 2017)

⁸⁸ (Πολίτης, 2018)

και των κοινωνικών παροχών, καθώς και σε μεγαλύτερο φορολογικό χάσμα μεταξύ διαφορετικών φορολογουμένων.⁸⁹

Για να είναι ένοχος ένας φορολογούμενος για το αδίκημα της φοροδιαφυγής, πρέπει να υπάρχει σκοπός ή άλλου είδους εξαπάτηση με το μέρος του. Αυτή η διαφοροποίηση στη λογιστική, που δεν σχετίζεται με την απόκρυψη εσόδων με κανέναν τρόπο, δεν συνιστά φοροδιαφυγή. Παρόλα αυτά, μπορεί να είναι δύσκολο να γίνει διάκριση μεταξύ εκούσιων και ακούσιων πράξεων απόκρυψης (φοροδιαφυγή). Επομένως, για να υπολογιστεί η έκταση της φοροδιαφυγής, πρέπει πρώτα να αφαιρεθούν οι φορολογικές ζημίες που προκλήθηκαν από τη φοροδιαφυγή από τις φορολογικές ζημίες που προκαλούνται τόσο από σκόπιμες όσο και από ακούσιες παραλείψεις εισοδήματος. Φοροδιαφυγή είναι όταν οι άνθρωποι δεν πληρώνουν το μέρος του φόρου εισοδήματός τους που αντιστοιχεί στο εισόδημα που, σύμφωνα με το νόμο, θα πρέπει να αναφέρουν ελεύθερα στις σωστές φορολογικές αρχές αλλά όχι για οποιονδήποτε λόγο⁹⁰.

Μια άλλη εξήγηση του φαινομένου περιγράφει τη φοροδιαφυγή ως μια φράση που είναι δύσκολο να οριστεί, αλλά που χρησιμοποιείται για να περιγράψει παράνομες ρυθμίσεις στις οποίες η φορολογική ευθύνη παραμελείτε ή συγκαλύπτεται.⁹¹ Η μη δήλωση περιουσιακών στοιχείων, η ψευδής δήλωση των πηγών και των ποσών των εσόδων και η απόκρυψη φορολογητέου εισοδήματος και κερδών είναι μερικά παραδείγματα των τύπων δραστηριοτήτων που εμπίπτουν σε αυτήν την κατηγορία. Με την ευρεία έννοια, ο όρος «φοροδιαφυγή» αναφέρεται στην παράνομη πράξη της ανέντιμης απόκρυψης φορολογητέου εισοδήματος και άλλων φορολογικών στοιχείων κατά τη δήλωση και τον υπολογισμό του οφειλόμενου φόρου, καθώς και τη μη απόδοση του οφειλόμενου φόρου στις αρμόδιες κρατικές αρχές.

Επιπλέον, η φοροδιαφυγή μπορεί να αναφέρεται και στην πράξη της παράλειψης πληρωμής του οφειλόμενου φόρου. Ο συνδυασμός ενός φορολογούμενου που πληρώνει λιγότερο φόρο στο δημόσιο από ό,τι υποχρεούται να πληρώσει νομικά στο δημόσιο και η απόκρυψη εισοδήματος και πληροφοριών από τις φορολογικές αρχές και τις κρατικές αρχές συνιστά "παράνομη πράξη".⁹²

⁸⁹ (Θεοχαράκη Π., 2017)

⁹⁰ (Beasley M., 2016)

⁹¹ (Drogalas G., 2018)

⁹² (Drogalas G., 2018)

Οι όροι «παράνομη πράξη» και «εγκληματική πράξη» χρησιμοποιούνται εναλλακτικά. Επιπλέον, είναι απλός ο εντοπισμός χρημάτων από μισθωμένες υπηρεσίες ή από εκμετάλλευση ακίνητης περιουσίας, καθώς, σε αυτές τις περιπτώσεις, υπάρχει επικάλυψη των δεδομένων, γεγονός που το καθιστά δυνατό. Από την άλλη, είναι δύσκολο να βρεις φοροδιαφυγή στα ελεύθερα επαγγέλματα, που ανήκουν στον ιδιωτικό τομέα, εκτός κι αν η εφορία τα παρακολουθεί στενά όλη την ώρα και ακριβώς εκεί που εργάζονται.⁹³

3.11 Τέσσερις διαφορετικές απόψεις σχετικά με την αποφυγή φόρων

Σύμφωνα με τα ευρήματα της μελέτης του McGee (2015), υπάρχουν κυρίως τέσσερις διαφορετικοί τρόποι εξέτασης του φαινομένου, καθένας από τους οποίους περιγράφεται λεπτομερέστερα παρακάτω:⁹⁴

- 1) Η φοροδιαφυγή δεν είναι ποτέ ηθική αφού τα άτομα έχουν το καθήκον να πληρώνουν τον φόρο που τους επιβάλλει το κράτος, αλλά η αντίληψη ότι οι φόροι είναι υπερβολικά υψηλοί επειδή καθορίζονται από το λαό σε μια δημοκρατία δεν είναι σωστή. Οι φόροι αποφασίζονται από τον λαό στη δημοκρατία. Αυτή η υπόθεση, από την άλλη, δεν λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι οι πολιτικοί συχνά ψηφίζουν νόμους για να προωθήσουν τα προσωπικά τους συμφέροντα.
- 2) Είναι πάντα ηθικά σωστό να αποφεύγουμε να πληρώνουμε φόρους. Εν προκειμένω, η δεύτερη άποψη απεικονίζει το συγκεκριμένο κράτος ως ληστή που κλέβει τα χρήματα των κατοίκων χωρίς να λάβει την άδειά τους. Ως αποτέλεσμα των χρημάτων που παίρνει, το κράτος είναι σε θέση να υποστηρίζει βασικές υπηρεσίες όπως η υγειονομική περίθαλψη και η εκπαίδευση, γεγονός που δικαιολογεί την παρέμβαση του κράτους σύμφωνα με την αρχή του κοινωνικού συμβολαίου.
- 3) Υπάρχουν ορισμένες περιπτώσεις στις οποίες η μη πληρωμή φόρων μπορεί να θεωρηθεί ηθική. Αυτή η άποψη ενισχύεται από το γεγονός ότι όταν η κυβέρνηση παίρνει το 90% του εισοδήματος ενός ελεύθερου επαγγελματία και αυτό το άτομο μόλις και μετά βίας βγάζει αρκετά για να συντηρήσει την οικογένειά του, είναι εντάξει για αυτό το άτομο μερικές φορές να εξαπατά τους φόρους του.

⁹³ (Θεοχαράκη Π., 2017)

⁹⁴ (Beasley M. S., 2020)

4) Όταν το κράτος ξοδεύει τα χρήματα που πληρώνουν οι πολίτες σε φόρους σε ανήθικες δραστηριότητες, όπως η υποστήριξη όπλων, οι πολίτες έχουν ηθική υποχρέωση να βρουν τρόπους για να αποφύγουν την πληρωμή αυτών των φόρων.⁹⁵

3.12 Κίνητρα και στοιχεία που συμβάλλουν στη φοροδιαφυγή

Η φοροδιαφυγή είναι πιο διαδεδομένη σε χώρες που έχουν μεγάλο αριθμό ατόμων που εργάζονται ανεξάρτητα, καθώς και σε χώρες όπου κυριαρχεί το φαινόμενο της παραοικονομίας. Σύμφωνα με τον Manesiotis (2014), οι παρακάτω είναι οι οκτώ πιο συνηθισμένοι λόγοι για τους οποίους οι άνθρωποι εξαπατούν τους φόρους τους σήμερα:⁹⁶

1. Η παρουσία υψηλών φορολογικών συντελεστών, που επικρατούν στην πλειονότητα των εθνών.
2. Το γεγονός ότι η κυβέρνηση δεν κάνει τίποτα για τον αριθμό των ανθρώπων που δεν πληρώνουν τους φόρους τους. αυτό επηρεάζει ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού.
3. Έλλειψη πίστης εκ μέρους των ατόμων στις εθνικές τους κυβερνήσεις και στους οργανισμούς που είναι υπεύθυνοι για τη διαχείριση των δημόσιων πόρων.
4. Η ανεπάρκεια ποιότητας των προϊόντων και υπηρεσιών που παρέχει το κράτος, τις οποίες αναμένεται να αποδεχθούν οι φορολογούμενοι ως αντάλλαγμα των χρημάτων που έχουν καταβάλει στο σύστημα για να λάβουν αυτά τα προνόμια.
5. Σημαντικές συνεισφορές στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.
6. Η δομή του ίδιου του φορολογικού συστήματος, σε συνδυασμό με τις συνεχείς αναθεωρήσεις της νομοθεσίας, Πολλές φορές μάλιστα υπάρχουν αδυναμίες και τρύπες στις προσαρμογές που γίνονται που ευνοούν τη φοροδιαφυγή. Αυτό οφείλεται στον τρόπο με τον οποίο γίνονται οι αλλαγές.⁹⁷
7. Πώς είναι δομημένες οι εταιρείες και πόσο μεγάλες είναι.
8. Η αναξιπιστία των στατιστικών μελετών και μετρήσεων του πληθυσμού κάθε πολιτείας ως αποτέλεσμα των μεταναστευτικών κυμάτων, φαινόμενο που παρατηρείται ιδιαίτερα στις μέρες μας. Το φαινόμενο μπορεί επίσης να αναλυθεί στα κύρια μέρη του, τα οποία είναι τα ακόλουθα:

1. Το θέμα με το πώς λειτουργεί σήμερα η οικονομία και το οικονομικό σύστημα.

⁹⁵ (Beasley M., 2016)

⁹⁶

⁹⁷ (Beasley M., 2016)

2. Η αδυναμία των εφοριακών να διασταυρώσουν σωστά και να συλλέξουν φορολογικά στοιχεία από τους φορολογούμενους.⁹⁸
3. Το συνολικό κόστος των κυρώσεων για μη καταβολή φόρων.
4. Οι Δυσκολίες Καθιέρωσης Οικονομικού Κτηματολογίου.

3.13 Μέθοδοι φοροδιαφυγής, καθώς και τα έξι πιο κοινά σχήματα φοροδιαφυγής

Η επίμονη πρακτική της μη παροχής απόδειξης ολοένα και συχνότερα έχει επέλθει ως αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης οικονομικής κρίσης και των επιπτώσεών της τα τελευταία χρόνια, καθώς και της κρίσης υγείας. Σε μια εποχή που η αγορά αλλάζει και οι φόροι και τα ασφάλιστρα αυξάνονται, το να μην δίνουν απόδειξη είναι ένας συνηθισμένος τρόπος για να κρύβουν οι άνθρωποι το πραγματικό τους εισόδημα. Αν και οι αντίστοιχες κυβερνήσεις προσπάθησαν να αντιμετωπίσουν το θέμα στην αρχή εγκαθιστώντας συστήματα ηλεκτρονικών πληρωμών (POS), το θέμα της μη είσπραξης εξακολουθεί να υφίσταται. Αυτό το φαινόμενο παρατηρείται συχνότερα στους τομείς της εστίασης και της ένδυσης, όπου οι ειδικοί πιστεύουν ότι δεν υπάρχει αξιόπιστο σύστημα διασταύρωσης αποδείξεων με πλαστικό χρήμα και αποδείξεων που παράγονται από την ταμειακή μηχανή.⁹⁹ Η χρήση ενός συστήματος σημείου πώλησης (POS) που είναι συνδεδεμένο με τραπεζικό λογαριασμό σε χώρα διαφορετική από τη δική σας είναι η δεύτερη μέθοδος για την αποφυγή φόρων.

Αυτή η απάτη χρησιμοποιεί δύο τερματικά σημεία πώλησης (POS), το ένα που θεωρείται «ελληνικό» και το άλλο που θεωρείται «ξένο». Δεν παρέχονται αποδείξεις για τις εισπράξεις που γίνονται με το δεύτερο μηχάνημα αφού δεν υπάρχει τρόπος λήψης των συγκεκριμένων χρεώσεων από τη φορολογική διοίκηση. Αυτές οι συλλογές είναι οι μόνες που υπόκεινται σε αυτήν την πολιτική. Λόγω των νόμων που διέπουν τον έλεγχο κεφαλαίων, είναι αντίθετο με το νόμο όχι μόνο η κατοχή αλλά και η χρήση ενός τερματικού σημείου πώλησης που κατασκευάστηκε εκτός της χώρας.¹⁰⁰ Τρίτη μέθοδος φοροδιαφυγής που εφαρμόζεται είναι η προσκόμιση αποδείξεων από ταμειακές μηχανές, οι οποίες ωστόσο δεν έχουν γνωστοποιηθεί στο σύστημα του υπουργείου Οικονομικών.¹⁰¹

⁹⁸ (Beasley M., 2016)

⁹⁹ (Bitzenis A., 2016)

¹⁰⁰ (Cowell F.A., 2016)

¹⁰¹ (Κουράκης, 2017)

Ο θαμώνας έχει την εντύπωση ότι έχει παρασχεθεί απόδειξη με τον συνηθισμένο τρόπο. Αυτό όμως δεν έχει καμία επίδραση στους φόρους γιατί τυπώθηκε από ταμειακή μηχανή που δεν έχει το Υπουργείο Οικονομικών. Ως αποτέλεσμα, η συνδεδεμένη εταιρεία δεν φορολογείται. Μια άλλη επιλογή είναι η χρήση ενός μοναδικού λογαριασμού φαντασίας, ο οποίος, όταν συνδυάζεται με εξειδικευμένο λογισμικό, επιτρέπει στον εμπειρογνώμονα να ολοκληρώσει, στο τέλος κάθε εργάσιμης ημέρας, μια διαγραφή που είναι είτε μερική είτε ολική των αποδείξεων που έχουν εκδοθεί.¹⁰² Κάνοντας τα πράγματα με αυτόν τον τρόπο, μπορεί να επιλεγεί προσεκτικά το χρηματικό ποσό που αναφέρει κάθε επιχείρηση στις αρχές που είναι αρμόδιες για την είσπραξη φόρων, χωρίς να αποκαλύπτεται ο ΦΠΑ που έχει λάβει από τους πελάτες της. Επιπλέον, ένας σημαντικός αριθμός ιδιωτικών επαγγελματιών παρασύρεται σε σημείο που διαπράττουν φορολογική απάτη χρησιμοποιώντας το τέχνασμα να κλείνουν τα βιβλία της επιχείρησής τους, ενώ ταυτόχρονα συνεχίζουν να εργάζονται και πληρώνονται μόνο με αποδείξεις μετρητών.¹⁰³

Η πλειονότητα των ατόμων που εμπíπτουν σε αυτήν την κατηγορία είναι έμποροι που παρέχουν υπηρεσίες από σπίτι σε σπίτι, όπως υδραυλικοί και ηλεκτρολόγοι, αλλά λειτουργούν τις επιχειρήσεις τους με συμβατικό τρόπο αποφεύγοντας την καταβολή εισφορών και φόρων. Τέλος, με τη σύσταση υπεράκτιων εταιρειών, πολλές επιχειρήσεις έχουν την πρόθεση να αποκρύψουν τα έσοδα και τα κέρδη τους από παράνομες δραστηριότητες για να πληρώσουν μια φορολογική επιβάρυνση που είναι είτε μικρότερη είτε ανύπαρκτη. Αυτό είναι δυνατό επειδή οι υπεράκτιες εταιρείες έχουν την έδρα τους εκτός της χώρας, σε χώρες που είναι γνωστές ως «φορολογικός παράδεισος». Μπορούν να επωφεληθούν από καλά πράγματα εκεί, όπως πολύ χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές, αλλά η έδρα τους εξακολουθεί να είναι στη χώρα.¹⁰⁴

3.14 Οι επιπτώσεις της φοροδιαφυγής (Συνέπειες της φοροδιαφυγής)

Είναι γενικά αποδεκτό ότι το φαινόμενο της φοροδιαφυγής έχει πολύ σημαντικές πολιτικές και κοινωνικές προεκτάσεις και ότι αποτελεί μείζον

¹⁰² (Cowell F.A., 2016)

¹⁰³ (Κουράκης, 2017)

¹⁰⁴ (Θεοχαράκη Π., 2017)

δημοσιονομικό πρόβλημα για τη χώρα μας και κατ' επέκταση επηρεάζει την αποτελεσματικότητα της οικονομικής μας πολιτικής. Η φοροδιαφυγή είναι ένα πρόβλημα για τη χώρα μας που διαρκεί εδώ και καιρό και έχει πολλές επιπτώσεις.

Επειδή το σημερινό κοινωνικό κράτος δικαίου είναι φορολογικό, πράγμα που σημαίνει ότι η κύρια πηγή εισοδήματός του είναι οι φόροι, η αποφυγή ή η αναβολή της πληρωμής των φόρων έχει επιζήμια επίδραση στην άσκηση της δημοσιονομικής πολιτικής του κράτους. Ειδικότερα, η φοροδιαφυγή επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τα έσοδα από τον κρατικό προϋπολογισμό και αυτή η απώλεια εισπρακτικότητας οδηγεί στο να μην μπορεί το κράτος να διαχειριστεί τις κρατικές δαπάνες και επενδύσεις¹⁰⁵. Εξαιτίας αυτού, το κράτος αναγκάζεται να δανείζεται χρήματα από άλλες χώρες με επιτόκια που θεωρούνται αρκετά υψηλά. Αυτό, με τη σειρά του, οδηγεί σε αύξηση του ύψους του χρέους που κατέχει η κυβέρνηση. Αυτή τη στιγμή, παράγεται μια άλλη επανάληψη αυτού του καταστροφικού κύκλου. Το κράτος αυξάνει τους φορολογικούς συντελεστές που επιβάλλει στους κατοίκους του και μειώνει τον αριθμό των υπηρεσιών που τους προσφέρει προκειμένου να ελαχιστοποιήσει το δημόσιο έλλειμμα που προκαλεί η φοροδιαφυγή. Αυτό είναι απαραίτητο για να εκπληρώσει το κράτος τις δανειακές του δεσμεύσεις. Η φοροδιαφυγή μπορεί επίσης να προκαλέσει ανισορροπίες στη δομή της οικονομίας επειδή έχει επιπτώσεις στο διαθέσιμο εισόδημα.¹⁰⁶

Εξαιτίας αυτού, μπορεί να έχει άμεση επίδραση στον τρόπο με τον οποίο τα νοικοκυριά επιλέγουν να ξοδέψουν, να επενδύσουν και να εξοικονομήσουν τα χρήματά τους. Μπορεί επίσης να επηρεάσει το πόση εργασία είναι διατεθειμένοι να προσφέρουν. Επιπλέον, για να μπορέσουν οι οικονομικές μονάδες να ξεφύγουν από τους φόρους και να πετύχουν αυτόν τον στόχο με ευκολία, στρέφονται σε δραστηριότητες που δεν είναι ούτε παραγωγικές ούτε ανταγωνιστικές. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη στρέβλωση της κατανομής των παραγωγικών πόρων σε ολόκληρη την οικονομία.¹⁰⁷ Για να το θέσουμε διαφορετικά, οι οικονομικές μονάδες αναζητούν επαγγέλματα που τους παρέχουν τη δυνατότητα να φοροδιαφύγουν.

Μέσω αυτής της μεθόδου, θα είναι σε θέση να κάνουν τα φανταστικά κέρδη τους στα έσοδα να φαίνονται πιο σημαντικά. Λόγω του υψηλού κόστους των συναλλαγών, της διοίκησης και του ελέγχου, η δημοσιονομική πολιτική δεν

¹⁰⁵ (Κουράκης, 2017)

¹⁰⁶ (Κουράκης, 2017)

¹⁰⁷ (Θεοχαράκη Π., 2017)

εφαρμόζεται αποτελεσματικά. Αφενός, αυτό συμβαίνει διότι, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η φοροδιαφυγή συμβάλλει στη δημιουργία δημοσίων ελλειμμάτων. Από την άλλη πλευρά, αυτό συμβαίνει επειδή η δημοσιονομική πολιτική δεν εφαρμόζεται αποτελεσματικά. Η μείωση των ιδιωτικών επενδύσεων μπορεί να αποδοθεί στο γεγονός ότι τα ιδιωτικά κεφάλαια δεσμεύονται για την κάλυψη του δημόσιου ελλείμματος μέσω της χρήσης εγχώριου δανεισμού. Δεδομένου ότι το επίπεδο των ιδιωτικών επενδύσεων είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας για τον καθορισμό του επιπέδου ανταγωνιστικότητας μιας χώρας, αυτό εμποδίζει το επίπεδο ανταγωνιστικότητας να βελτιωθεί.¹⁰⁸

Η φοροαποφυγή μπορεί επίσης να έχει αντίκτυπο στο πόσο καλά εφαρμόζεται η νομισματική πολιτική. Επειδή είμαστε μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και χρησιμοποιούμε ενιαίο νόμισμα, η νομισματική πολιτική δεν ισχύει άμεσα για το έθνος μας. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η νομισματική πολιτική καθορίζεται σε επίπεδο ΕΕ. Παρόλα αυτά, η ανάγκη για ρευστό χρήμα μετατοπίζεται και, πιο συγκεκριμένα, αυξάνεται όταν η φοροδιαφυγή αλληλοεπιδρά με την παραοικονομία. Αυτό προκαλεί αλλαγή στον βαθμό στον οποίο το επιτόκιο και η χρήση της νομισματικής πολιτικής επηρεάζουν την ελαστικότητα της ζήτησης χρήματος. Ωστόσο, λόγω του φαινομένου της φοροδιαφυγής, είναι δύσκολο να εφαρμοστεί η φορολογική πολιτική. Αυτό είναι μια πρόκληση. Το αποτέλεσμα της φοροδιαφυγής είναι η άνιση κατανομή των πόρων καθώς και η αύξηση της κοινωνικής ανισότητας, καθώς το βάρος της πληρωμής φόρων βαρύνει αυτούς που ήδη συμμορφώνονται με τους φορολογικούς τους υποχρεώσεις. Βλάπτονται ακόμη περισσότερο όταν μια εθνική κυβέρνηση επιλέγει να επιβάλει έμμεσους φόρους, λόγω της αδυναμίας εισπραξής τους, προκειμένου να καλύψει το έλλειμμα στις εισπράξεις φόρων.¹⁰⁹ Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι έμμεσοι φόροι είναι πιο δύσκολο να εισπραχθούν.

Επιπλέον, υπάρχει αντίκτυπος στο ανταγωνιστικό περιβάλλον μεταξύ των επιχειρήσεων. Όταν ορισμένες επιχειρήσεις αποφεύγουν να πληρώνουν φόρους και ασκούν οικονομική δραστηριότητα που δεν καταγράφεται, διατηρώντας χαμηλό κόστος παραγωγής σε ανταγωνισμό με άλλες επιχειρήσεις που λειτουργούν με φορολογική συνείδηση, δεν μπορεί να υπάρξει υγιής ανταγωνισμός. Αυτό φαίνεται από το γεγονός ότι δεν υπάρχει τρόπος να παραμείνουν οι επιχειρήσεις αυτές.

¹⁰⁸ (Θεοχαράκη Π., 2017)

¹⁰⁹ (Κουράκης, 2017)

Αλλαγές τόσο στην κοινωνική ευημερία όσο και στο πλεόνασμα των καταναλωτών επιφέρονται όταν υπάρχει ανισορροπία στο ανταγωνιστικό περιβάλλον¹¹⁰.

Μια στρέβλωση αυτού του είδους προσφέρει προτίμηση σε επιχειρήσεις που προσπαθούν να αποφύγουν να πληρώσουν το δίκαιο μερίδιό τους στους φόρους, ωθεί τις επιχειρήσεις που τα πάνε καλά στον κλάδο τους να εξετάσουν το ενδεχόμενο να εγκαταλείψουν εντελώς τον κλάδο και μειώνει το συνολικό επίπεδο ανταγωνιστικότητας στη χώρα¹¹¹. Λόγω όλων αυτών των αρνητικών επιπτώσεων που έχει η φοροδιαφυγή στην οικονομία καθώς και της συνεχιζόμενης αύξησης των φορολογικών βαρών, είναι ακόμη πιο σημαντικό να διεξαχθεί έρευνα για το φαινόμενο, προκειμένου να προσδιοριστεί η έκταση που έχει λάβει και οι κατηγορίες των οντοτήτων που καταφεύγουν σε αυτό το φαινόμενο.

Ανακαλύπτοντας τα οφέλη από την ανάσχεση του προβλήματος, θα ήταν επίσης δυνατό να βρεθούν τρόποι αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής που θα βοηθούσαν την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας. Ένας προοδευτικός πολιτικός θα είχε ένα ισχυρό κίνητρο να είναι ανεκτικός στη φοροδιαφυγή, τουλάχιστον σε ένα ορισμένο ποσό, εάν οι φτωχοί είχαν περισσότερες δυνατότητες φοροδιαφυγής από τους εύπορους ή αν ήταν καλύτεροι σε αυτήν.¹¹² Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η φοροδιαφυγή έχει αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομία ενός έθνους, καθώς οδηγεί σε έλλειψη οικονομικών πόρων, γεγονός που καθιστά δύσκολη την πληρωμή των απαραίτητων δημόσιων δαπανών.¹¹³

Για να γίνουμε πιο σαφείς, δεν υπάρχει δίκαιη κατανομή των εισφορών αφού το κράτος δεν έχει ξεκάθαρη εικόνα για όλα τα χρήματα που έχει προγραμματίσει να εισπράξει μέσω φόρων. Αυτό είναι ένα πρόβλημα γιατί η δικαιοσύνη είναι απαραίτητη για τη λειτουργία οποιουδήποτε οικονομικού συστήματος. Επομένως, δεν έχει άλλη επιλογή από το να αυξήσει τους φόρους ή να λάβει δάνεια. Αυτό οδηγεί σε αύξηση του ποσοστού του εθνικού χρέους, το οποίο με τη σειρά του αναγκάζει κάθε κυβέρνηση να δανείζεται απροσδόκητα χρήματα από άλλες χώρες. Ένα τέτοιο αποτέλεσμα μπορεί να παρατηρηθεί στον τομέα της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων λόγω του γεγονότος ότι η φοροδιαφυγή

¹¹⁰ (Beasley M., 2016)

¹¹¹ (Θεοχαράκη Π., 2017)

¹¹² (Drogalas G., 2018)

¹¹³ (Drogalas G., 2018)

χρησιμοποιείται από ορισμένες λιγότερο επιτυχημένες και λιγότερο οικονομικά σταθερές εταιρείες προκειμένου να ελαχιστοποιήσουν τα λειτουργικά τους έξοδα.¹¹⁴

Ως εκ τούτου, οι εταιρείες είναι λιγότερο διατεθειμένες να αναλάβουν νέες επενδύσεις και να αναλάβουν κινδύνους για να δημιουργήσουν περισσότερα χρήματα, δεδομένου ότι μπορούν να το κάνουν αυτό πιο απλά με το να μην πληρώνουν τους φόρους τους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της πιθανότητας οι επιχειρήσεις να βγάλουν περισσότερα χρήματα.¹¹⁵ Η φοροδιαφυγή έχει αντίκτυπο στην αρμόδια κυβέρνηση γιατί, για να αντιμετωπίσει το ζήτημα, η κυβέρνηση θα πρέπει να διατηρήσει το σύστημα ελέγχου της σε υψηλό επίπεδο. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα αυξημένο κόστος. Παράλληλα, θα πρέπει να κάνει νέους κανόνες για την αντιμετώπιση του προβλήματος, που θα επιβαρύνουν το κόστος της συναλλαγής.¹¹⁶

Επειδή πολλά εισοδήματα στο δημόσιο τομέα δεν περιλαμβάνονται σε επίσημες στατιστικές όπως το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕΠ), που απεικονίζει την πραγματική κατάσταση της οικονομίας, η παραοικονομία, η κύρια αιτία της οποίας είναι η φοροδιαφυγή, έχει σημαντικό αντίκτυπο. Η φοροδιαφυγή είναι η κύρια αιτία της παραοικονομίας. Κατά συνέπεια, η κυβέρνηση δεν έχει ακριβή εικόνα και είναι πολύ πιθανό να κάνει κακές επιλογές πολιτικής, οι οποίες μπορεί να επηρεάσουν τις πορείες άλλων επιχειρήσεων που δεν εμπίπτουν στην κατηγορία των φοροφυγάδων.

Τα ακόλουθα είναι παραδείγματα των πλεονεκτικών αποτελεσμάτων¹¹⁷ δικαιολογούν τη συμμετοχή στη φοροδιαφυγή υποστηρίζοντας ότι θα βοηθούσε στη δημιουργία .

Για να το θέσουμε διαφορετικά, δίνεται η ευκαιρία τόσο σε ιδιώτες όσο και σε εμπορικές επιχειρήσεις να ασκήσουν οικονομικές δραστηριότητες που διαφορετικά δεν θα μπορούσαν να ασκήσουν. Όταν τίθεται σε κυκλοφορία πρόσθετο χρήμα, αυτές οι αποταμιεύσεις μπορεί συχνά να χρησιμεύσουν ως μοχλός που τραβάει προς την αντίθετη κατεύθυνση, επιταχύνοντας τον ρυθμό με τον οποίο αναπτύσσεται η οικονομία.¹¹⁸

Η αποφυγή της πληρωμής ολόκληρου του ποσού των φόρων είναι ένα από τα κύρια κίνητρα φοροδιαφυγής από μεγάλο αριθμό εταιρειών και ιδιωτών. Για να το

¹¹⁴ (Beasley M. S., 2020)

¹¹⁵ (Κουράκης, 2017)

¹¹⁶ (Θεοχαράκη Π., 2017)

¹¹⁷ (Θεοχαράκη Π., 2017)

¹¹⁸ (Θεοχαράκη Π., 2017)

θέσουμε διαφορετικά, παρέχουν την εμφάνιση ότι έχουν χαμηλότερες αποδοχές από τις πραγματικές, γεγονός που οδηγεί σε μειωμένο φορολογικό συντελεστή.

Τέλος, από μια πιο ακραία σκοπιά, προτείνεται ότι υπάρχει ευεργετική επίδραση της φοροδιαφυγής στον κρατικό προϋπολογισμό αφού τα χρήματα που εξοικονομούνται από τη φοροδιαφυγή δαπανώνται σε προϊόντα. Αυτή η θέση, ωστόσο, αντιτίθεται σθεναρά από μεγάλο αριθμό οικονομολόγων.¹¹⁹

Η πρακτική της φοροδιαφυγής δεν είναι κάτι που έχει εμφανιστεί τα τελευταία χρόνια. Αντίθετα, η προέλευσή του μπορεί να εντοπιστεί πολλές εκατοντάδες χρόνια πίσω. Συγκεκριμένα, υπάρχουν αρχεία από την αρχαία Αθήνα και την αρχαία Σπάρτη για άτομα που απέφευγαν να πληρώσουν φόρους ή χρησιμοποίησαν ανέντιμους τρόπους για πιο επιεική φορολογία. Αυτό έγινε και στις δύο αυτές αρχαίες πόλεις. Αυτό το φαινόμενο μπορεί να παρατηρηθεί στη χώρα μας αυτή τη στιγμή σε όλες τις πτυχές της οικονομίας, αλλά είναι πιο διαδεδομένο στον αγροτικό τομέα, παρά το γεγονός ότι σχετίζεται με όλα τα διαφορετικά είδη φορολογίας.¹²⁰

Η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων αναλαμβάνει μια μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων, σκοπός των οποίων είναι η εξάλειψη του προβλήματος ή, τουλάχιστον, η μείωση της σοβαρότητάς του σε αποδεκτό επίπεδο. Αυτές οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν τα εξής: Α. Το GIS διαδραματίζει υποστηρικτική λειτουργία στη δραστηριότητα ελέγχου των υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών εξάγοντας έναν αριθμό καταστάσεων προς έλεγχο βάσει κριτηρίων καθώς και διασταυρώσεων. διερευνά περιπτώσεις στις οποίες δεν υποβλήθηκε περιοδική δήλωση ΦΠΑ όπως απαιτείται¹²¹ εξετάζει τις δηλωμένες αποστολές που πραγματοποιούν ελληνικές επιχειρήσεις σε αντίστοιχες εταιρείες που βρίσκονται σε άλλες χώρες.

Ταυτοποίηση οδηγών που δεν πληρώνουν τα πρόστιμα τροχαίας. Μια σειρά από πρόσθετες επιθεωρήσεις, διασταυρώσεις και δηλώσεις που ζητήθηκαν από τις φορολογικές και ελεγκτικές υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών Στην Ελλάδα, η κυβέρνηση, από την πλευρά της, ενθαρρύνει ενεργά τη χρήση ηλεκτρονικών μεθόδων πληρωμής σε τερματικά σημεία πώλησης για τα τελευταία αρκετά χρόνια. Αυτό γίνεται με στόχο να γίνουν λιγότερο διαφανείς οι χρηματοοικονομικές συναλλαγές.

¹¹⁹ (Θεοχαράκη Π., 2017)

¹²⁰ (Καρά Ο., 2017)

¹²¹ (Θεοχαράκη Π., 2017)

Για την επίτευξη αυτού του στόχου, ξεκινώντας από το 2017, το Υπουργείο Οικονομικών πραγματοποιεί μηνιαίες ηλεκτρονικές κληρώσεις με χρηματική επιβράβευση για όλες τις ηλεκτρονικές συναλλαγές που πραγματοποιούν οι φορολογούμενοι. Στις κληρώσεις αυτές μπορούν να συμμετέχουν φορολογούμενοι που υποβάλλουν ηλεκτρονικά τις φορολογικές τους δηλώσεις.¹²² Για να το θέσουμε αλλιώς, κάτι που μοιάζει με μια φορολογική λοταρία μπορεί να κάνει αυτές τις συναλλαγές πιο ελκυστικές. Επιπλέον, ενθαρρύνεται ενεργά η φορολογική αμνηστία. Δηλαδή, υπάρχει ένας προκαθορισμένος συντελεστής φόρου που οφείλεται της τάξης του 25%-30% και ισχύει στην περίπτωση που ιδιώτες ή επιχειρήσεις αναφέρουν τα έσοδα που αποκτήθηκαν από φοροδιαφυγή. Μετά από αυτό το σημείο, θα τεθούν σε ισχύ αυστηρές ποινές και κυρώσεις.¹²³

Από την εφαρμογή των υποχρεωτικών επαγγελματικών λογαριασμών το 2011, όλες οι οικονομικές συναλλαγές μεταξύ εταιρειών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν μισθούς, απαιτείται να διενεργούνται μέσω επιχειρηματικών τραπεζικών λογαριασμών.¹²⁴ Αυτό περιλαμβάνει όλες τις οικονομικές συναλλαγές. Τέλος, το Υπουργείο όρισε την αυστηρή τήρηση του «με ποιον έχετε σχέση» και την επέκταση των «τεκμηρίων κτήσης περιουσιακών στοιχείων» σε όλα τα φυσικά πρόσωπα με ειδική δήλωση που υποβάλλεται ταυτόχρονα με την ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος, όπου περιγράφονται αναλυτικά όλες οι αλλαγές που έγιναν στο ακίνητο το προηγούμενο έτος. Η δήλωση αυτή απαιτείται για την αξιοποίηση των «τεκμηρίων απόκτησης περιουσιακών στοιχείων».¹²⁵ Ως αποτέλεσμα αυτής της ενέργειας, τα «τεκμήρια απόκτησης περιουσιακών στοιχείων» άλλαξαν για να συμπεριλάβουν όλα τα φυσικά πρόσωπα¹²⁶.

Το Ειδικό Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ) είναι μια ειδική ελεγκτική υπηρεσία που ιδρύθηκε το 1997 από το Υπουργείο Οικονομικών. Αποστολή του είναι να αποκαλύψει και να καταπολεμήσει εστίες οικονομικού εγκλήματος, τον έλεγχο της ορθής εφαρμογής των διατάξεων που αφορούν τις εθνικές και κοινοτικές επιδοτήσεις και επιχορηγήσεις· αποκαλύπτουν περιπτώσεις διαφθοράς και απάτης· και τον έλεγχο της ορθής εφαρμογής των διατάξεων που αφορούν τις εθνικές και κοινοτικές επιχορηγήσεις και επιχορηγήσεις. Σημαντική

¹²² (Αληφαντής, 2018)

¹²³ (Θεοχαράκη Π., 2017)

¹²⁴ (Κουράκης, 2017)

¹²⁵ (Κορομηλάς, 2019)

¹²⁶ (Θεοχαράκη Π., 2017)

αναφορά πρέπει να γίνει και στον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ). Αυτός ο φορέας συστάθηκε Συχνά υφίσταται αναδιοργάνωση από την αρμόδια κυβέρνηση, αν και αυτό δεν έχει ως αποτέλεσμα αλλαγές στη λειτουργία του. Ακολουθεί μια λίστα με τις υποχρεώσεις που σχετίζονται με αυτό:¹²⁷

Α) Είναι το πιο ευέλικτο και γρήγορο εργαλείο ελέγχου παρέμβασης που διαθέτει η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων για τη διερεύνηση, την εξεύρεση και την ανάσχεση ιδιαίτερα σοβαρών και σημαντικών οικονομικών εγκλημάτων.

Β) Διενεργεί προληπτικούς ελέγχους για να διασφαλίσει ότι τηρούνται οι απαιτήσεις της φορολογικής νομοθεσίας. Στην πραγματικότητα, το γεγονός ότι δεν περιορίζεται από τους περιορισμούς του χρόνου ή της γεωγραφίας της δίνει ένα σημαντικό πλεονέκτημα έναντι εκείνων που θέλουν να αποφύγουν την καταβολή φόρων.

Γ) Συντονίζει ταυτόχρονες, συντονισμένες πράξεις σε πολλαπλές εταιρείες ή φυσικά πρόσωπα σε όλη τη χώρα. Λειτουργεί επίσης με άλλα συστήματα ελέγχου που κάνουν παρόμοια πράγματα, όπως τα τελωνεία ή η οικονομική αστυνομία, για να πιάσει περισσότερους ανθρώπους που παραβιάζουν το νόμο.¹²⁸

Δ) Αξιολογεί και υλοποιεί κάθε οικονομικό έγκλημα

-σχετικές πληροφορίες, λήψη κατάλληλων μέτρων ως αποτέλεσμα της αξιολόγησης και της εφαρμογής τους. Στην πραγματικότητα, τα τελευταία χρόνια, υπάρχει επίσης ένας αριθμός επικοινωνίας με την υπηρεσία όπου άτομα μπορούν να υποβάλλουν καταγγελίες για διάφορα είδη οικονομικών εγκλημάτων.

Ε) Είναι σε θέση να διενεργεί επιθεωρήσεις και έρευνες σε οποιοδήποτε επαγγελματικό ίδρυμα ή μέσο μεταφοράς, καθώς και να κατάσχει χαρτιά, δεσμευτικούς λογαριασμούς και, γενικά, ό,τι στοιχείο πιστεύετε ότι απαιτείται όταν υπάρχουν εύλογες υποψίες φοροδιαφυγής.

ΣΤ) Τέλος, το ΣΔΟΕ έμαθε πώς να κάνει σημαντικά πράγματα όπως η εύρεση αγνοουμένων εμπόρων και η ενημέρωση για απάτες καρουζέλ στον ενδοκοινοτικό ΦΠΑ.¹²⁹

Μια συνείδηση σχετικά με τους φόρους.

Μια συνεργατική προσπάθεια μεταξύ του κράτους και των πολιτών του είναι μια στρατηγική που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την πρόληψη της φοροδιαφυγής. Η

¹²⁷ (Καρά Ο., 2017)

¹²⁸ (Καρά Ο., 2017)

¹²⁹ (Θεοχαράκη Π., 2017)

καλλιέργεια της αντίληψης ότι η φοροδιαφυγή είναι μια εγκληματική πράξη που έχει επιπτώσεις στην κοινωνία στο μέγιστο βαθμό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της διάδοσης πληροφοριών σχετικά με τους φόρους, καθώς αυτός είναι ένας από τους πρωταρχικούς στόχους που πρέπει να επιτευχθούν για την επίτευξη του καταστολή αυτής της πρακτικής. Τελικά, αυτό είναι κάτι που επιβεβαιώνεται από τα ευρήματα των ερευνών που έγιναν στην ιστοσελίδα DiaNEOsis (2018).¹³⁰

Ειδικότερα, για το έτος 2018, το 29,9% των ερωτηθέντων εξέφρασε την άποψη ότι ο εθνικός πολιτισμός ευθύνεται για το φαινόμενο της φοροδιαφυγής. Ωστόσο, η δημιουργία ενός τρόπου επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων μέσω της εκστρατείας πολιτικής και οικονομικής ευαισθητοποίησης έχει τη δυνατότητα να αλλάξει γρήγορα το πώς αισθάνονται οι φορολογούμενοι. Μείωση των υφιστάμενων φορολογικών κλιμακίων και συντελεστών.¹³¹

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που παρέχει ο ΟΟΣΑ, η Ελλάδα έχει έναν από τους υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές για τη μισθωτή εργασία και παρόμοιο αποτέλεσμα μπορεί να προκύψει για τον συντελεστή ΦΠΑ. Από το μοντέλο που καθιέρωσε η κυβέρνηση της Εσθονίας το 1994, μπορούμε να διδαχθούμε από αυτό, λαμβάνοντας υπόψη ότι το επίπεδο των φορολογικών συντελεστών συνδέεται και με το φαινόμενο της ανάπτυξης. Συγκεκριμένα, μείωσε τον φορολογικό συντελεστή κατά 8%, ενώ παράλληλα αναδιάρθρωσε το φορολογικό της σύστημα. Ως αποτέλεσμα, μπόρεσε να επιτύχει, μέσα σε τρία χρόνια, ρυθμό ανάπτυξης άνω του 6% (που ήταν διπλάσιος από ό,τι στο παρελθόν). Αυτό χρησίμευσε ως παράδειγμα που ακολούθησαν αργότερα χώρες όπως η Λετονία και η Λιθουανία.¹³²

Χρήση πλαστικού χρήματος στις συναλλαγές .

Όταν ανταλλάσσονται χρήματα με πλαστικές κάρτες, είναι πολύ πιο δύσκολο να αποφύγετε την πληρωμή φόρων. Οι διαδικασίες πληρωμής και είσπραξης απαιτείται να πραγματοποιούνται μέσω τραπεζικού συστήματος, για παράδειγμα, με χρήση καρτών ή εμβασμάτων. Οι άνθρωποι θα πρέπει επίσης να επωφεληθούν άμεσα από τα κίνητρα, τα οποία θα επιτρέψουν στο πρόγραμμα να τεθεί σε εφαρμογή γρήγορα και να έχει μεγάλο αντίκτυπο στον προϋπολογισμό.¹³³

Έλεγχοι και απονομή φορολογικής δικαιοσύνης σε συνεχή βάση .

¹³⁰ (Κούνη, 2020)

¹³¹ (Beasley M. S., 2020)

¹³² (Beasley M. S., 2020)

¹³³ (Drogalas G., 2018)

Με την ενίσχυση των δυνατοτήτων των κρατικών ελεγκτικών μηχανισμών, στόχος μας είναι να καταργήσουμε την πρακτική του «κλείσιμου» παλαιών υποθέσεων, να ενθαρρύνουμε τη λήψη ευνοϊκών μέτρων και να επιφέρουμε φορολογική δικαιοσύνη μέσω της καθιέρωση μιας διαδικασίας κρατικού ελέγχου που είναι αντικειμενική. Δεν είναι ο σκοπός των κυρώσεων που θα επιβληθούν να εξαλειφθούν οι φορολογικές απάτες. Αντίθετα, θα πρέπει να επικεντρωθούν κυρίως στην καταστολή και την πρόληψη μελλοντικών περιστατικών τόσο φοροαπατεώνων όσο και άλλων που προσπαθούν να εμπλακούν σε συμπεριφορές παρόμοιες με τις δικές τους. Επιπλέον, θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί η τεχνολογία, να αλλάξουν οι δομές πληροφορικής και να ενισχυθεί η κατάρτιση των ελεγκτών μέσω της υλοποίησης νέων σεμιναρίων, ώστε να μπορούν να χρησιμοποιούν την εμπειρία τους για να χειριστούν διάφορα θέματα.¹³⁴

Η πρακτική της εργασίας μαζί πέρα από τα σύνορα.

Στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης, η διεθνής συνεργασία και η ανταλλαγή πληροφοριών και γνώσεων με τις φορολογικές αρχές άλλων χωρών σχετικά με τους νόμους και τους τρόπους αντιμετώπισης των διαφόρων ειδών φοροδιαφυγής είναι ένα σημαντικό βήμα προς την εξεύρεση λύσης στο πρόβλημα. Συμπερασματικά, όλα τα προαναφερθέντα μπορούν να υλοποιηθούν στο πλαίσιο συνομιλίας και συνεργασίας μεταξύ του κράτους και των κατοίκων του. Ως αποτέλεσμα της δημιουργίας μιας νέας σχέσης εμπιστοσύνης, και τα δύο μέρη θα είναι σε θέση να κατανοήσουν καλύτερα την απαραίτητη αμοιβαία σχέση. Από τη μια πλευρά, ο πολίτης θα αισθάνεται ότι συμμετέχει ενεργά στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Από την άλλη, το κράτος θα μπορέσει να πετύχει τους στόχους του σύμφωνα με ένα σχέδιο δαπανών σε μια σχέση συνεργασίας όπου και οι δύο πλευρές κερδίζουν.¹³⁵

3.15 Η παραοικονομία και τα νομικά κενά για φοροδιαφυγή

Ο όρος «παραοικονομία» αναφέρεται στο τμήμα μιας οικονομικής δραστηριότητας που είναι μυστική και ανήθικη στη φύση και διεξάγεται παράνομα. Η συγκεκριμένη οικονομική δραστηριότητα θα πρέπει να περιλαμβάνεται στο επίσημο εθνικό προϊόν, καθώς προσθέτει αξία, ωστόσο δεν μπορεί να παρακολουθηθεί ή να τεκμηριωθεί από επίσημες στατιστικές υπηρεσίες.¹³⁶ Ως εκ τούτου, συχνά

¹³⁴ (Kelmanson B., 2019)

¹³⁵ (Kelmanson B., 2019)

¹³⁶ (Diakomihalis, 2020)

γνωστοποιείται όταν οι καταναλωτικές δαπάνες υπερβαίνουν σημαντικά το δημοσίως αναφερόμενο συνολικό εισόδημα. Είναι γενικά αποδεκτό ότι οι ακόλουθοι παράγοντες, μεταξύ άλλων, ευθύνονται πρωτίστως για την ανάπτυξη αυτού του φαινομένου και τη συνεχιζόμενη ύπαρξή του:¹³⁷

Ο βαθμός στον οποίο εμπλέκεται η κυβέρνηση (περιορισμοί, αλλαγές στους νόμους, μέγεθος του δημόσιου τομέα). Η διοικητική διοίκηση του κράτους δομή και μηχανισμός Το μεγάλο οικονομικό φορτίο που προκαλείται από φόρους (φόροι, εισφορές κοινωνικής ασφάλισης).

Φοροδιαφυγή. Ο δυσανάλογα μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολούμενων στην οικονομία σε σύγκριση με τον αριθμό των ατόμων που έχουν θέσεις εργασίας που εξαρτώνται από αυτούς.¹³⁸

Ανεργία.

Το «βρώμικο» χρήμα, το οποίο μπορεί να προέρχεται από δραστηριότητες όπως η εμπορία ναρκωτικών, η πορνεία, η διακίνηση όπλων, η κατάχρηση δημοσίου χρήματος κ.λπ., είναι ένα σημαντικό πρόβλημα. Η πρακτική του κράτους να ξοδεύει τα χρήματα που λαμβάνει από φόρους με τρόπο αντιπαραγωγικό. Η πιο επιεική μεταχείριση (όπως ελάχιστα πρόστιμα ή επίπληξη) σε όσους ξοδεύουν λιγότερα χρήματα. Από την άλλη πλευρά, ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ κάθε χώρας, το ποσοστό του εργατικού δυναμικού που εργάζεται στην επίσημη οικονομία και η ρευστότητα κάθε χώρας είναι όλοι οι δείκτες της παραοικονομίας.¹³⁹

Με βάση όλα όσα έχουν συζητηθεί μέχρι τώρα, ένα ευρύ φάσμα μελετών έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ότι οι πιο σημαντικοί παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη μιας παραοικονομίας σε πολλά έθνη είναι η υψηλή φορολογική επιβάρυνση, τον μεγάλο αριθμό ελεύθερων επαγγελματιών, και τους περιορισμούς που επιβάλλει η κυβέρνηση. Καθορίστηκε ότι οι τρεις πιο σημαντικοί παράγοντες είναι η ανεργία, ο υψηλός αριθμός των αυτοαπασχολούμενων και η συμπερίληψη των κοινωνικών εισφορών ως μέρος της φορολογικής επιβάρυνσης. Αυτό ίσχυε ιδιαίτερα για την Ελλάδα.¹⁴⁰

Επειδή τα μέτρα οικονομικής πολιτικής έχουν αντίκτυπο μόνο σε άτομα που δεν συμμετέχουν σε υποαποταμίευση, η υψηλή συχνότητα υποαποταμίευσης καθιστά τη συντριπτική πλειονότητα των πολιτικών αναποτελεσματική. Αυτό βοηθά

¹³⁷ (Beasley M. S., 2020)

¹³⁸ (Beasley M. S., 2020)

¹³⁹ (Κορομηλάς, 2019)

¹⁴⁰ (Λουμιώτης Β., 2015)

να εξηγηθεί γιατί η στρατηγική του περιορισμού των εισοδημάτων και της ζήτησης οδηγεί τελικά σε πτώση του εισοδήματος και της ζήτησης μόνο εκείνων που παρέχουν εξαρτημένη εργασία (μισθωτοί). Οι άνθρωποι που λένε ότι οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι πρέπει να πληρώνουν το μεγαλύτερο μέρος του κόστους των προγραμμάτων σταθερότητας και των προγραμμάτων σύγκλισης δεν έχουν εντελώς άδικο.

Ως αποτέλεσμα, η παραοικονομία είχε αρνητικές επιπτώσεις παρόμοια με την πρακτική της φοροδιαφυγής, η παραοικονομία αναπόφευκτα έχει ως αποτέλεσμα ορισμένες επιπτώσεις λόγω της φύσης του. Οι αρνητικές επιπτώσεις που έχει στη διαμόρφωση και την αποτελεσματικότητα της οικονομικής πολιτικής θα διερευνηθούν. Αυτό θα έχει αντίκτυπο στον καθορισμό των στόχων και των μεθόδων της πολιτικής, καθώς και στους περιορισμούς του οικονομικού συστήματος. Επίσημοι δείκτες, όπως η ανεργία, στους οποίους βασίζεται η οικονομική πολιτική, δίνουν λάθος μέγεθος λόγω της παραοικονομίας. με αποτέλεσμα τα μέτρα που λαμβάνονται να είναι σε λάθος κατεύθυνση.¹⁴¹

Η αύξηση του μεγέθους της «σκιάδους οικονομίας» είναι αποτέλεσμα της φορολογίας. Σε συνδυασμό με την αύξηση των φορολογικών συντελεστών, αναμένεται να οδηγήσει σε μείωση των φορολογικών εσόδων, συνεπαγόμενη πρόσθετο έλλειμμα στον προϋπολογισμό. Μπλέκει με τη δομή της οικονομίας, τον τρόπο κατανομής του εισοδήματος, την οικονομική κατάσταση, το επίπεδο παραγωγής και την ικανότητα της χώρας να ανταγωνίζεται διεθνώς. Το τελευταίο έχει ως αποτέλεσμα να παράγει μια ανακριβή αναπαράσταση πολλών σημαντικών τιμών, συμπεριλαμβανομένου του ποσοστού πληθωρισμού, του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης και του ποσοστού ανεργίας. Επιπλέον, επηρεάζεται σημαντικά η αξιοπιστία των επίσημων δεδομένων, τα οποία αφορούν το επίπεδο μιας ποικιλίας μακροοικονομικών παραμέτρων.¹⁴²

Το ακαθάριστο εθνικό προϊόν, οι αποταμιεύσεις, το συνολικό επίπεδο τιμών, τα ποσοστά απασχόλησης και τα επίπεδα επενδύσεων, μεταξύ άλλων μετρήσεων, είναι παραδείγματα πραγμάτων που δεν αντιπροσωπεύουν με ακρίβεια την πραγματικότητα λόγω του γεγονότος ότι αντιπροσωπεύουν μόνο ένα μέρος της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας. Η αξιοπιστία τους αφορά τόσο το απόλυτο μέγεθός τους όσο και την εκτίμηση του ρυθμού μεταβολής τους και είναι

¹⁴¹ (Καρά Ο., 2017)

¹⁴² (Κορομηλάς, 2019)

απολύτως φυσιολογικό να επηρεάζει τόσο την επιλογή των μέσων όσο και την αποτελεσματικότητα της οικονομικής πολιτικής.¹⁴³ Το μέγεθός τους και ο ρυθμός με τον οποίο αλλάζει είναι δύσκολο να προβλεφθούν, επομένως δεν είναι αξιόπιστα. Λόγω του γεγονότος ότι τα οικονομικά σχέδια που είναι αναποτελεσματικά επειδή βασίζονται σε ψευδή δεδομένα μπορεί να αποτελέσουν αφορμή για μια ακόμη μεγαλύτερη εξέλιξη στην παραοικονομία, είναι επίσης αναπόφευκτο να δημιουργηθεί ένας φαύλος βρόχος. Όταν υπάρχει μια μετατόπιση στο μέγεθος της παραοικονομίας, υπάρχει μια αντίστοιχη μετατόπιση στις τιμές των παρακάτω.¹⁴⁴

Εθνικοί δείκτες:

- Υπνοείται ότι οι παραοικονομολόγοι ασκούν τις δραστηριότητές τους εκτός του κατάλληλου πλαισίου της αγοράς και των κανονισμών.

Τόσο ο αθέμιτος ανταγωνισμός όσο και τα υπερβολικά κέρδη μπορούν να βρεθούν εδώ.

- σε νομισματικούς δείκτες, αφού οι περισσότερες συναλλαγές στη παραοικονομία γίνονται με μετρητά. Εξαιτίας αυτού, η ζήτηση για χρήματα ως τρόπο εμπορίας αγαθών και υπηρεσιών μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί, ανάλογα με την κατεύθυνση του αποτελέσματος.

- στους δείκτες απασχόλησης, αφού το ποσοστό των ατόμων που εργάζονται στην επίσημη οικονομία σε σχέση με τον πληθυσμό μειώνεται καθώς αυξάνεται ο αριθμός των ατόμων που απασχολούνται στον άτυπο τομέα. Αυτό συμβαίνει επειδή ο αριθμός των ατόμων που απασχολούνται στην άτυπη οικονομία αυξάνεται¹⁴⁵

- Στους δείκτες παραγωγής και δαπανών, δεδομένου ότι ο συντελεστής εργασίας στην επίσημη οικονομία πέφτει όταν αυξάνεται η παραοικονομία ως αποτέλεσμα του γεγονότος ότι μια μερίδα του εργατικού δυναμικού στρέφεται σε αυτήν, αφού ο συντελεστής εργασίας στην παραοικονομία είναι καθορίζεται από τον αριθμό των ωρών εργασίας στην επίσημη οικονομία.

Ταυτόχρονα, υπάρχουν όρια στην αποτελεσματικότητα της μακροοικονομικής, νομισματικής ή δημοσιονομικής πολιτικής. Πιο συγκεκριμένα, η αποτελεσματικότητα της δημοσιονομικής πολιτικής επηρεάζεται αρνητικά για το

¹⁴³ (Βελέντζας, 2014)

¹⁴⁴ (Θεοχαράκη Π., 2017)

¹⁴⁵ (Bitzenis A., 2016)

λόγο ότι η παρουσία της παραοικονομίας προκαλεί μείωση του χρηματικού ποσού που εισπράττεται σε φόρους.¹⁴⁶

Ως άμεση συνέπεια αυτού, οι δημόσιες υπηρεσίες παρέχονται σε μικρότερη ποσότητα και με χαμηλότερο επίπεδο ποιότητας.¹⁴⁷

•Καθώς οι φορολογικοί συντελεστές αυξάνονται, η σχετική φορολογική επιβάρυνση της επίσημης οικονομίας αυξάνεται ως συνέπεια της απώλειας φορολογικών εσόδων λόγω του άτυπου τομέα. Αυτό, με τη σειρά του, οδηγεί σε αύξηση της τάσης των φορολογουμένων να εξαπατήσουν τους φόρους, γεγονός που με τη σειρά του οδηγεί σε αύξηση της παραοικονομίας. Έχει αποδειχθεί, ως αποτέλεσμα, ότι λειτουργεί με τον ίδιο τρόπο όπως ένας φαύλος κύκλος.¹⁴⁸

Θετικά:

Αλλά εκτός από αυτές τις αρνητικές επιπτώσεις, η παραοικονομία έχει επίσης ορισμένα θετικά οφέλη, κυρίως στη λειτουργία της οικονομίας στο σύνολό της. Εξαιτίας αυτού, υπάρχει περισσότερος ανταγωνισμός στον δημόσιο τομέα, ο οποίος αναγκάζει την κυβέρνηση να δημιουργήσει πολιτικές και διαδικασίες που ενθαρρύνουν τους ανθρώπους να ξεκινήσουν τις δικές τους επιχειρήσεις. Το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων που δημιουργεί ο άτυπος τομέας επενδύεται στη συνέχεια στην επίσημη οικονομία με τη μορφή αγορών αγαθών και υπηρεσιών, γεγονός που συμβάλλει στην ανάπτυξη της επίσημης οικονομίας.

Εκτιμάται ότι η παραοικονομία μπορεί να αποτελέσει παράγοντα ανάδειξης επιχειρηματικών ταλέντων μέσω της αποκτηθείσας εμπειρίας και της αναζήτησης κερδών σε οικονομίες σε μεταβατικό στάδιο, όπου η επιχειρηματικότητα βρίσκεται σε πολύ χαμηλό επίπεδο. Μπορεί να δείξει ένα ισχυρό επιχειρηματικό πνεύμα που μπορεί να κάνει τις επιχειρήσεις πιο ανταγωνιστικές και αποτελεσματικές, να αυξήσει τις εξαγωγές και να εμποδίσει την κυβέρνηση να κάνει πάρα πολλά.¹⁴⁹

Στην πρώτη ανάγνωση, συζητήσαμε την ιδέα της φοροδιαφυγής καθώς και την έννοια της παραοικονομίας, και κατά την πρώτη ανάγνωση, μπορούμε να δηλώσουμε ότι υπάρχει διαφορά μεταξύ των δύο φαινομένων ως προς τις αντίστοιχες εννοιολογικές έννοιές τους. Και οι δύο αυτές συμπεριφορές είναι κατά παράβαση του νόμου και τιμωρούνται. Ωστόσο, θεωρούνται ξεχωριστά εγκλήματα, καθένα από τα οποία έχει ένα μοναδικό σύνολο χαρακτηριστικών. Στα πρώτα της στάδια, η

¹⁴⁶ (Κουράκης, 2017)

¹⁴⁷ (Drogalas G., 2018)

¹⁴⁸ (Diakomihalis, 2020)

¹⁴⁹ (Diakomihalis, 2020)

παράνομη οικονομία δεν είναι πρόβλημα ενός και μόνο ατόμου, αλλά, από την άλλη πλευρά, είναι παράβαση που διαπράττεται από το οργανωμένο έγκλημα. Δηλαδή, τις περισσότερες φορές, υπάρχει μια ομάδα ατόμων που λειτουργεί οργανωμένα πίσω από αυτό¹⁵⁰.

Για παράδειγμα, η παραοικονομία περιλαμβάνει τη διακίνηση ναρκωτικών καθώς και την πώληση και διανομή ναρκωτικών. Πρόκειται για εγκλήματα που έχουν την ιεραρχική δομή πυραμίδας και για να φτάσει ο νόμος στα κορυφαία του επίπεδα πρέπει πρώτα να συλλάβει όσους βρίσκονται στον πάτο.

Εφόσον συμβαίνει αυτό, είναι λογικό ότι η οικονομία της μαύρης αγοράς συνδέεται επίσης με άλλους τύπους παράνομων δραστηριοτήτων, ορισμένοι από τους οποίους δεν σχετίζονται απαραίτητα με το οικονομικό έγκλημα, όπως το λαθρεμπόριο.¹⁵¹ Από την άλλη πλευρά, η φοροδιαφυγή συχνά διαπράττεται από ένα μοναχικό άτομο, πιο συχνά από αυτοαπασχολούμενους ή ελεύθερους επαγγελματίες, που επιχειρεί να αποφύγει την πληρωμή του συνόλου ή μεγάλου μέρους των φορολογικών του υποχρεώσεων. Ακόμα κι αν μια εταιρεία, η οποία είναι σχεδόν πάντα μικρή, επιλέξει να εμπλακεί σε φοροδιαφυγή, αυτή η επιλογή γίνεται από τον ιδιοκτήτη της εταιρείας, ο οποίος υπόκειται σε αυστηρότερες κυρώσεις, παρά το γεγονός ότι άλλα στελέχη της εταιρείας μπορεί να μην το γνωρίζουν. της κατάστασης.¹⁵²

Η φοροδιαφυγή είναι ένα είδος εγκλήματος λευκού κολάρου που αφορά μόνο τα χρήματα και δεν συνδέεται με κανένα άλλο είδος εγκληματικής δραστηριότητας. Όσον αφορά τα κέρδη στην παράλληλη οικονομία, αυτά προέρχονται εξ ολοκλήρου από παράνομες επιχειρηματικές συναλλαγές και πρέπει να υπάρχει μια μέθοδος για να νομιμοποιηθούν αυτά τα κέρδη εκ των υστέρων (ξέπλυμα χρήματος). Ωστόσο, στην περίπτωση της φοροδιαφυγής, εκτός του ότι τα περιθώρια κέρδους είναι πολύ συγκεκριμένος λόγος για το ποσό των φόρων που καταβλήθηκαν, δεν χρειάζεται να νομιμοποιηθούν αργότερα γιατί απλώς αποτελούν μέρος του φόρου που δεν καταβάλλεται και μπορεί να ανακαλυφθεί μέσω ελέγχων.¹⁵³

Επιπλέον, το γεγονός ότι τα περιθώρια κέρδους είναι ένας πολύ συγκεκριμένος λόγος για το ποσό των φόρων που καταβλήθηκαν δεν σημαίνει ότι είναι παράνομα. Συμπερασματικά, το κέρδος που αποκομίζουμε μέσω της

¹⁵⁰ (Diakomihalis, 2020)

¹⁵¹ (Drogalas G., 2018)

¹⁵² (Diakomihalis, 2020)

¹⁵³ (Drogalas G., 2018)

φοροδιαφυγής είναι έμμεσο, αλλά το κέρδος που αποκομίζουμε μέσω της παραοικονομίας είναι άμεσο. Οι μικρές επιχειρήσεις και οι αυτοαπασχολούμενοι αποτελούν ένα πολύ μικρό μέρος του εργατικού δυναμικού στα περισσότερα έθνη, πράγμα που σημαίνει ότι η φοροδιαφυγή έχει πολύ πιο ελάχιστη επίδραση στο ποσό του εισοδήματος που συλλέγεται μέσω των φόρων σε αυτές τις χώρες.¹⁵⁴

Παρόλα αυτά, η έρευνα δείχνει ότι η λεγόμενη «παραοικονομία» αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό μέρος της συνολικής πραγματικής οικονομικής δραστηριότητας.¹⁵⁵ Στην πραγματικότητα, δεν είναι εφικτό από τις επίσημες στατιστικές υπηρεσίες να το καταγράφουν και να ποσοτικοποιούν, όπως καταγράφεται και μετράτε η φοροδιαφυγή. Συχνά έρχεται στο φως όταν υπάρχει πολύ σημαντική διαφορά μεταξύ των δημοσίως ανακοινωθέντων κερδών και των ποσών που δαπανούν οι καταναλωτές. Καταρχήν, η φοροδιαφυγή είναι κάτι που μπορεί να διαπράξει οποιοσδήποτε, καθώς δεν απαιτεί εξειδικευμένη εκπαίδευση ή κατανόηση.¹⁵⁶

Από την άλλη πλευρά, η παραοικονομία διεξάγεται από άτομα που είναι πολύ εξοικειωμένα με τις πολλές στρατηγικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν όταν έρχονται αντιμέτωποι με μια τέτοια περίπτωση.

Μια απλή απεικόνιση μιας παραοικονομίας είναι η δομή τιμολόγησης για εξειδικευμένες τάξεις που περιορίζονται σε συγκεκριμένο αριθμό μαθητών ανά πάσα στιγμή¹⁵⁷. Τέλος, η φοροδιαφυγή είναι ένα υποσύνολο της παράλληλης οικονομίας, αλλά θα εξακολουθούσε να είναι δυνατή η ύπαρξη της ακόμη και αν δεν υπήρχε η παράλληλη οικονομία, και το αντίστροφο. Σε αντίθεση με τη φοροδιαφυγή, η οποία επικεντρώνεται μόνο στην εξεύρεση τρόπων αποφυγής ή ελαχιστοποίησης της πληρωμής φόρων, η παράνομη οικονομία αναφέρεται σε μια πιο ολοκληρωμένη συλλογή δραστηριοτήτων.¹⁵⁸

Ως αποτέλεσμα, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι οι δύο ιδέες μπορεί να έχουν κάποιες ομοιότητες. Ωστόσο, όταν διερευνήσουμε και τα δύο με μεγαλύτερη λεπτομέρεια, διαπιστώνουμε ότι υπάρχουν ορισμένες βασικές διακρίσεις μεταξύ τους. Αυτές οι διακρίσεις κυμαίνονται από τον τρόπο με τον οποίο διαπράττονται τα αδικήματα μέχρι το ποσό του κέρδους που μπορεί να αποκομίσει από κάθε ένα από

¹⁵⁴ (Κορομηλάς, 2019)

¹⁵⁵ (Schneider, 2015)

¹⁵⁶ (Κορομηλάς, 2019)

¹⁵⁷ (William F. Messier W., 2016)

¹⁵⁸ (Bitzenis A., 2016)

τα αδικήματα. Η ιδέα της φοροδιαφυγής συχνά συγχέεται με την έννοια της υπόγειας οικονομίας, η οποία οδηγεί πολλές εκτιμήσεις στο εσφαλμένο συμπέρασμα ότι η φοροδιαφυγή και η παραοικονομία είναι συνώνυμα. Ο όρος «μαύρη οικονομία» αναφέρεται σε όλες τις μορφές οικονομικής δραστηριότητας που δεν περιλαμβάνονται στην επίσημη εθνική λογιστική.¹⁵⁹

Περιλαμβάνει όλες τις οικονομικές δραστηριότητες που δεν έχουν γνωστοποιηθεί, οι οποίες, αν και παρέχουν πρόσθετη αξία, δεν περιλαμβάνονται στις επίσημες εκτιμήσεις του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ). Η κρυφή παραγωγή και η εργασία βρίσκονται στο επίκεντρο ενός εναλλακτικού τρόπου για να οριστεί αυτό που συχνά αναφέρεται ως «σκιάδης οικονομία».¹⁶⁰ Οι επιχειρήσεις μπορούν να κρύψουν μέρη των πραγμάτων που φτιάχνουν για να πληρώσουν λιγότερο φόρο. Η πλειονότητα της λαθραία οικονομίας του κόσμου μπορεί να αποδοθεί στη μη δηλωμένη εργασία στις μέρες μας. Για να είμαστε πιο ακριβείς, το 2010, το Εργατικό Εξεταστικό Σώμα διενήργησε έλεγχο και ανακάλυψε ότι το 25% των εργαζομένων σε 22.000 διαφορετικές επιχειρήσεις δεν είχαν δηλωθεί. Αυτό διαπιστώθηκε όταν ο έλεγχος έδειξε ότι το 25% των εργαζομένων δεν είχε δηλωθεί.¹⁶¹

Σύμφωνα με δημοσκόπηση που διεξήχθη από το Υπουργείο Εργασίας το 2013, το ποσοστό είχε σχεδόν τετραπλασιαστεί στο 40,5% και το 27% όσων εργαζόνταν χωρίς να ειδοποιήσουν τους εργοδότες τους το έκαναν με δική τους πρωτοβουλία.¹⁶² Στην Ελλάδα, η παραοικονομία αντιπροσωπεύει το 20 έως 30 τοις εκατό του ΑΕΠ, το οποίο είναι υψηλό ποσοστό για μια ανεπτυγμένη χώρα σε σύγκριση με το 17 με 20 τοις εκατό που βρίσκεται στην υπόλοιπη Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με έρευνα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου στην Ευρώπη το 2016, η Ελλάδα κατατάχθηκε στην τέταρτη θέση με ποσοστό 30,2%, υποχωρώντας πίσω από τα Σκόπια (37,6%) και τη Βουλγαρία (37,8%). Το έθνος με το χαμηλότερο ποσοστό ατόμων που συμμετέχουν στη παραοικονομία ήταν η Αυστρία (9,6%), ενώ το Μαυροβούνιο κατέλαβε την πρώτη θέση με αναλογία 38,8%¹⁶³.

Η επίδραση που έχουν οι νομισματικές και δημοσιονομικές πολιτικές στην οικονομία μπορεί να προσδιοριστεί εν μέρει από την εξέταση της παραοικονομίας.

¹⁵⁹ (Αληφαντής, 2018)

¹⁶⁰ (Beasley M. S., 2020)

¹⁶¹ (Αληφαντής, 2018)

¹⁶² (Αληφαντής, 2018)

¹⁶³ (Αληφαντής, 2018)

Ειδικότερα, εάν η ύπαρξη της παραοικονομίας δεν ληφθεί υπόψη κατά τον σχεδιασμό της δημοσιονομικής πολιτικής, μπορεί να οδηγήσει σε υποεκτίμηση της επίδρασής της στο ΑΕΠ και, κυρίως, σε υπερεκτίμηση των φορολογικών εσόδων. Αυτό μπορεί να αποφευχθεί λαμβάνοντας υπόψη την ύπαρξη της παραοικονομίας. Η τελική συνέπεια είναι ότι οι ενέργειες που θα γίνουν θα είναι ανεπιτυχείς, καθώς οι οικονομικές πολιτικές ενός έθνους βασίζονται μόνο στην οικονομία που αναγνωρίζεται επίσημα από την κυβέρνηση.¹⁶⁴

Επιπλέον, ο ανήθικος ανταγωνισμός και τα υπερβολικά κέρδη δημιουργούνται ως αποτέλεσμα της ύπαρξης της παραοικονομίας. Η αύξηση των φόρων έχει ως αποτέλεσμα μεγαλύτερη πτώση του ΑΕΠ μακροπρόθεσμα όταν υπάρχει παραοικονομία. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η αύξηση του συνολικού επιπέδου των φόρων δημιουργεί κίνητρα για τη μετακίνηση παραγωγικών πόρων από τον επίσημο τομέα στην άτυπη οικονομία. Ως αποτέλεσμα, η συρρίκνωση της ελληνικής οικονομίας τα τελευταία χρόνια, η οποία προκλήθηκε από τη δημοσιονομική πολιτική, θα μπορούσε να ήταν μικρότερης έκτασης και να διαρκέσει για μικρότερο χρονικό διάστημα, εάν η παραοικονομία και η φοροδιαφυγή είχαν αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά.¹⁶⁵ Εάν είχε γίνει αυτό, η οικονομία θα είχε αυξηθεί σε παραγωγικότητα ως αποτέλεσμα της αποτελεσματικότερης χρήσης των πόρων της. Τελευταίο αλλά εξίσου σημαντικό, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι η παραοικονομία συμβάλλει στην περαιτέρω αποκέντρωση της οικονομικής δραστηριότητας, και αυτός είναι ένας άλλος λόγος για τον οποίο αυτό το σημείο αξίζει προσοχής. Αυτό γίνεται εφικτό από το γεγονός ότι πολλές μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που αποτελούν μέρος της παραοικονομίας είναι εύκολο να διατηρηθούν εκτός των μεγάλων πόλεων.¹⁶⁶ Αυτό επιτρέπει τη δυνατότητα παραοικονομίας.¹⁶⁷

Ως αποτέλεσμα αυτού, είναι ζωτικής σημασίας να καταβληθεί συντονισμένη προσπάθεια για να τερματιστεί η φοροδιαφυγή και η «παραοικονομία», με ταυτόχρονη αλλαγή της δημοσιονομικής πολιτικής προκειμένου να μειωθούν οι δαπάνες και, σε περίπτωση που αυτό δεν είναι δυνατό, να αυξηθούν τα φορολογικά έσοδα. Η εφαρμογή μέτρων όπως η επιβολή αυστηρότερων κυρώσεων στους παραβάτες, ανάπτυξη μεθόδων είσπραξης φόρων, την ενίσχυση των ελέγχων για την

¹⁶⁴ (Λουμιώτης Β., 2015)

¹⁶⁵ (Θεοχαράκη Π., 2017)

¹⁶⁶ (Cowell F.A., 2016)

¹⁶⁷ (Καρά Ο., 2017)

αδήλωτη εργασία και η ενίσχυση και προώθηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών είναι όλα χρήσιμα βήματα προς αυτή την κατεύθυνση.¹⁶⁸

Ως αποτέλεσμα των όσων έχουν συζητηθεί μέχρι τώρα, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι οι ιδέες της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας δεν πρέπει να συγχέονται μεταξύ τους αφού διαφέρουν μεταξύ τους. Εάν υπάρχει φοροδιαφυγή σε μια χώρα, δεν σημαίνει πάντα ότι υπάρχει και παραοικονομία στη χώρα αυτή. Ως εκ τούτου, η φοροδιαφυγή έχει σημασία τόσο για την τρέχουσα οικονομία όσο και για την οικονομία συνολικά, αλλά η παραοικονομία σχετίζεται αποκλειστικά με την τρέχουσα οικονομία.

Ωστόσο, είναι δυνατόν αυτές οι δύο ιδέες να συνυπάρχουν σε ένα έθνος εφόσον οι πραγματικές οικονομικές δραστηριότητες και τα συναφή κέρδη από τα στοιχεία παραγωγής σε οικονομικές υπηρεσίες δεν τεκμηριώνονται. Αυτή είναι η μόνη προϋπόθεση που επιτρέπει αυτή τη δυνατότητα.¹⁶⁹

3.16 Τεχνικές φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής

Η ελληνική κυβέρνηση αντιμετωπίζει σήμερα μια σειρά από σημαντικά προβλήματα. Ένα από τα πιο σημαντικά είναι ότι είναι δύσκολο να διακρίνει κανείς τη διαφορά μεταξύ φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής. Η φοροδιαφυγή, γνωστή και ως «νόμιμη φοροδιαφυγή», είναι η πρακτική της μη πληρωμής κρατικών φόρων. Αυτό συμβαίνει συνήθως όταν ένα άτομο μπορεί να εκμεταλλευτεί ορισμένα «παράθυρα» του νόμου και να κάνει επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό προκειμένου να πληρώσει το λιγότερο ποσό φόρων κατά τη διάρκεια της ζωής του. Διαφέρει από την ιδέα της φοροδιαφυγής στο ότι επιτυγχάνει μια ισορροπία μεταξύ των ηθικών και νομικών αρχών που διέπουν την κοινωνία. Αυτό το κάνει εκμεταλλεύομενος στο έπακρο τα πολλά κενά και ελαττώματα της νομοθεσίας του οικείου κράτους τηρώντας ταυτόχρονα τους όρους του νόμου, με σκοπό να αποφύγει εν μέρει ή πλήρως την καταβολή του φόρου.¹⁷⁰

Αναλυτικά, η φοροδιαφυγή θεωρείται πράξη όταν διέπτετε από τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: το στοιχείο της πλαστογραφίας, της εικονικότητας ή της ανεντιμότητας πηγάζει στο πλαίσιο της εκμετάλλευσης των ασάφειών και των κενών της φορολογικής νομοθεσίας, τα οποία δεν είχε σκοπό ο νομοθέτης να παρέχεται και

¹⁶⁸ (Καρά Ο., 2017)

¹⁶⁹ (Θεοχαράκη Π., 2017)

¹⁷⁰ (Καρά Ο., 2017)

να χαρακτηρίζεται από μυστικότητα και μυστικότητα, ώστε να αποτρέπεται η λήψη μέτρων από τον νομοθέτη για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής Με άλλα λόγια, της φοροδιαφυγής.

Τις περισσότερες φορές, η φοροδιαφυγή ασκείται σε έθνη των οποίων οι φορολογικοί νόμοι είναι δύσκολο να προηγηθούν, καθώς αυτό ευνοεί ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη της.¹⁷¹ Επιπλέον, οι φορολογούμενοι παρέχουν μερικές φορές δόλιες ή εσφαλμένες πληροφορίες προκειμένου να δικαιούνται φορολογική απαλλαγή μικρότερου ποσού ή ολόκληρου του ποσού. Αυτή είναι η κύρια διάκριση που μπορεί να δει κανείς μεταξύ της φοροδιαφυγής και της νομικής ελαχιστοποίησης της φορολογικής υποχρέωσης. Λόγω του γεγονότος ότι παραβιάζονται οι φορολογικές απαιτήσεις, η φοροδιαφυγή θεωρείται συνεπώς εγκληματική πράξη. Από την άλλη πλευρά, η φοροδιαφυγή δεν έχει καμία νομική συνέπεια γιατί ονομάζεται «νόμιμη φοροδιαφυγή», για την οποία έχει αναφερθεί και παλαιότερα.

Η φοροδιαφυγή είναι παράνομη, αλλά σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 4174/2013 δεν προβλέπεται ούτε πρόστιμο ούτε άλλου είδους τιμωρία σε όσους την ασκούν.¹⁷² Το άρθρο 38 του νόμου 4174/2013 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας λέει ότι η φορολογική διοίκηση μπορεί να επιλέξει να αγνοήσει οποιαδήποτε τεχνητή ρύθμιση ή διαταγή ρύθμισης που έχει σκοπό την αποφυγή φόρων και την παροχή φορολογικού οφέλους. Δεδομένων των όσων έχουν συζητηθεί μέχρι τώρα, είναι λογικό να συμπεράνουμε ότι οι δύο ιδέες συνδέονται μεταξύ τους, καθώς τα αποτελέσματα των δύο τρόπων δράσης δεν είναι ανόμοια μεταξύ τους σε σημαντικό τρόπο.¹⁷³ Η φοροδιαφυγή, από την άλλη πλευρά, συνεπάγεται φοροδιαφυγή με το να περιστρέφεται τόσο το πνεύμα όσο και το γράμμα του νόμου, ενώ η απλή φοροδιαφυγή συνεπάγεται απλώς παραβίαση του πνεύματος του νόμου. Αυτά τα δύο είδη φοροδιαφυγής διαφέρουν μεταξύ τους τόσο από πολιτική όσο και από ηθική άποψη.¹⁷⁴

3.17 Το κόστος των φόρων και η χρήση πλαστικού χρήματος

Η χρήση του λεγόμενου «πλαστικού χρήματος» στις οικονομικές συναλλαγές κάποιου είναι ένας από τους πιο ουσιαστικούς τρόπους για εκατομμύρια φορολογούμενους, συμπεριλαμβανομένων εργαζομένων, συνταξιούχων, αγροτών και

¹⁷¹ (Θεοχαράκη Π., 2017)

¹⁷² (Αληφαντής, 2018)

¹⁷³ (Αληφαντής, 2018)

¹⁷⁴ (Λουμιώτης Β., 2015)

άλλων, να διασφαλίσουν ότι δικαιούνται έκπτωση φόρου. Αυτό ισχύει και για διάφορους άλλους τύπους φορολογουμένων. Κάθε μεταφορά κεφαλαίου που πραγματοποιείται χωρίς τη χρήση φυσικών μεθόδων, αλλά αποκλειστικά ψηφιακών, θεωρείται πλαστικό-ηλεκτρονικό χρήμα. Αυτό ισχύει για όλους τους τύπους συναλλαγών, όχι μόνο για οικονομικές. Πλέον παίζει σημαντικό ρόλο στις συναλλαγές που γίνονται σε καθημερινή βάση, εκτοπίζοντας τελικά τη χρήση μετρητών.

Ειδικότερα, βάσει του άρθρου 66 του ν. 4446/2016, οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να αναρτούν πληροφορίες στο καταναλωτικό κοινό σε εμφανές σημείο από την 1η Φεβρουαρίου 2017, δηλώνοντας την αποδοχή του καταστήματος για τη διενέργεια αυτού του είδους πληρωμής.¹⁷⁵ Αυτή ήταν μια αλλαγή από την προηγούμενη απαίτηση σύμφωνα με την οποία οι επιχειρήσεις πρέπει μόνο να δημοσιεύουν πληροφορίες στο κοινό. Σε περίπτωση που το κατάστημα αρνηθεί να λάβει πλαστικό χρήμα ως πληρωμή, ο ιδιοκτήτης θα υπόκειται σε χρηματική ποινή χιλίων (1000) ευρώ ως αποτέλεσμα παράβασης του νόμου.¹⁷⁶

Επιπλέον, απαιτώντας όλες τις οικονομικές συναλλαγές να γίνονται με πλαστικό χρήμα, όχι μόνο θα αλλάξει η νοοτροπία των φορολογουμένων σχετικά με τους φόρους, αλλά θα δοθεί και στην κυβέρνηση ένα οικονομικό πλεονέκτημα όσον αφορά τα έσοδά της, κάτι που έχει γίνει, που λείπει για σημαντικό αριθμό ετών ως άμεσο αποτέλεσμα της φοροδιαφυγής.¹⁷⁷ Όταν μια κάρτα χρησιμοποιείται για την πληρωμή μιας συναλλαγής, το χρηματικό ποσό που λαμβάνεται κατατίθεται στον τραπεζικό λογαριασμό του ατόμου που πραγματοποιεί την πώληση. Αυτή είναι μια πραγματικότητα, όπως προαναφέρθηκε, και είναι μια περίπτωση που δεν μπορεί να αποφευχθεί. Αυτό σημαίνει ότι συμπληρώνονται τα σωστά νομικά έγγραφα και ότι ο πωλητής δεν μπορεί πλέον να κρύψει τα χρήματα.

¹⁷⁵ (Αληφαντής, 2018)

¹⁷⁶ (Αληφαντής, 2018)

¹⁷⁷ (Θεοχαράκη Π., 2017)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Στο παρόν κεφάλαιο θα δούμε είναι το οικονομικό έγκλημα, θα ασχοληθούμε με τους τύπους του Οικονομικού Εγκλήματος, και τις Προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση οικονομικών παραπτώματων. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο όρος «οργανωμένο οικονομικό έγκλημα» αναφέρεται σε όλες τις δραστηριότητες οργανωμένων εγκληματικών ομάδων που κάνουν κατάχρηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος προκειμένου να αποκομίσουν οικονομικό και προσωπικό όφελος.¹⁷⁸

Η Ελλάδα είναι ένα από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που εμφανίζει το υψηλότερο έλλειμμα εσόδων. Ο φόρος προστιθέμενης αξίας αντιπροσωπεύει απώλεια 3,5% του ΑΕΠ, ενώ το λαθρεμπόριο έχει 0,5%. Τα μεγαλύτερα κρούσματα φοροδιαφυγής παρατηρούνται στον τομέα της υποαπασχόλησης. Το «φορολογικό ηθικό» της Ελλάδας βρίσκεται στην τέταρτη προς τελευταία θέση μεταξύ των 26 χωρών που συμμετείχαν στην έρευνα. Η φοροδιαφυγή αυξάνεται στην Ελλάδα επειδή οι φόροι των κατοίκων και οι φόροι κοινωνικής ασφάλισης αυξάνονται και οι ίδιοι οι νόμοι γίνονται αυστηρότεροι.¹⁷⁹

Η απουσία φορολογικής ηθικής αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τη ραγδαία εξέλιξη του προβλήματος στην Ελλάδα. Οι επιχειρήσεις αναγκάζονται να στραφούν στην παράνομη εργασία σε μια προσπάθεια να περικόψουν μέρος του λειτουργικού τους κόστους. Απαιτούνται επειγόντως ίσοι όροι ανταγωνισμού στον κλάδο του λιανικού εμπορίου και είναι σημαντικό ο τομέας αυτός να καθιερωθεί και να διατηρηθεί στην τρέχουσα μορφή του. Τα διάφορα συστήματα ελέγχου του κράτους πρέπει να ενισχυθούν και η διαφάνεια θα πρέπει να είναι η κατευθυντήρια αρχή της λειτουργίας τους. Το ποσό του φόρου που πρέπει να πληρώσουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις πρέπει να αλλάξει, ώστε αυτές οι επιχειρήσεις να αντιμετωπίζονται πιο δίκαια.¹⁸⁰

Το κύριο στοιχείο από αυτήν την έρευνα είναι ότι η τρέχουσα μέθοδος είσπραξης φόρων είναι αναποτελεσματική. Αυτό συμβαίνει επειδή η ισχύς των κρυπτονομισμάτων και άλλων ειδών εισοδήματος δεν καλύπτεται επί του παρόντος

¹⁷⁸ (Κορομηλάς, 2019)

¹⁷⁹ (Κορομηλάς, 2019)

¹⁸⁰ (Κουράκης, 2017)

από την απαίτηση να παρέχουν οι δικαιούχοι τα δεδομένα τους. Πρέπει να γίνει εκκαθάριση των ελεγκτικών μηχανισμών, ώστε να μην εργάζονται διεφθαρμένοι σε αυτούς τους φορείς.

Η πλειοψηφία των εγκληματιών στην Ευρώπη που εμπλέκονται στην παράνομη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας προέρχονται από έθνη που ήταν μέρος της Σοβιετικής Ένωσης και των Δυτικών Βαλκανίων. Αυτός είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που συμβάλλουν στην απάτη σε μια εταιρεία. Ο όρος «οργανωμένο οικονομικό έγκλημα» αναφέρεται σε όλες τις δραστηριότητες οργανωμένων εγκληματικών ομάδων που κάνουν κατάχρηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η ταχεία πρόοδος της τεχνολογίας και η βελτίωση των τεχνικών μεθόδων καθιστούν δύσκολο για τις αρχές τον εντοπισμό και την αποκάλυψη εγκληματιών. Το περιβάλλον είναι ευνοϊκό για την ανάπτυξη του οικονομικού εγκλήματος, κυρίως ως αποτέλεσμα της έλλειψης ενημέρωσης και ελέγχου.¹⁸¹

Το οικονομικό έγκλημα είναι ένα σύγχρονο ζήτημα που μπορεί να βρεθεί σε όλο τον κόσμο, αλλά είναι πιο διαδεδομένο σε έθνη που βρίσκονται ακόμη σε διαδικασία ανάπτυξης. Η ιδιοποίηση κινητής περιουσίας άλλου, εν όλω ή εν μέρει, είναι το περιουσιακό έγκλημα γνωστό ως υπεξαίρεση. Αύξηση των φραγμών στην κυκλοφορία προσώπων και περιουσίας, η αυξανόμενη απόκλιση των διεθνών οικονομικών επαφών στα εθνικά φορολογικά συστήματα και η φορολογική επιβάρυνση από χώρα σε χώρα συμβάλλουν σε αυτό. Όταν γίνεται εκμετάλλευση ιδιωτικών προνομιακών πληροφοριών, συχνά οδηγεί σε μια σειρά οικονομικών κερδών, ενώ αυξάνει επίσης τις περιπτώσεις οικονομικού εγκλήματος. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι πληροφορίες αυτές προστατεύονται από δημόσια αποκάλυψη.¹⁸²

Η δομή και η σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου μιας εταιρείας είναι ένας σημαντικός παράγοντας που συμβάλλει στην απάτη της. Αυτός είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που οδηγεί σε απάτη σε μια εταιρεία. Η ταχεία πρόοδος της τεχνολογίας και η βελτίωση των τεχνικών μεθόδων καθιστούν δύσκολο για τις αρχές τον εντοπισμό και την αποκάλυψη εγκληματιών, με αποτέλεσμα την αύξηση του οικονομικού εγκλήματος. Τα διάχυτα προβλήματα της δωροδοκίας και της διαφθοράς λειτουργούν ως τροχοπέδη στην οικονομική ανάπτυξη. Εξάλλου, η ευρωπαϊκή οικονομία χάνει συνολικά 120 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως λόγω

¹⁸¹ (Κούνη, 2020)

¹⁸² (Κούνη, 2020)

διαφθοράς, όπως αναφέρεται στην εξαμηνιαία έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2019. Όταν ιδιωτικές, εμπιστευτικές πληροφορίες χρησιμοποιούνται για οικονομικό όφελος, συχνά οδηγούν σε μια αλυσίδα οικονομικά κέρδη και περισσότερες περιπτώσεις οικονομικού εγκλήματος.¹⁸³

Ως εκ τούτου, ο ορισμός του οικονομικού εγκλήματος είναι η παράνομη οικονομική δραστηριότητα που πραγματοποιείται μέσω επιχειρήσεων και η οποία έχει ως αποτέλεσμα την προσβολή, την απειλή και τη βλάβη της εύρυθμης και αποτελεσματικής λειτουργίας της οικονομίας ή των σημαντικών τομέων και θεσμών της. Τελικά, η ραγδαία πρόοδος της τεχνολογίας και η βελτίωση των τεχνικών μεθόδων δυσχεραίνουν τον εντοπισμό και την έκθεση των εγκληματιών από τις αρχές, ενώ το περιβάλλον είναι ευνοϊκό για την ανάπτυξη του οικονομικού εγκλήματος, κυρίως ως αποτέλεσμα της έλλειψης ενημέρωσης και ελέγχου.¹⁸⁴

Είναι γνωστό στις μέρες μας ότι η εγκληματική δραστηριότητα στον χρηματοπιστωτικό τομέα είναι διάχυτη και έχει αντίκτυπο στην οικονομία όλου του κόσμου. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η πλειονότητα των εγκληματιών στην Ευρώπη που εμπλέκονται στην παράνομη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας προέρχονται από έθνη που ήταν μέρος της Σοβιετικής Ένωσης και των Δυτικών Βαλκανίων. Αυτό περιλαμβάνει την ευκολία και την ταχύτητα της επικοινωνίας, την αυξανόμενη άρση των εμποδίων στην κυκλοφορία ανθρώπων και περιουσίας, η αυξανόμενη απόκλιση των διεθνών οικονομικών επαφών στα εθνικά φορολογικά συστήματα και η φορολογική επιβάρυνση από χώρα σε χώρα υπεξαίρεση.¹⁸⁵

Οι περιστάσεις ή η ευκαιρία που επιτρέπουν τη διάπραξη της απάτης, τα κίνητρα ή η κατάσταση πίεσης στην οποία η διοίκηση ή οι υπάλληλοι της αντίστοιχης εταιρείας βρίσκονται στο χαρακτήρα των δραστών της απάτης, η οποία τους ωθεί να διαπράξουν ηθελημένα την απάτη και η στάση τους ως αιτιολόγηση τρεις κύριοι παράγοντες που συνοδεύουν τη διάπραξη απάτης μέσω παραποίησης οικονομικών καταστάσεων είναι οι εξής:

τις συνθήκες ή τις ευκαιρίες που επιτρέπουν την πραγματοποίηση της απάτης.

τα κίνητρα ή η κατάσταση πίεσης στην οποία η διοίκηση ή οι εργαζόμενοι της αντίστοιχης εταιρείας.¹⁸⁶

¹⁸³ (Κορομηλάς, 2019)

¹⁸⁴ (Beasley M. S., 2020)

¹⁸⁵ (Κορομηλάς, 2019)

¹⁸⁶ (Κορομηλάς, 2019)

ο χαρακτήρας των δραστών της απάτης, που τους παρακινεί ηθελημένα στη διάπραξη της απάτης και τη στάση δικαίωσής τους.

Σε σχέση με την πράξη της απάτης, ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που συμβάλλουν είναι η απουσία ηγεσίας και καθοδήγησης από τα ανώτερα στελέχη των επιχειρηματικών μονάδων. Αυτός είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που οδηγούν σε απάτη σε μια εταιρεία. Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας που οδηγεί στην απάτη μιας εταιρείας είναι η δομή και η σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου.¹⁸⁷

4.1 Ορισμός: Μια επισκόπηση της εισαγωγής αυτού του κεφαλαίου

Ο όρος «οικονομικό έγκλημα» αναφέρεται σε οποιοδήποτε έγκλημα στο οποίο το ένα μέρος αποφέρει οικονομικό όφελος στο άλλο μέρος ενώ το άλλο μέρος υφίσταται οικονομική ζημία. Αυτή η κατηγορία εγκλημάτων περιλαμβάνει επίσης αδικήματα που συνδέονται άμεσα με χρηματικές συναλλαγές. Το κύριο κίνητρο για τη διάπραξη ενός εγκλήματος είναι το οικονομικό κέρδος και η πράξη διάπραξης ενός εγκλήματος μπορεί να λάβει πολλές διαφορετικές μορφές ανάλογα με το πού βρίσκεστε στον κόσμο. Καθώς οι κοινωνίες γίνονται πιο πολιτισμένες, τα εγκλήματα βίας αντικαθίστανται από εγκλήματα πιο σύνθετου και περίπλοκου είδους, μερικές φορές γνωστά ως οικονομικά εγκλήματα.¹⁸⁸

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο όρος «οργανωμένο οικονομικό έγκλημα» αναφέρεται σε όλες τις δραστηριότητες οργανωμένων εγκληματικών ομάδων που κάνουν κατάχρηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος προκειμένου να αποκομίσουν οικονομικό και προσωπικό όφελος.¹⁸⁹ Αυτές οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν πράγματα όπως το ξέπλυμα χρήματος και τη χειραγώγηση του χρηματιστηρίου. Από την άλλη, η λέξη «οικονομικό έγκλημα» δεν έχει μια μοναδική, συμφωνημένη σημασία στον τομέα της νομικής επιστήμης ή, πιο συγκεκριμένα, στον τομέα του ποινικού δικαίου. Παρόλα αυτά, η σημασία του συχνά εξηγείται με όρους του έννομου αγαθού, που αναφέρεται στην οικονομική τάξη και την κατάσταση της εθνικής οικονομίας στο σύνολό της.¹⁹⁰

¹⁸⁷ (Κορομηλάς, 2019)

¹⁸⁸ (Κορομηλάς, 2019)

¹⁸⁹ (Κορομηλάς, 2019)

¹⁹⁰ (Θεοχαράκη Π., 2017)

Ως εκ τούτου, ο ορισμός του οικονομικού εγκλήματος είναι η παράνομη οικονομική δραστηριότητα που ασκείται μέσω επιχειρήσεων και που έχει ως αποτέλεσμα την προσβολή, την απειλή και τη βλάβη της εύρυθμης και αποτελεσματικής λειτουργίας της οικονομίας ή των σημαντικών τομέων και θεσμών της. Η δραστηριότητα αυτή θεωρείται οικονομικό έγκλημα.¹⁹¹

Το οικονομικό έγκλημα διαφέρει από άλλους τύπους εγκληματικών δραστηριοτήτων, και ως εκ τούτου, θέτει στις αρχές μια σειρά από προκλήσεις που τις δυσκολεύουν να το εντοπίσουν και να λάβουν γρήγορα μέτρα εναντίον του. Αυτές οι προκλήσεις προκαλούνται κατά κύριο λόγο από τις πολλαπλές εκφράσεις του οικονομικού εγκλήματος, την «άυλη» κίνηση του οικονομικού εγκλήματος μέσω χρηματοπιστωτικών, χρηματιστηριακών και τραπεζικών δραστηριοτήτων και κυρίως από τον «μανδύα» της νομιμότητας πίσω από τον οποίο λειτουργεί το οικονομικό έγκλημα.¹⁹²

Παρόλα αυτά, ορισμένες ομοιότητες αρχίζουν να αναπτύσσονται λόγω του γεγονότος ότι τα άτομα που ασχολούνται είναι άτομα που διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις και την ικανότητα να χρησιμοποιούν πληροφορίες και μέσα. Τελικά, η γρήγορη πρόοδος της τεχνολογίας και η βελτίωση των τεχνικών μεθόδων δυσκολεύουν τις αρχές να αναγνωρίσουν και να εκθέσουν τους εγκληματίες, ενώ το περιβάλλον είναι ευνοϊκό για την ανάπτυξη του οικονομικού εγκλήματος, κυρίως ως αποτέλεσμα της έλλειψης ενημέρωσης και ελέγχου.¹⁹³

Είναι γνωστό στην εποχή μας ότι η εγκληματική δραστηριότητα στον χρηματοπιστωτικό τομέα είναι διάχυτη και έχει αντίκτυπο στην οικονομία όλου του κόσμου. Ειδικότερα, στη χώρα μας, το φαινόμενο της εγκληματικότητας έχει συσχετιστεί με την παγκόσμια οικονομική κατάσταση καθώς και με τις επιπτώσεις της κρίσης του κορονοϊού, που είχε καταστροφικές επιπτώσεις σε όλους τους τομείς της οικονομίας, οδηγώντας σε έξαρση των οικονομικών εγκλημάτων. Όταν όλα λέγονται και γίνονται, είναι φυσιολογικό η νομοθετική, η επιστημονική κοινότητα και οι αρχές επιβολής του νόμου να ανησυχούν για αυτό το σενάριο.

Τέλος, το οικονομικό έγκλημα είναι ένα σύγχρονο ζήτημα που μπορεί να βρεθεί σε όλο τον κόσμο, αλλά είναι πιο διαδεδομένο σε έθνη που βρίσκονται ακόμη σε διαδικασία ανάπτυξης. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι αλλαγές στην

¹⁹¹ (Κουράκης, 2017)

¹⁹² (Κουράκης, 2017)

¹⁹³ (Κουράκης, 2017)

τεχνολογία της πληροφορίας έχουν αλλάξει τόσο τον τρόπο και τα είδη οικονομικών εγκλημάτων που μπορούν να διαπραχθούν.¹⁹⁴

4.2 Τύποι Οικονομικού Εγκλήματος

Υπάρχει μια μεγάλη ποικιλία αδικημάτων που εμπίπτουν στην κατηγορία των οικονομικών εγκλημάτων. Αυτές οι αδικίες ταξινομούνται ανάλογα με τα εμπλεκόμενα μέρη και τα αποτελέσματα που παράγουν. Οι παρακάτω δραστηριότητες είναι παραδείγματα μερικών από τους πιο θεμελιώδεις τύπους οικονομικού εγκλήματος, τα οποία συνδέονται άμεσα με χρήματα:¹⁹⁵

Η πρακτική της νόμιμης χρήσης χρημάτων που αποκτήθηκαν μέσω εγκληματικής δραστηριότητας (γνωστή και ως "ξέπλυμα χρήματος"). Με τη χρήση αυτής της μεθόδου, επιχειρείται να συγκαλυφθεί η προέλευση των κεφαλαίων που έχουν αποκτηθεί μέσω παράνομων και εγκληματικών ενεργειών όπως π.χ. τη διανομή παράνομων ναρκωτικών ή τη δωροδοκία δημοσίων αρχών.

Υπάρχουν τρία βασικά βήματα που συνθέτουν τη συνολική διαδικασία συνολικά. Πρώτον, τα χρήματα μετακινούνται (που τοποθετούνται) μέσω τραπεζικού λογαριασμού, είτε στο εσωτερικό είτε στο εξωτερικό. Μετά από αυτό, κατά το στάδιο του layering, γίνεται προσπάθεια εκτροπής των κεφαλαίων από την παράνομη δραστηριότητα που τα δημιούργησε αρχικά. Τέλος, κατά το τρίτο στάδιο, τα κεφάλαια ενσωματώνονται στο νόμιμο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Η προέλευση των χρημάτων έχει κρυφτεί εντελώς, αλλά μπορεί ακόμα να χρησιμοποιηθεί αφού έχει αλλάξει σε κάτι άλλο.¹⁹⁶

Οικονομική υποστήριξη για τρομοκρατικές δραστηριότητες.

Τόσο η παράνομη χρηματοδότηση τρομοκρατικών οργανώσεων όσο και η παράνομη διακίνηση όπλων αποτελούν συμπληρωματικές πτυχές του ίδιου οικονομικού εγκλήματος που διαπράττεται σήμερα. Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι η πλειονότητα των εγκληματιών στην Ευρώπη που εμπλέκονται στην παράνομη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας προέρχονται από έθνη που ήταν μέρος της Σοβιετικής Ένωσης και των Δυτικών Βαλκανίων.¹⁹⁷

Οικονομική απάτη.

¹⁹⁴ (Drogalas G., 2018)

¹⁹⁵ (William F. Messier W., 2016)

¹⁹⁶ (Kelmanson B., 2019)

¹⁹⁷ (William F. Messier W., 2016)

Η απάτη στον χρηματοπιστωτικό τομέα μοιάζει πολύ με την εγκληματική συμπεριφορά στον χρηματοπιστωτικό τομέα, επειδή περιλαμβάνει οποιαδήποτε ενέργεια, λάθος ή οικονομική δραστηριότητα που θεωρείται ανέντιμη, λανθασμένη ή ακόμα και παράνομη. Ηλεκτρονικό έγκλημα (e-crime). Η Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος ορίζει ως ηλεκτρονικό έγκλημα «μια αξιόποινη εγκληματική ενέργεια που διαπράττεται με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και συστημάτων επεξεργασίας δεδομένων και τιμωρείται με ειδικές ποινές σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία».

Ηλεκτρονικό έγκλημα.¹⁹⁸

θεωρείται εγκληματική πράξη όταν διαπράττεται με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και συστημάτων επεξεργασίας δεδομένων. Η παιδική πορνογραφία, το hacking, η πειρατεία λογισμικού, τα εγκλήματα πιστωτικών καρτών και τα εγκλήματα στο chat room είναι οι πιο συνηθισμένοι τύποι παράνομης δραστηριότητας που μπορεί να εμφανιστούν στο διαδίκτυο.¹⁹⁹

Τα διάχυτα προβλήματα της δωροδοκίας και της διαφθοράς λειτουργούν ως τροχοπέδη στην οικονομική ανάπτυξη επειδή βλάπτουν την οικονομική βιωσιμότητα των επιμέρους κρατικών προϋπολογισμών και μειώνουν το διαθέσιμο χρηματικό ποσό για δημόσιες επενδύσεις. Άλλωστε, η ευρωπαϊκή οικονομία χάνει συνολικά 120 δισ. ευρώ ετησίως λόγω διαφθοράς, όπως αναφέρεται στην εξαμηνιαία έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2019. Επίσης, η δωροδοκία εμποδίζει την ανάπτυξη της οικονομίας και οδηγεί τελικά σε έλλειψη χρημάτων.

Φοροδιαφυγή .

Ένας σημαντικός αριθμός χαρακτηριστικών της παγκόσμιας οικονομίας επέτρεψε σε έναν αυξανόμενο αριθμό ατόμων και οργανισμών να αποφύγουν να πληρώσουν το δίκαιο μερίδιο των φόρων που τους αναλογούν. Αυτό περιλαμβάνει την ευκολία και την ταχύτητα της επικοινωνίας, την αυξανόμενη άρση των εμποδίων στην κυκλοφορία ανθρώπων και περιουσίας· η αύξηση των αποκλίσεων των διεθνών οικονομικών επαφών στα εθνικά φορολογικά συστήματα· και τη φορολογική επιβάρυνση από χώρα σε χώρα.²⁰⁰

υπεξαίρεση.

¹⁹⁸ (Κορομηλάς, 2019)

¹⁹⁹ (William F. Messier W., 2016)

²⁰⁰ (William F. Messier W., 2016)

Η ιδιοποίηση κινητής περιουσίας άλλου, είτε εν όλω είτε εν μέρει, είναι το περιουσιακό έγκλημα γνωστό ως υπεξαίρεση. Αυτό μπορεί να γίνει ηθελημένα ή ακούσια. Μάλιστα, σύμφωνα με τον Ποινικό Κώδικα και ειδικότερα με το άρθρο 375, «τα στοιχεία που απαιτούνται για την εκτέλεσή του είναι αρχικά η παράνομη ιδιοποίηση αλλοδαπού κινητού πράγματος και η καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση του πράγματος στην κατοχή του δράστη. », η οποία αναφέρει ότι «τα στοιχεία που απαιτούνται για την εκτέλεσή της είναι αρχικά η παράνομη ιδιοποίηση ξένου κινητού πράγματος».

Η χειραγώγηση της αγοράς και η προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών σχετικά με τις συναλλαγές θέσεων εμπιστευτικών πληροφοριών.²⁰¹

Η κατάχρηση της αγοράς αναφέρεται στη σκόπιμη πρακτική επηρεασμού του συστήματος της αγοράς με τη σκόπιμη παραγωγή εσφαλμένων πληροφοριών σχετικά με το επίπεδο μιας τιμής ή τη σταθερότητα και τη βιωσιμότητα μιας επιχείρησης. Άλλωστε, συχνά οδηγούνται σε μια σειρά οικονομικών κερδών ενώ ταυτόχρονα αυξάνουν τα κρούσματα οικονομικού εγκλήματος όταν εκμεταλλεύονται ιδιωτικές προνομιακές πληροφορίες. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τέτοιες πληροφορίες προστατεύονται από τη δημόσια αποκάλυψη.²⁰²

4.3 Το σφυρήλατο τρίγωνο

Οι περιστάσεις ή η ευκαιρία που επιτρέπουν τη διάπραξη της απάτης, τα κίνητρα ή η κατάσταση πίεσης στην οποία η διοίκηση ή οι υπάλληλοι της αντίστοιχης εταιρείας βρίσκονται στο χαρακτήρα των δραστών της απάτης, που τους παρακινεί ηθελημένα να διαπράξουν την απάτη και η στάση τους ως αιτιολόγησης. τρεις κύριοι παράγοντες που συνοδεύουν τη διάπραξη απάτης μέσω της παραποίησης οικονομικών καταστάσεων είναι οι εξής:

- τις συνθήκες ή τις ευκαιρίες που επιτρέπουν την πραγματοποίηση της απάτης.
- τα κίνητρα ή η κατάσταση πίεσης στην οποία η διοίκηση ή οι εργαζόμενοι της αντίστοιχης εταιρείας.²⁰³
- ο χαρακτήρας των αυτουργών της απάτης, ο οποίος τους ωθεί ηθελημένα στο να διαπράξουν την απάτη και η στάση αιτιολόγησης τους (Ελεγκτικό Πρότυπο 99).²⁰⁴

²⁰¹ (Beasley M. S., 2020)

²⁰² (McGee, 2016)

²⁰³ (Βελέντζας, 2014)

²⁰⁴ (Ασπροπούλου Α., 2016)

Πιο συγκεκριμένα, ευκαιρίες προκύπτουν όταν ο εσωτερικός ελεγκτής δεν έχει καλό ρόλο στη λειτουργία του οργανισμού επειδή δεν υπάρχει επαρκής εποπτεία, γεγονός που αποτελεί σημαντικό σύμπτωμα ανεπαρκούς συστήματος ελέγχου. Αυτό αποτελεί ένδειξη ότι υπάρχει ανεπαρκές σύστημα ελέγχου.²⁰⁵

Επιπλέον, οι ανεπάρκειες του διοικητικού συμβουλίου προσφέρουν ένα γόνιμο πεδίο για απάτη, καθώς τα ανώτερα στελέχη πιστεύουν ότι δεν υπάρχει ισχυρή διαδικασία ελέγχου που να επιβλέπει σωστά τις λειτουργίες τους.²⁰⁶ Αυτό δημιουργεί ένα περιβάλλον ιδανικό για την άνθηση της απάτης. Επιπλέον, όταν δεν υπάρχουν κυρώσεις για τους παραβάτες στην εταιρεία, οι εργαζόμενοι ενθαρρύνονται να διαπράξουν απάτη επειδή πιστεύουν ότι δεν θα απολυθούν ή δεν θα επιπλήξουν λόγω των πρακτικών ατιμωρησίας της εταιρείας. Αυτό οδηγεί τους εργαζόμενους να πιστεύουν ότι δεν θα λογοδοτήσουν για τις πράξεις τους. Σε σχέση με την πράξη της διάπραξης απάτης, ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που συμβάλλουν είναι η απουσία ηγεσίας και καθοδήγησης από την ανώτερη διοίκηση των επιχειρηματικών τμημάτων.²⁰⁷

Η απάτη είναι πιο πιθανή όταν τα στελέχη δεν αναλαμβάνουν την ευθύνη για τις πράξεις τους και δεν δίνουν τις σωστές πληροφορίες σε άτομα που εργάζονται στο λογιστικό κύκλωμα. Από την άλλη, τα κίνητρα και οι συνθήκες που οδηγούν στην παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων μιας εταιρείας προέρχονται τόσο από το εξωτερικό περιβάλλον, όπως ο ανταγωνισμός, όσο και από το εσωτερικό του, όπως οι εργαζόμενοι και η διοίκηση κάθε εταιρείας. Αυτό συμβαίνει επειδή η απάτη μπορεί να προέλθει από οποιαδήποτε πηγή.²⁰⁸

Ένας σημαντικός παράγοντας στη διάπραξη απάτης είναι η παρουσία ανταγωνισμού καθώς και η πίεση από τους επενδυτές και τις κεφαλαιαγορές στην επιχείρηση να εκπληρώσει τις προσδοκίες της. Ταυτόχρονα, τα οικονομικά κίνητρα από την ίδια την επιχείρηση έχουν ζωτική επίδραση. Αυτό μπορεί να φανεί, για παράδειγμα, όταν ορισμένα στελέχη, σε σύγκριση με άλλα, αμείβονται υψηλότερα ή κερδίζουν αύξηση όταν τα οικονομικά αποτελέσματα κινούνται σε ανοδική κατεύθυνση.²⁰⁹

²⁰⁵ (Beasley M. S., 2020)

²⁰⁶ (Ασπροπούλου Α., 2016)

²⁰⁷ (Drogalas G., 2018)

²⁰⁸ (Ασπροπούλου Α., 2016)

²⁰⁹ (Drogalas G., 2018)

Όταν, για παράδειγμα, ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας είναι επίσης ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου, είναι πιθανό να υπάρξει αναποτελεσματικός καταμερισμός ευθυνών και ευθυνών μεταξύ των μελών του διοικητικού συμβουλίου. Αυτός είναι ένας από τους σημαντικούς παράγοντες που οδηγεί στην απάτη μιας εταιρείας. Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας που οδηγεί στην απάτη μιας εταιρείας είναι η δομή και η σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου. Τελευταίο αλλά εξίσου σημαντικό, η ταχύτητα της ανάπτυξης της εταιρείας, το επίπεδο εξειδίκευσης του ελεγκτή και το επίπεδο εκπαίδευσης του ελεγκτή τους καθιστούν πιο πιθανό να διαπράξουν απάτη επειδή τους βοηθά να επιτύχουν τους δικούς τους στόχους.²¹⁰

4.4 Προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση οικονομικών παραπτώματων

Η οικονομική υγεία κάθε έθνους υποφέρει όταν η εγκληματική δραστηριότητα στην οικονομία αφήνεται ανεξέλεγκτη. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το υπό εξέταση ζήτημα, οι εν λόγω ελεγκτικοί φορείς θα πρέπει να συνεχίσουν να βελτιώνουν την εμπειρογνομosύνη τους στην επίλυση προβλημάτων και να λαμβάνουν περισσότερη κατάρτιση. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το πρόβλημα αλλάζει συνεχώς και προκαλεί νέες ζημιές και δεν είναι πάντα εύκολο να δούμε τι επιπτώσεις είχε το οικονομικό έγκλημα. Η ίδρυση της διακυβερνητικής οργάνωσης γνωστής ως Financial Action Task Force για το ξέπλυμα χρήματος η οποία είναι υπεύθυνη για την καταπολέμηση της εξομάλυνσης των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ήταν ένας αποτελεσματικός τρόπος αντιμετώπισης του φαινομένου.²¹¹

Πρωταρχική αποστολή του είναι να αποτρέψει τη νομιμοποίηση χρημάτων που αποκτώνται μέσω παράνομων δραστηριοτήτων.²¹² Από το 1990, η οργάνωση υποστηρίζει σαράντα διαφορετικές συστάσεις για την καταπολέμηση του οικονομικού εγκλήματος. Οι περισσότερες από αυτές τις προτάσεις αφορούν το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, την οικονομία και, το πιο σημαντικό, πώς τα κράτη μπορούν να συνεργαστούν για να λύσουν το πρόβλημα. Όλα αυτά βοηθούν στην επίλυση του προβλήματος. Η ενεργός παρακολούθηση κάθε μεμονωμένης

²¹⁰ (Ασπροπούλου Α., 2016)

²¹¹ (Drogalas G., 2018)

²¹² (Schneider, 2015)

περίπτωσης ξεπλύματος χρήματος είναι μια άλλη μέθοδος που μπορεί να χρησιμοποιηθεί.

Στο πλαίσιο της καταπολέμησης του οικονομικού εγκλήματος, τα κράτη μέλη καλούνται να δημιουργήσουν συστήματα για την παρακολούθηση των οικονομικών δεδομένων που δίνουν οι εταιρείες και υπόκεινται σε συνεχείς απαιτήσεις παροχής πληροφοριών. Αυτό επιτυγχάνεται τόσο μέσω της συνεργασίας των κρατών μεταξύ τους όσο και με την επιβολή βαρέων προστίμων και διώξεων για όσους συνεχίζουν να διαπράττουν τέτοια εγκλήματα προκειμένου να συμμορφωθούν.²¹³ Και τα δύο αυτά είναι απαραίτητα για την υλοποίηση αυτού του στόχου.

Επιπλέον, είναι ζωτικής σημασίας να προωθηθεί η έγκαιρη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών προκειμένου να αποφευχθεί το ζήτημα. Αυτό μπορεί να γίνει μόνο με τη συνεργασία των κρατών, η οποία απαιτείται για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής παρακολούθησης. Όσον αφορά τη διεθνή μεταφορά κεφαλαίων, οι εγκληματίες χρησιμοποιούν συχνά το τραπεζικό σύστημα καθώς και το σύστημα εμβασμάτων²¹⁴. Αυτό συμβαίνει γιατί οι εγκληματίες δεν αφήνουν τόσο εύκολα ίχνη όταν χρησιμοποιούν αυτά τα συστήματα και ταυτόχρονα απαλλάσσονται από την ανάγκη τήρησης εγγράφων και αρχείων εγγυήσεων. Εξαιτίας αυτού, είναι σημαντικό για τα κράτη μέλη να παρακολουθούν τα πράγματα, να ενημερώνονται και να μοιράζονται ιδέες και πληροφορίες ως μέρος της συνεργασίας των ιδρυμάτων, προκειμένου να επιτευχθεί ο απώτερος στόχος της διακοπής αυτού του είδους των δραστηριοτήτων.²¹⁵

Με παρόμοιο τρόπο, μια άλλη μέθοδος για να απαλλαγούμε από αυτήν έχει να κάνει με τον ενεργό ρόλο που διαδραματίζει η Europol στην προσπάθεια αύξησης του αριθμού των αξιολογήσεων και των ερευνών αμφισβητήσιμων συναλλαγών.²¹⁶

Για να είμαστε πιο ακριβείς, ξεκινώντας τον Ιούνιο του 2017, η Europol φιλοξενεί ένα ετήσιο συνέδριο στη Χάγη που επικεντρώνεται σε παγκόσμια εγκληματικά δίκτυα και οργανώσεις που εμπλέκονται στο οικονομικό έγκλημα. Εκεί προτείνονται ενέργειες για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες πράξεις. Επιπλέον, υπάρχουν προτεινόμενες ενέργειες εκεί για τη νομιμοποίηση της τεχνολογίας Bitcoin, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης κρυπτονομισμάτων. Έτσι βελτιώνεται ο ρόλος της

²¹³ (Κουράκης, 2017)

²¹⁴ (Beasley M., 2016)

²¹⁵ (Beasley M. S., 2020)

²¹⁶ (Κουράκης, 2017)

Europortal, με στόχο την ανταλλαγή πληροφοριών και τεχνογνωσίας, καθώς και την αύξηση των κινήτρων και τη συνεργασία για την αντιμετώπιση του προβλήματος.²¹⁷

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΕ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Στο παρόν κεφάλαιο θα ασχοληθούμε με την φοροδιαφυγή στην Ελλάδα και συγκεκριμένα με τους σημαντικότερους παράγοντες που συμβάλλουν στη φοροδιαφυγή στη χώρα και τις διαρθρωτικές κινήσεις που πρέπει να γίνουν.

Η Ελλάδα είναι ένα από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που παρουσιάζει συνεχώς το υψηλότερο έλλειμμα εσόδων. Ο φόρος προστιθέμενης αξίας αντιπροσωπεύει απώλεια 3,5% του ΑΕΠ, ενώ το λαθρεμπόριο, το οποίο συνδέεται συχνότερα με ποτά, τσιγάρα και βενζίνη, έχει ως αποτέλεσμα περίπου 0,5%. Υπολογίζεται ότι οι νόμιμες επιχειρήσεις χάνουν κέρδη που ισοδυναμούν με 0,15 τοις εκατό του ΑΕΠ λόγω φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής. Η υπερβολική φορολογία είναι ένα σημαντικό κίνητρο που ενισχύει τη φοροδιαφυγή και φοροαποφυγή. Η υπερβολική φορολογία αποθαρρύνει τους έντιμους φορολογούμενους και επιβραβεύει αυτούς που εξαπατούν το σύστημα.

Η τάση για φοροδιαφυγή επηρεάζεται από το γραφειοκρατικό σύστημα, το οποίο συμβάλλει στη μείωση της πίστης των πολιτών στις δημόσιες υπηρεσίες. Επίσης, η συνεχής έκδοση νέων εγκυκλίων δυσκολεύει τους υπαλλήλους της φορολογικής διοίκησης να κάνουν καλά τη δουλειά τους. Η εντατικοποίηση των φορολογικών ελέγχων από τις αρχές είναι ένα σημαντικό βήμα που μπορεί να γίνει για να περιοριστεί ο βαθμός στον οποίο η φοροδιαφυγή αποτελεί πρόβλημα στην Ελλάδα. Ελπίζεται ότι οι εργοδότες θα συμμορφωθούν με αυστηρούς νόμους και κυρώσεις και οι εργαζόμενοι θα αρνηθούν να συμμετάσχουν στη λαθραία και παράνομη εργασία που επικρατεί στη χώρα μας. Η χρήση ενός συστήματος που επιτρέπει την αυτοματοποιημένη ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με διεθνείς τραπεζικούς λογαριασμούς είναι ένας άλλος τρόπος αντιμετώπισης του ζητήματος.²¹⁸

Η χρήση πλαστικού χρήματος και οι ηλεκτρονικές συναλλαγές είναι και οι δύο σημαντικοί παράγοντες που μπορούν να βοηθήσουν στην ανακούφιση της

²¹⁷ (Drogalas G., 2018)

²¹⁸ (Κούνη, 2020)

κατάστασης. Η υπερβολική φορολογία στην Ελλάδα οδηγεί σε αύξηση της φοροδιαφυγής αφού ο φορολογούμενος μπορεί να έχει μεγαλύτερο κέρδος αναλαμβάνοντας αυτό το ρίσκο. Η σταθερή διεύρυνση της φορολογικής βάσης είναι ένα ακόμη βήμα που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την πρόληψη της φοροδιαφυγής. Η απλοποίηση της φορολογικής διαδικασίας τόσο για τους φορολογούμενους όσο και για το ίδιο το φορολογικό σύστημα μπορεί να την καταστήσει πιο αξιόπιστη²¹⁹.

5.1: Το αρχικό πλαίσιο

Από την αρχή της σοβαρής οικονομικής κρίσης που περνούσε το έθνος μας το 2008, η φοροαποφυγή ήταν ένα σημαντικό ζήτημα που έχει επιδεινωθεί. Κάθε κυβέρνηση προσπαθεί να το περιορίσει και να το ξεφορτωθεί όσο το δυνατόν περισσότερο, ώστε να διατηρήσει τον προϋπολογισμό της σε υγιή επίπεδα. Τα τελευταία χρόνια, το έθνος μας είναι μάρτυρας μιας σημαντικής αύξησης του αριθμού των περιπτώσεων φοροδιαφυγής.²²⁰ Οι πιο συνηθισμένες αφορούν τη φορολόγηση των φυσικών προσώπων και, πιο συγκεκριμένα, την απόκρυψη φορολογητέων στοιχείων για την αποφυγή είτε του φόρου προστιθέμενης αξίας είτε του φόρου εισοδήματος.²²¹

Η Ελλάδα είναι ένα από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που παρουσιάζει συνεχώς το υψηλότερο έλλειμμα εισπράξεων. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα όσον αφορά τον φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ)²²². Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι τα αγαθά ή οι υπηρεσίες πωλούνται ή παρέχονται χωρίς τη σωστή γραφειοκρατία, αλλά είναι επίσης επειδή οι πελάτες αγοράζουν αγαθά ή λαμβάνουν υπηρεσίες χωρίς να λάβουν τα κατάλληλα έγγραφα, επομένως δεν καταβάλλεται ΦΠΑ. Από την άλλη, το χρηματικό ποσό που δεν καταβάλλεται σε φόρους κάθε χρόνο λόγω φοροδιαφυγής από φυσικά πρόσωπα κυμαίνεται από 1,9% έως 4,7% του ΑΕΠ. Ο φόρος προστιθέμενης αξίας αντιπροσωπεύει απώλεια 3,5% του ΑΕΠ, ενώ το λαθρεμπόριο, το οποίο συνδέεται συχνότερα με ποτά, τσιγάρα και βενζίνη, έχει ως αποτέλεσμα απώλεια περίπου 0,5%.²²³

Επιπλέον, εκτιμάται ότι οι νόμιμες επιχειρήσεις χάνουν κέρδη που ισοδυναμούν με 0,15 τοις εκατό του ΑΕΠ λόγω φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής

²¹⁹ (Κορομηλάς, 2019)

²²⁰ (Αληφαντής, 2018)

²²¹ (Κούνη, 2020)

²²² (Κούνη, 2020)

²²³ (Κορομηλάς, 2019)

²²⁴.Το συμπέρασμα που μπορεί να εξαχθεί από αυτό είναι ότι η εκάστοτε κυβέρνηση έχει σημαντικές προκλήσεις αφού κάθε οικονομικό έτος χάνεται σημαντικό ποσοστό χρημάτων, το οποίο μπορεί να αποφευχθεί χωρίς πολύ κόπο. Όταν ο φορολογικός προγραμματισμός και η ηθική μιας χώρας είναι φτωχοί, όπως συμβαίνει όταν χάνει περίπου 10 δισεκατομμύρια ευρώ εισόδημα κάθε χρόνο λόγω φοροδιαφυγής, αυτό δείχνει ότι το φορολογικό σύστημα της χώρας έχει σπάσει.²²⁵

Τα μεγαλύτερα κρούσματα φοροδιαφυγής παρατηρούνται στον τομέα της υποαπασχόλησης, γι' αυτό και είναι εκπληκτικό το γεγονός ότι το «φορολογικό ηθικό» της Ελλάδας βρίσκεται στην τέταρτη έως την τελευταία θέση μεταξύ των 26 χωρών που συμμετείχαν στην έρευνα. Άλλωστε, δεν είναι τυχαίο ότι ο ΟΟΣΑ στην έκθεσή του για την Ελλάδα ανέφερε ότι εάν η χώρα εισέπραττε αποτελεσματικά τις ασφαλιστικές εισφορές, τον ΦΠΑ και τον φόρο εισοδήματος, θα είχε αύξηση 5% στο ΑΕΠ.²²⁶

5.2. Οι σημαντικότεροι παράγοντες που συμβάλλουν στη φοροδιαφυγή στη χώρα

Στην Ελλάδα, τα άτομα δεν πληρώνουν πάντα τους φόρους τους για διάφορους λόγους, ορισμένοι από τους οποίους έχουν ήδη αναφερθεί. Η κυβέρνηση εξετάζει αυτούς τους παράγοντες προκειμένου να καθορίσει τον καλύτερο τρόπο για να τους αντιμετωπίσει και να θέσει τέλος στα προβλήματα που έχουν προκαλέσει. Καταρχάς, η υπερβολική φορολογία είναι ένα σημαντικό κίνητρο που ενισχύει τα φαινόμενα φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής. Αυτό συμβαίνει γιατί η υπερβολική φορολογία αποθαρρύνει τους έντιμους φορολογούμενους και επιβραβεύει αυτούς που εξαπατούν το σύστημα.²²⁷

Για να είμαστε πιο σαφείς, το 43 τοις εκατό των συνολικών δαπανών εργασίας διοχετεύεται στα ταμεία της κυβέρνησης, όταν ο μέσος όρος για τα βιομηχανικά έθνη είναι 26 τοις εκατό.²²⁸ Από την άλλη πλευρά, είναι σημαντικό να έχουμε κατά νου ότι το επίπεδο του χρέους αυξάνεται κατά 0,4 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ για κάθε αύξηση του μεγέθους του ανεπίσημου τομέα. Λόγω της

²²⁴ (Κούνη, 2020)

²²⁵ (Θεοχαράκη Π., 2017)

²²⁶ (Θεοχαράκη Π., 2017)

²²⁷ (Θεοχαράκη Π., 2017)

²²⁸ (Κορομηλάς, 2019)

πολυπλοκότητας του φορολογικού συστήματος, μια άλλη σημαντική πτυχή είναι το ποσό της γραφειοκρατίας που πρέπει να πλοηγηθεί.

Πιο συγκεκριμένα, η τάση για φοροδιαφυγή επηρεάζεται από το γραφειοκρατικό σύστημα, το οποίο, σε συνδυασμό με την υποστελέχωση των υπηρεσιών και την ανεπάρκεια τεχνολογικών πόρων, συμβάλλει στη μείωση της πίστης των κατοίκων στις δημόσιες υπηρεσίες. Αυτό μπορεί να παρατηρηθεί, για παράδειγμα, μέσω της καθυστερημένης μηχανογράφησης της φορολογικής διοίκησης, η οποία ξεκίνησε το 2013 με την πρώτη ηλεκτρονική υποβολή των φορολογικών δηλώσεων επιχειρήσεων.²²⁹

Αυτό ήταν ένα σημαντικό βήμα προς τα εμπρός όσον αφορά την αποτελεσματικότητα, αλλά ήταν επίσης μια σημαντική καθυστέρηση. Επίσης, η συνεχής έκδοση νέων εγκυκλίων δυσκολεύει τους υπεύθυνους της φορολογικής διοίκησης να κάνουν καλά τη δουλειά τους γιατί δεν ξέρουν ποιους νόμους να ακολουθήσουν ή πώς να ενεργήσουν γιατί οι εγκύκλιοι λένε διαφορετικά πράγματα²³⁰. Δεδομένων των πληροφοριών που παρουσιάζονται παραπάνω, είναι εύλογο να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η φοροδιαφυγή, η παραοικονομία και η διαφθορά αυξάνονται στην Ελλάδα. Αυτό συμβαίνει γιατί οι φορολογικοί και ασφαλιστικοί φόροι των κατοίκων αυξάνονται και οι ίδιοι οι νόμοι γίνονται πιο αυστηροί. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η απουσία φορολογικής ηθικής είναι σημαντικός παράγοντας για την ραγδαία ανάπτυξη του προβλήματος στην Ελλάδα.²³¹

Οι πολίτες είναι πιο πιθανό να είναι πρόθυμοι να πληρώσουν τους φόρους τους όταν και οι δύο προσδοκούν να λάβουν ανάλογη απόδοση από το κράτος με τη μορφή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας και φοβούνται τις σκληρές ποινές που θα αντιμετωπίσουν εάν δεν πληρώσουν τους φόρους τους. Επομένως, όταν το κράτος δεν επιβάλλει σκληρές ποινές, οι άνθρωποι θα αποκρύπτουν το εισόδημά τους για να αποφύγουν την πληρωμή φόρων, είτε είναι αυτοαπασχολούμενοι είτε μέλη μικρών επιχειρήσεων. Στην πραγματικότητα, η αυτοαπασχόληση αντιπροσωπεύει το ένα τρίτο της συνολικής παραοικονομίας της χώρας.²³²

²²⁹ (Θεοχαράκη Π., 2017)

²³⁰ (Ασπροπούλου Α., 2016)

²³¹ (Θεοχαράκη Π., 2017)

²³² (Βελέντζας, 2014)

5.3 διαρθρωτικές κινήσεις

Η φοροδιαφυγή και η φοροαποφυγή στην Ελλάδα θεωρείται ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα της πρόσφατης ιστορίας, αν όχι το σημαντικότερο. Δεν θα χρειαζόταν νέος φόρος αν ήταν δυνατό να μειωθεί κατά 60% η φοροδιαφυγή και η φοροαποφυγή σήμερα²³³. Η εντατικοποίηση των φορολογικών ελέγχων από τις αρχές και γενικότερα τον κρατικό μηχανισμό με σκοπό την επιβολή αυστηρών κυρώσεων σε περιπτώσεις φοροδιαφυγής είναι ένα σημαντικό βήμα που μπορεί να γίνει για να μειωθεί ο βαθμός στον οποίο η φοροδιαφυγή αποτελεί πρόβλημα στην Ελλάδα. Αυτός είναι ένας από τους βασικούς τρόπους με τους οποίους μπορεί να αντιμετωπιστεί αυτό το ζήτημα.²³⁴ Αναμένεται ότι, ως αποτέλεσμα αυτού, οι εργοδότες θα συμμορφωθούν με τους αυστηρούς νόμους και τις κυρώσεις και οι εργαζόμενοι θα αρνηθούν να συμμετάσχουν στη λαθραία και παράνομη εργασία που επικρατεί στη χώρα μας αυτή τη στιγμή.²³⁵

Η χρήση ενός συστήματος που επιτρέπει την αυτοματοποιημένη ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με διεθνείς τραπεζικούς λογαριασμούς είναι ακόμη μια άλλη προσέγγιση που μπορεί να ληφθεί για την αντιμετώπιση του ζητήματος²³⁶. Πιο αναλυτικά, ο κρατικός μηχανισμός θα μπορεί να διαχειρίζεται όλους τους λογαριασμούς που τηρούν οι κάτοικοι Ελλάδος σε τραπεζικά συστήματα του εξωτερικού, εάν είναι εξοπλισμένος με αυτοματοποιημένο μηχανισμό συναλλαγών. Από το 2014, η προσέγγιση αυτή έχει υιοθετηθεί από τον ΟΟΣΑ, την Ευρωπαϊκή Ένωση (Οδηγία 2014/107/ΕΕ), και την ελληνική νομοθεσία (Ν.4378/2016 και Ν.4428/2016).²³⁷ Η σταθερή επέκταση της φορολογικής βάσης είναι ένα ακόμη βήμα που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την πρόληψη της φοροδιαφυγής.

Η απλούστευση της φορολογικής διαδικασίας τόσο για τους φορολογούμενους όσο και για το ίδιο το φορολογικό σύστημα μπορεί να καταστήσει πιο αξιόπιστη τη λειτουργία του όπως προβλέπεται. Επιπλέον, με βάση την απλότητα του φορολογικού συστήματος, πρέπει να καταβληθούν εκτεταμένες προσπάθειες για την ελαχιστοποίηση του φορολογικού συστήματος. Κι αυτό γιατί, όπως προαναφέρθηκε, η υπερβολική φορολογία στην Ελλάδα οδηγεί σε αύξηση της

²³³ (Κορομηλάς, 2019)

²³⁴ (Θεοχαράκη Π., 2017)

²³⁵ (Κούνη, 2020)

²³⁶ (Λουμιώτης Β., 2015)

²³⁷ (Αληφαντής, 2018)

φοροδιαφυγής αφού ο φορολογούμενος μπορεί να έχει μεγαλύτερο κέρδος αναλαμβάνοντας αυτό το ρίσκο.²³⁸

Η άνοδος των επιτοκίων στη χώρα μας δεν έφερε τα χρήματα που αναμενόταν και το κέρδος από αυτά τα υψηλότερα ποσοστά ήταν μικρότερο από το ποσό των εσόδων που θα εισέπραττε το κράτος ετησίως εάν τα επιτόκια ήταν χαμηλότερα (SEB, 2015). Συμπερασματικά, η χρήση πλαστικού χρήματος και οι ηλεκτρονικές συναλλαγές είναι και οι δύο σημαντικοί παράγοντες που μπορούν να βοηθήσουν στην ανακούφιση της κατάστασης. Παράλληλα, παρατηρείται μείωση της φοροδιαφυγής λόγω του γεγονότος ότι τα αποτυπώματα μένουν πίσω, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των εσόδων για το δημόσιο.²³⁹

Το χρηματικό ποσό που έχει κλαπεί με τη μορφή φόρων, κυρίως από επιχειρήσεις στην Ευρώπη, εκτιμάται ότι αγγίζει τα 190 δισ. ευρώ. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει άμεση ευθύνη για τη συλλογή φόρων ή τον καθορισμό φορολογικών συντελεστών. Για να διασφαλιστεί ότι οι φόροι οδηγούν στην ευημερία και στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών, πρωταρχικός στόχος είναι η εφαρμογή φορολογικών επιλογών που θα είναι επωφελείς για όλους. Η Ελλάδα κατατάσσεται στην έβδομη θέση μεταξύ των ευρωπαϊκών εθνών όσον αφορά την κατά κεφαλήν φοροδιαφυγή στα 1.847 ευρώ, με φορολογικό συντελεστή 20%. Η εικόνα της χώρας έχει πληγεί τα τελευταία χρόνια ως αποτέλεσμα των σκανδάλων με τις τράπεζες και του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος.²⁴⁰

Η πτώση του μεταποιητικού τομέα μπορεί να οφείλεται στο υψηλό κόστος εργασίας σε σύγκριση με άλλες βιομηχανικές χώρες. Η φοροδιαφυγή δεν είναι κάτι που συμβαίνει μόνο στην Ελλάδα, συμβαίνει και σε άλλα ευρωπαϊκά έθνη. Μικρές ευρωπαϊκές χώρες όπως η Μάλτα, το Λουξεμβούργο, η Ανδόρα και το Μονακό μπορούν να επωφεληθούν από εξαιρετικά ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση χάρη στις προσπάθειες αυτών των εθνών να παραμείνουν ανταγωνιστικές. Από το 2002, τα ελεγκτικά πρότυπα δεν καθορίζονται πλέον από τους διάφορους εθνικούς οργανισμούς ελεγκτών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να καταγράφονται όλες οι συναλλαγές, γεγονός που μειώνει το ποσό του λεγόμενου μαύρου χρήματος ενώ ταυτόχρονα δίνει στο άτομο που τις κάνει ένα χρονικό πλεονέκτημα²⁴¹.

²³⁸ (Αληφαντής, 2018)

²³⁹ (Λουμιώτης Β., 2015)

²⁴⁰ (Beasley M. S., 2020)

²⁴¹ (Drogalas G., 2018)

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε την έναρξη λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Φορολογικού Παρατηρητηρίου, ενός νέου ερευνητικού εργαστηρίου που θα βοηθήσει στην καταπολέμηση της φορολογικής απάτης εντός της ΕΕ. Η κίνηση εντάσσεται στο πλαίσιο μιας συνεχιζόμενης προσπάθειας για την αντιμετώπιση του φαινομένου, γι' αυτό και έγινε η ανακοίνωση. Τον Μάιο του 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με τη φορολογία των επιχειρήσεων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το πρόβλημα της Ελλάδας με τη λεγόμενη «υπόγεια οικονομία» απαιτεί στρατηγικές προσεγγίσεις για την επίλυση προβλημάτων, με απώτερο στόχο την εξάλειψη του ζητήματος το συντομότερο δυνατό. Η ανεργία πρέπει να είναι η κορυφαία προτεραιότητα γιατί είναι ένα από τα πράγματα που προκαλούν την ανάπτυξη της υποοικονομίας.²⁴²

Θα μπορούσε να δημιουργηθεί ένα ενιαίο φορολογικό σύστημα για τις ψηφιακές υπηρεσίες για τα χρήματα που αποφέρουν αυτές οι υπηρεσίες. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στην οικονομική κρίση. Αυτό συμβαίνει γιατί ο κίνδυνος της χρεοκοπίας τους κρέμεται καθημερινά, δυσκολεύοντάς τους να επιβιώσουν. Τα διάφορα συστήματα ελέγχου του κράτους πρέπει να ενισχυθούν και η διαφάνεια πρέπει να είναι η κατευθυντήρια αρχή. Παρόλο που υπάρχουν έλεγχοι, οι επιχειρήσεις που θέλουν να ανοίξουν θα πρέπει να πληρούν αυστηρά κριτήρια για να λάβουν άδεια.

Η εξυγίανση του κρατικού μηχανισμού, που φαίνεται να έχει μείνει αρκετά πίσω από την εποχή του, είναι εκεί που ξεκινούν όλα. Πρέπει να γίνει μάχη με τα μεγάλα συμφέροντα που προωθούν το λαθρεμπόριο και το λαθρεμπόριο γιατί βγάζουν τεράστια χρηματικά ποσά από αυτές τις δραστηριότητες. Με αυτή τη μέθοδο, οι φορολογικοί υπάλληλοι θα έχουν καλύτερη ιδέα για το ποιοι κλάδοι πλήττονται περισσότερο από τη φοροδιαφυγή.²⁴³

Σήμερα, η φοροδιαφυγή είναι ένα φαινόμενο που υπάρχει σε κάθε χώρα που ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση και αποτελεί σημαντική πρόκληση όσον αφορά την αντιμετώπιση του ζητήματος. Το χρηματικό ποσό που έχει κλαπεί με τη μορφή φόρων, κυρίως από επιχειρήσεις στην Ευρώπη, εκτιμάται ότι φτάνει τα 190 δισ. ευρώ. Η φορολογική κλίμακα των χρημάτων που χάνονται ετησίως κυμαίνεται από 50 δισ. ευρώ έως 70 δισ. ευρώ, σύμφωνα με τα ευρήματα του ελέγχου, ο οποίος διενεργήθηκε και κάλυψε τις χρήσεις από το 2014 έως το 2019. Για τα ποσοστά αυτά

²⁴² (G.L., 2017)

²⁴³ (Diakomihalis, 2020)

θα πρέπει να λάβουμε υπόψη και αύξηση του ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο προβλέπεται να είναι 1,7% υψηλότερο το 2022 σε σχέση με το 2010, ως αποτέλεσμα άλλων παραγόντων όπως, για παράδειγμα, οι ειδικές φορολογικές ρυθμίσεις και η αναποτελεσματικότητα των μηχανισμών είσπραξης για έγκαιρα είσπραξη φόρων.²⁴⁴

Από την άλλη πλευρά, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει καμία άμεση ευθύνη για την είσπραξη φόρων ή τον καθορισμό φορολογικών συντελεστών. Η κυβέρνηση κάθε έθνους καθορίζει το ποσό του φόρου που είναι υπεύθυνος να πληρώσει κάθε φορολογούμενος καθώς και τη μέθοδο που χρησιμοποιείται για τη συλλογή φόρων. Ωστόσο, προκειμένου να διασφαλιστεί η απεριόριστη κυκλοφορία αγαθών και υπηρεσιών εντός των κρατών μελών της ενιαίας αγοράς, η ΕΕ ασκεί έλεγχο επί των εθνικών φορολογικών κανονισμών που ισχύουν, κυρίως, για τις εμπορικές επιχειρήσεις και τους μεμονωμένους καταναλωτές.²⁴⁵

Ελέγχει επίσης τους κανόνες που διέπουν τους φόρους, διασφαλίζοντας ότι οι καταναλωτές, οι εργαζόμενοι και οι επιχειρήσεις σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες δεν τυγχάνουν άδικης φορολογικής μεταχείρισης. Ωστόσο, δημιουργούνται συνεχή ζητήματα και αινίγματα σχετικά με τις κατάλληλες φορολογικές πολιτικές ως αποτέλεσμα των μοναδικών χαρακτηριστικών των κρατών μελών και των επιπτώσεων της παγκοσμιοποίησης.²⁴⁶

Για να διασφαλιστεί ότι οι φόροι οδηγούν σε ευημερία και βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών μέσω αναπτυξιακών επενδύσεων και αναδιανομής των εισοδημάτων τους, πρωταρχικός στόχος είναι η εφαρμογή φορολογικών επιλογών που θα είναι κερδοφόρες για όλους (μια win-win κατάσταση). Με άλλα λόγια, στόχος είναι να δημιουργηθεί μια κατάσταση στην οποία όλοι κερδίζουν. Άλλωστε, το πόσο επιτυχημένα θα είναι εξαρτάται από μια σειρά παραγόντων, όπως τα μοναδικά χαρακτηριστικά και οι οικονομικοί συντελεστές κάθε χώρας.²⁴⁷

Είναι το έθνος της Ιταλίας που έρχεται στην πρώτη θέση με ποσοστό φοροδιαφυγής 22% και κατά κεφαλήν ποσό φοροδιαφυγής 3.156 ευρώ ανά άτομο. Η φοροδιαφυγή είναι ανεξέλεγκτη στην Ιταλία, η οποία έχει χαμηλές βαθμολογίες όσον αφορά την οικονομική ανάπτυξη και έχει ποσοστά ανεργίας που ξεπερνούν σταθερά το 20%. Οι Ιταλοί είναι διαβόητοι για την παραβίαση των φορολογικών τους

²⁴⁴ (Diakomihalis, 2020)

²⁴⁵ (Beasley M. S., 2020)

²⁴⁶ (Beasley M. S., 2020)

²⁴⁷ (Drogalas G., 2018)

υποχρεώσεων. Ταυτόχρονα, η πτώση του μεταποιητικού τομέα της χώρας μπορεί να οφείλεται στο σχετικά υψηλό κόστος εργασίας της χώρας σε σύγκριση με αυτό των άλλων βιομηχανικών χωρών.²⁴⁸ Με κατά κεφαλήν φοροδιαφυγή 3.027 ευρώ ανά άτομο, η Δανία βρίσκεται στη δεύτερη θέση με κατά κεφαλήν φοροδιαφυγή μόλις 129 ευρώ λιγότερο από το έθνος της Ιταλίας και φορολογικό συντελεστή 25%.²⁴⁹

Παρά το γεγονός ότι το σκανδιναβικό έθνος αντλεί τα μεγαλύτερα φορολογικά έσοδα (46,1%), οι πολίτες αυτής της χώρας επιλέγουν να μην πληρώσουν τους φόρους τους, καθώς η εικόνα της χώρας έχει υποστεί τα τελευταία χρόνια ως αποτέλεσμα των σκανδάλων με τις τράπεζες και του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Η Ελλάδα κατατάσσεται έβδομη μεταξύ των ευρωπαϊκών εθνών ως προς το ποσοστό φοροδιαφυγής κατά κεφαλήν με 1.847 ευρώ, ενώ η Γαλλία κατατάσσεται δεύτερη με 1.739 ευρώ και φορολογικό συντελεστή 20%. Η θέση της Ελλάδας τη βάζει στη μέση του πακέτου.²⁵⁰

Η φοροδιαφυγή δεν είναι κάτι που συμβαίνει απλώς στην Ελλάδα. Αντίθετα, είναι κάτι που συμβαίνει και σε μια σειρά από άλλα ευρωπαϊκά έθνη. Είναι πλέον προφανές ότι η φοροδιαφυγή είναι ένα παγκόσμιο πρόβλημα που εμφανίζεται σε κάθε χώρα. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η καταβολή του φόρου σημαίνει μείωση του πραγματικού εισοδήματος για τους καταναλωτές και μείωση του καθαρού εισοδήματος για τις εταιρείες. Το γεγονός αυτό προέκυψε ως αποτέλεσμα του προαναφερθέντος γεγονότος. Ως αποτέλεσμα αυτού, οι κυβερνήσεις της Ευρώπης αναγκάζονται να συντηρήσουν τον κυβερνητικό μηχανισμό τους μέσω της είσπραξης φόρων, η οποία αυξάνεται συνεχώς σε κόστος.²⁵¹

Ως αποτέλεσμα, το πεπρωμένο επιφυλάσσει αύξηση της συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης. Αν και τα μέσα με τα οποία εισπράττονται οι φόροι μπορεί να διαφέρουν από το ένα έθνος στο άλλο, η ύπαρξη τέτοιων καταστάσεων δεν επηρεάζεται στο ελάχιστο από αυτό το γεγονός.²⁵² Η τάση να καταργηθεί, ή τουλάχιστον να περικοπή δραστηρικά, η χρήση του πραγματικού νομίσματος στις χρηματοοικονομικές συναλλαγές είναι ένα χαρακτηριστικό που μοιράζονται όλα τα έθνη της Ευρώπης. Η χρήση πιστωτικής ή χρεωστικής κάρτας είναι δυνατή ακόμη και για τις μικρότερες συναλλαγές. Οι συναλλαγές για την αγορά εισιτηρίων μετρώ

²⁴⁸ (Drogalas G., 2018)

²⁴⁹ (Drogalas G., 2018)

²⁵⁰ (Beasley M., 2016)

²⁵¹ (Beasley M. S., 2020)

²⁵² (Bitzenis A., 2016)

μπορεί να ολοκληρώνονται με τη χρήση εφαρμογών για κινητά τηλέφωνα, παρακάμπτοντας την ανάγκη φυσικής λήψης του χάρτινου εισιτηρίου σε οποιοδήποτε σημείο της διαδικασίας.²⁵³

Οι ράβδοι μπορούν να εισαχθούν απλά και αποκλειστικά με χρήση γραμμικού κώδικα, ο οποίος λαμβάνεται στο κινητό τηλέφωνο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να καταγράφονται όλες οι συναλλαγές, γεγονός που μειώνει το ποσό του λεγόμενου μαύρου χρήματος ενώ ταυτόχρονα δίνει στο άτομο που τις πραγματοποιεί ένα πλεονέκτημα από άποψη χρόνου. Οι εταιρείες που θέλουν να εγκαταστήσουν τα κεντρικά τους γραφεία σε μικρές ευρωπαϊκές χώρες όπως η Μάλτα, το Λουξεμβούργο, η Ανδόρα και το Μονακό μπορούν να επωφεληθούν από την εξαιρετικά ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση χάρη στις προσπάθειες αυτών των εθνών να παραμείνουν ανταγωνιστικές στην παγκόσμια αγορά.²⁵⁴

Σε ορισμένους κύκλους αναφέρονται και ως «φορολογικοί παράδεισοι». Λόγω των πολύ χαμηλών συντελεστών με τους οποίους επιβάλλονται φόροι σε αυτή τη χώρα, η φοροδιαφυγή δεν φαίνεται να είναι ιδιαίτερα ελκυστική επιλογή. Στην πραγματικότητα, ένας μεγάλος αριθμός πολιτειών που πρόκειται να επηρεαστούν από αυτήν την τακτική είτε μείωσαν τους φορολογικούς συντελεστές τους είτε παρουσίασαν άλλες εναλλακτικές λύσεις για φορολογική ελάφρυνση (π.χ. μεγάλη επιστροφή φόρου).²⁵⁵

Οι πρόσφατες αλλαγές στη βρετανική φορολογική πολιτική σημείωσαν μείωση του ανώτατου συντελεστή της χώρας από 26% σε 22%. Η εκπαίδευση είναι μια άλλη στρατηγική που χρησιμοποιείται στα έθνη της Ευρώπης για την καταπολέμηση του ζητήματος της φοροδιαφυγής. Πολλά έθνη στην Ευρώπη επιδιώκουν να εκπαιδεύσουν τα παιδιά στα σχολεία σχετικά με την ανηθικότητα της φοροδιαφυγής και τις συνέπειες της φοροδιαφυγής, με στόχο να τους ενσταλάξουν τη συνείδηση σε νεαρή ηλικία ότι αυτό είναι ένα πρότυπο συμπεριφοράς που πρέπει να αποφεύγεται. μόλις ενηλικιωθούν.²⁵⁶

Μέσα στα όρια του νομικού συστήματος και των ηθικών προτύπων που διέπουν τη φορολογία, τίθενται τα θεμέλια για αυτό που μπορεί να ονομαστεί φορολογική κουλτούρα. Από το 2002, τα ελεγκτικά πρότυπα δεν έχουν πλέον καθιερωθεί από τις διάφορες εθνικές οργανώσεις ελεγκτών. Αντίθετα, ως απάντηση

²⁵³ (Kelmanson B., 2019)

²⁵⁴ (Beasley M. S., 2020)

²⁵⁵ (Kelmanson B., 2019)

²⁵⁶ (Bitzenis A., 2016)

στις απαιτήσεις της παγκοσμιοποίησης, έχουν αναπτυχθεί διεθνή λογιστικά πρότυπα.²⁵⁷ Αυτά τα πρότυπα τηρούνται, με ορισμένες μικρές τροποποιήσεις, από καθεμία από τις χώρες που είναι μέλη της ΕΕ. Η τήρηση των βιβλίων με αυτόν τον τρόπο οδηγεί σε ένα απλοποιημένο και πιο διαχειρίσιμο σύστημα. Εν κατακλείδι, είναι σημαντικό να τονιστεί το γεγονός ότι κάθε έθνος στην Ευρώπη επιβάλλει πολύ αυστηρές τιμωρίες για όσους διαπράττουν αδικήματα που αφορούν οικονομικά. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεσπίζει κανονισμούς για τέτοια θέματα, οι οποίοι γίνονται αποδεκτοί από κάθε κράτος ως ένα βαθμό.

Ο γενικός σκοπός είναι ότι οι ποινές πρέπει να είναι οι ίδιες ανεξάρτητα από το άτομο που διαπράττει το έγκλημα, αλλά η διάρκεια της φυλάκισης θα πρέπει να ποικίλλει ανάλογα με το ύψος της φοροδιαφυγής του εγκλήματος.²⁵⁸

Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Φορολογίας

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε την έναρξη λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Φορολογικού Παρατηρητηρίου, ενός νέου ερευνητικού εργαστηρίου που θα βοηθήσει στη μάχη κατά της φορολογικής απάτης εντός της ΕΕ. Η κίνηση αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο μιας συνεχιζόμενης προσπάθειας για την αντιμετώπιση του φαινομένου, γι' αυτό και έγινε η ανακοίνωση. Είναι μια αυτόνομη μορφή ενώ υποστηρίζεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, με στόχο τη μελέτη, ανάλυση και ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των ευρωπαϊκών εθνών, καθώς και την πρόταση πρωτοβουλιών και στρατηγικών για την αντιμετώπιση του φαινομένου.²⁵⁹

Επιπλέον, έχει τον μεγαλύτερο στόχο να σχεδιάσει επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό ενώ ταυτόχρονα ενημερώνει τα κράτη με συνεχείς εκθέσεις και μηνμόνια. Συμπερασματικά, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποφάσισε να κάνει αυτό το βήμα για να επιδείξει τη δέσμευσή της για την προώθηση φορολογικών πολιτικών στα κράτη μέλη που είναι δίκαιες, αποτελεσματικές και περιβαλλοντικά βιώσιμες.²⁶⁰

Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τον Μάιο του 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με τη φορολογία των επιχειρήσεων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτή η ανακοίνωση παρουσίαζε ένα μακροπρόθεσμο σχέδιο που είχε ως στόχο να βοηθήσει την Ευρώπη

²⁵⁷ (Αληφαντής, 2018)

²⁵⁸ (G.L., 2017)

²⁵⁹ (Αληφαντής, 2018)

²⁶⁰ (Beasley M. S., 2020)

να ανακάμψει από την πανδημία COVID-19 συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην εξασφάλιση επαρκών δημόσιων εσόδων, τουλάχιστον για τα επόμενα δύο χρόνια.²⁶¹

Τα ακόλουθα είναι τα στοιχεία που περιλαμβάνονται σε αυτό το μέτρο: Οι μεγάλες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται εντός της ΕΕ θα κληθούν να δηλώσουν τους πραγματικούς φορολογικούς συντελεστές τους προκειμένου να τεθεί τέλος στο πρόβλημα των εικονικών εταιρειών, όπως προτάθηκε στην αρχική πρόταση. Αυτό θα επέτρεπε περισσότερο δημόσιο άνοιγμα, Υποβοήθηση της ανάκαμψης με στόχο να πειστούν οι εταιρείες να χρηματοδοτούν τις δραστηριότητές τους μέσω ιδίων κεφαλαίων αντί να δανείζονται χρήματα από εξωτερικές πηγές.²⁶²

Οργανισμός Υπεύθυνος για τη Διαφύλαξη Ψηφιακών Περιουσιακών Στοιχείων (D.A.C).

Σημαντικό στοιχείο του ενεργού ρόλου που διαδραματίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση στην καταπολέμηση του προβλήματος είναι η προσπάθεια νομοθετικών προτάσεων που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια σχετικά με τη φορολογία. Πιο συγκεκριμένα, στόχος αυτών των νομοθετικών προτάσεων είναι η ανταλλαγή πληροφοριών μέσω της Οδηγίας Διοικητικής Συνεργασίας (DAC). Η Οδηγία για τη Διοικητική Συνεργασία (Digital Asset Custody Company) αναπτύχθηκε από τα κράτη μέλη σε μια προσπάθεια να ενισχύσουν τη μάχη κατά της φοροδιαφυγής πέρα από τα διεθνή σύνορα. Αυτό έγινε για να διασφαλιστούν κέρδη και να συμβάλει στην αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς.²⁶³

Η Επιτροπή Αναπτυξιακής Βοήθειας (DAC) ιδρύθηκε με σκοπό να παράσχει στις πολιτειακές κυβερνήσεις ένα βελτιωμένο κανάλι μέσω του οποίου να συνεργάζονται αποτελεσματικά μεταξύ τους. Ο κύριος στόχος αυτών των προσπαθειών είναι να διασφαλιστεί ότι επιτυγχάνεται ο κύριος στόχος, που είναι η αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών για χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς των οποίων οι δικαιούχοι είναι φορολογικοί κάτοικοι άλλης χώρας της ΕΕ.²⁶⁴

- η κοινή χρήση των αποφάσεων που λαμβάνονται σε μια χώρα με εκείνες που λαμβάνονται σε μια άλλη χώρα προκειμένου να επιτευχθεί το υψηλότερο επίπεδο αποτελεσματικότητας στη ρύθμιση συγκεκριμένων επιχειρηματικών διαδικασιών.
- την απαίτηση για τις μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε πολλές χώρες να δηλώνουν τις χρηματοοικονομικές τους δραστηριότητες ανά χώρα,

²⁶¹ (Beasley M. S., 2020)

²⁶² (Αληφαντής, 2018)

²⁶³ (Beasley M. S., 2020)

²⁶⁴ (Beasley M. S., 2020)

προκειμένου να αντισταθούν στις επιθετικές μεθόδους φοροαποφυγής (που δεν διαθέτουν οι εγχώριες εταιρείες).

- γνώση τεχνικών απόκρυψης οικονομικών συναλλαγών Υπάρχουν περαιτέρω συστάσεις σχετικά με τη φορολόγηση των εταιρειών, όπως η φορολόγηση μεγάλων εταιρειών που είναι οικονομικά υγιείς και συμμετέχουν στην ψηφιακή οικονομία.

Αυτά προστίθενται στις προτάσεις που έχουν ήδη διατυπωθεί. Έτσι, θα είναι ευκολότερο για τα κράτη μέλη να φορολογούν και να παρακολουθούν τα κέρδη, και ταυτόχρονα, θα μπορούσε να δημιουργηθεί ένα ενιαίο φορολογικό σύστημα για τις ψηφιακές υπηρεσίες για τα χρήματα που φέρνουν αυτές οι υπηρεσίες.²⁶⁵

Το πρόβλημα της Ελλάδας με τη λεγόμενη «παραοικονομία» απαιτεί στρατηγικές προσεγγίσεις για την επίλυση προβλημάτων, με τελικό στόχο την εξάλειψη του ζητήματος το συντομότερο δυνατό. Η ανάληψη μιας πρόκλησης αυτού του μεγέθους απαιτεί σημαντική επένδυση χρόνου. Η καταπολέμηση της ανεργίας πρέπει να είναι η κορυφαία προτεραιότητα μιας και είναι ένας από τους παράγοντες που συμβάλλουν στην επέκταση της υποοικονομίας. Αυτό θα ήταν καλό και για την κοινωνία, ειδικά για τους νέους που πλήττονται από αυτό το πρόβλημα και δεν έχουν άλλη επιλογή από το να κάνουν κάτι παράνομο.²⁶⁶

Η βοήθεια που παρέχεται από τα επιδόματα ανεργίας δεν μπορεί να υπερεκτιμηθεί ως προς τη σημασία της, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια οικονομικών πτώσεων που χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερα στάσιμη αύξηση των μισθών.²⁶⁷ Ωστόσο, δεν πρέπει να αγνοηθεί το γεγονός ότι, ως άμεσο αποτέλεσμα αυτού, ένας μεγάλος αριθμός ατόμων είναι πλέον πιο διατεθειμένοι να συμμετέχουν στον ανεπίσημο τομέα της οικονομίας προκειμένου να συμπληρώσουν τα χρήματα που θα λάβουν από τα επιδόματα ανεργίας που θα συνεχίζει να παίρνει. Επομένως, αυτές οι παροχές πρέπει να τροποποιηθούν προκειμένου να βοηθηθούν οι άνεργοι στην εύρεση εργασίας αντί να καταφύγουν σε άλλες πιθανές επιλογές. Ένας εργαζόμενος που είναι τόσο ανειδίκευτος όσο και ανασφάλιστος έχει ως αποτέλεσμα σημαντική μείωση των συνολικών δαπανών που πραγματοποιεί ο οργανισμός.²⁶⁸

Οι επιχειρήσεις αναγκάζονται να στραφούν σε παράνομη εργασία σε μια προσπάθεια να περικόψουν μέρος του λειτουργικού κόστους ως αποτέλεσμα του ισχύοντος φορολογικού καθεστώτος και των πολυάριθμων νόμων που ισχύουν. Αυτό

²⁶⁵ (G.L., 2017)

²⁶⁶ (Kelmanson B., 2019)

²⁶⁷ (Bitzenis A., 2016)

²⁶⁸ (Drogalas G., 2018)

συμβαίνει επειδή ο κίνδυνος της χρεοκοπίας τους κρέμεται καθημερινά, δυσκολεύοντάς τους να επιβιώσουν μπροστά στους πολυάριθμους νόμους και το φορολογικό καθεστώς που ισχύουν.²⁶⁹

Σε αυτό το είδος κατάστασης, οι εταιρείες πρέπει να θέσουν σε εφαρμογή ελέγχους που είναι πιο συχνοί και αυστηρότεροι από ό,τι σε άλλους τομείς. Αυτό γίνεται για να αποτραπεί η μετατροπή της περιοχής σε κόμβο παράνομων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Επιπλέον, η ποσότητα των φόρων που επιβάλλονται στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις πρέπει να προσαρμοστεί ώστε να αντικατοπτρίζει μια πιο δίκαιη μεταχείριση αυτών των επιχειρήσεων. Εάν δεν υποχρεούνται να πληρώσουν υπερβολικά ποσά φόρων, οι ιδιοκτήτες μικρομεσαίων επιχειρήσεων (γνωστές και ως ΜΜΕ) είναι πιο διατεθειμένοι να επανεπενδύσουν τα κέρδη της εταιρείας τους.²⁷⁰

Κατά συνέπεια, αυτό θα μετατρέψει τις ΜΜΕ σε τρομερές μηχανές δημιουργίας θέσεων εργασίας. Τα διάφορα συστήματα ελέγχου του κράτους πρέπει να ενισχυθούν και η διαφάνεια θα πρέπει να είναι η κατευθυντήρια αρχή πίσω από τη λειτουργία τους.²⁷¹ Υπάρχουν πολλές διαφορετικές προσεγγίσεις που πρέπει να χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη αυτού του στόχου²⁷²

Επιπλέον, ο μηχανισμός ελέγχου θα είναι σε θέση να παρακολουθεί αποτελεσματικότερα εάν η νομοθεσία εφαρμόζεται ή όχι σε ολόκληρη τη χώρα, ορίζοντας μέλη που θα υπηρετούν σε επιτροπές τοπικής αυτοδιοίκησης σε κάθε κοινότητα. Το παράνομο εμπόριο, το οποίο αποτελούσε μεγάλο μέρος της παραοικονομίας, εξαφανίζεται επειδή τίθενται περισσότεροι περιορισμοί σε πράγματα που δεν έχουν τις εγγυήσεις ποιότητας ή τις εγγυήσεις νόμιμης κυκλοφορίας που απαιτεί ο νόμος. Απαιτείται επείγοντως ένας δίκαιος όρος ανταγωνισμού στον κλάδο του λιανικού εμπορίου, και είναι σημαντικό αυτό το πεδίο να καθιερωθεί και να διατηρηθεί στην τρέχουσα μορφή του. Άλλωστε, ο αθέμιτος ανταγωνισμός είναι αυτός που προκαλεί την ανάδυση της παραοικονομίας²⁷³.

Εφαρμογή κατά γράμμα των καθορισμένων κανονισμών για την παράδοση ειδών με κάρτες ποιότητας και προέλευσης και τιμωρία παραβατών με βαριές ποινές.

²⁶⁹ (Bitzenis A., 2016)

²⁷⁰ (Αληφαντής, 2018)

²⁷¹ (Kelmanson B., 2019)

²⁷² (Kelmanson B., 2019)

²⁷³ (Βαβούρας Ι., 2014)

Επιπλέον, πρέπει να ρυθμιστούν οι ώρες λειτουργίας των καταστημάτων ώστε να τεθούν περιορισμοί σχετικά με το μέγεθος των εργασιών που μπορεί να διεξαχθούν εκεί. Όταν μιλάμε για μη δηλωμένες υπερωρίες, αυτό είναι το σημείο όπου μπορούμε να αντιμετωπίσουμε το θέμα της αδήλωτης εργασίας²⁷⁴.

Οι άδειες θα πρέπει να χορηγούνται σύμφωνα με αυστηρά καθορισμένα κριτήρια για τις επιχειρήσεις που πρόκειται να ανοίξουν παρά τους ελέγχους που έχουν προβλεφθεί για αυτές. Μερικά από αυτά τα κριτήρια μπορεί να είναι ο αριθμός των ατόμων που ζουν στον τοπικό δήμο ή ο αριθμός των ατόμων που εργάζονται στην περιοχή. Ωστόσο, προτού τεθεί σε εφαρμογή οποιαδήποτε από αυτές τις πολιτικές, πρέπει πρώτα να υπάρξει μια αλλαγή στον τρόπο με τον οποίο η κυβέρνηση προσεγγίζει τις ευθύνες της, προκειμένου οποιοδήποτε από αυτά τα μέτρα να είναι επιτυχές.²⁷⁵

Η εξυγίανση του κρατικού μηχανισμού, που δείχνει να υστερεί αρκετά σε σχέση με την περίοδο του, είναι όπου όλα ξεκινούν. Αυτό χρειάζεται γιατί θα γίνει αγώνας με τα μεγάλα συμφέροντα που προωθούν το λαθρεμπόριο και το λαθρεμπόριο γιατί βγάζουν τεράστια χρηματικά ποσά από αυτές τις δραστηριότητες. Πρέπει να υπάρξει εκκαθάριση των ελεγκτικών μηχανισμών, ώστε να μην υπάρχουν διεφθαρμένοι άνθρωποι που εργάζονται σε αυτές τις υπηρεσίες που θα κερδίζουν από παράνομες επιχειρήσεις και δεν θα επιβάλλουν τους κανόνες. Αυτό θα διασφαλίσει ότι δεν υπάρχουν κενά στο σύστημα.²⁷⁶

Το κύριο στοιχείο από αυτήν την έρευνα είναι ότι η τρέχουσα μέθοδος είσπραξης φόρων είναι αναποτελεσματική. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η ισχύς των κρυπτονομισμάτων και άλλων ειδών εισοδήματος δεν καλύπτεται επί του παρόντος από την απαίτηση να παρέχουν οι δικαιούχοι τα δεδομένα τους. Αυτό δείχνει ότι, εκτός από την αναμενόμενη αύξηση του αριθμού των ενδιαφερομένων, η εταιρεία θα μπορεί να παραμείνει ως επί το πλείστον αφορολόγητη από τα κράτη. Αυτό θα οδηγήσει σε αύξηση του ποσού των χαμένων κερδών.²⁷⁷

Επιπλέον, ένα ακόμη συμπέρασμα είναι ότι δεν υπάρχει δυνατότητα παροχής βοήθειας στις χώρες που αποτελούν την Ευρώπη²⁷⁸.

²⁷⁴ (Κουράκης, 2017)

²⁷⁵ (Beasley M. S., 2020)

²⁷⁶ (Λουμιώτης Β., 2015)

²⁷⁷ (Κουράκης, 2017)

²⁷⁸ (Kobis, 2018)

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να παρέχει στα κράτη μέλη κατευθύνσεις και βοήθεια προκειμένου να λύσουν με επιτυχία το ζήτημα της επικοινωνίας και της αποτελεσματικής ανταλλαγής πληροφοριών. Με αυτή την προσέγγιση, οι φορολογικές αρχές θα έχουν μια πιο ξεκάθαρη εικόνα των βιομηχανιών που πλήττονται από το φαινόμενο της φοροδιαφυγής, γεγονός που θα τους επιτρέψει να υιοθετήσουν δράσεις που είναι πιο αποτελεσματικές.²⁷⁹

Στις περισσότερες περιπτώσεις, ακόμη και οι πληροφορίες που έχουν προηγουμένως κοινοποιηθεί από τις αρχές δεν αξιοποιούνται αρκετά καλά. Αυτό είναι κάτι που πρέπει να ληφθεί υπόψη. Επειδή τα κράτη μέλη δεν αναλύουν έγκαιρα τις πληροφορίες, τα αποτελέσματα είναι ένα φορολογικό έλλειμμα καθώς και το ζήτημα της αυξημένης φοροδιαφυγής. Συγκεκριμένα, οι ελεγκτές το έτος 2020 διαπίστωσαν ότι οι άνθρωποι δεν μοιράζονταν πληροφορίες πολύ συχνά και οι πληροφορίες ήταν κακής ποιότητας και δεν χρησιμοποιήθηκαν πλήρως.²⁸⁰

Κεφάλαιο 6ο ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Μετά από μια εις βάθος ανάλυση της σημασίας των όρων φοροδιαφυγή και παραοικονομία, καθώς και την παράθεση σύγχρονων περιπτώσεων, καταλήξαμε στη συνειδητοποίηση ότι το έθνος μας πλήττεται σοβαρά από διάφορα είδη οικονομικών εγκλημάτων. Τα αποτελέσματα είναι προφανώς ανεπιθύμητα, και όχι μόνο για το κράτος αλλά και για τους ανθρώπους που ζουν εκεί. Οι πολίτες, ακόμη κι αν εν γνώσει τους δεν συμμετείχαν στην παράνομη δραστηριότητα, είναι συχνά αυτοί που έχουν να αντιμετωπίσουν τις δυσάρεστες συνέπειες των φορολογικών αδικιών.²⁸¹

Ως αποτέλεσμα της έρευνάς μας σχετικά με το ιστορικό των ατόμων που υποδηλώνουν το εισόδημά τους ή αποφεύγουν τους φόρους, καταλήξαμε στη συνειδητοποίηση ότι όλοι έχουν την ικανότητα να διαπράξουν ένα οικονομικό έγκλημα, και αυτό ισχύει ιδιαίτερα όταν εξετάζουμε το ζήτημα της φοροδιαφυγής.

Επιπλέον, εξετάσαμε τα πολλά διαφορετικά πράγματα που οδήγησαν σε αυτές τις δύο παραβιάσεις. Τα τελευταία χρόνια, το ελληνικό κράτος σημειώνει πρόοδο προς τη σωστή λύση του ζητήματος, ιδιαίτερα μέσω της χρήσης συστημάτων ηλεκτρονικών πληρωμών. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν μερικά ακόμη βήματα

²⁷⁹ (Kelmanson B., 2019)

²⁸⁰ (Κούνη, 2020)

²⁸¹ (Αληφαντής, 2018)

που πρέπει να γίνουν, εκτός από λίγο χρόνο, για να επιλυθεί πλήρως το ζήτημα. Αυτό ενισχύεται από το γεγονός ότι η Ελλάδα συγκαταλέγεται στα έθνη που έχουν σημαντικό ζήτημα όσον αφορά τη λεγόμενη «σκοτεινή οικονομία».²⁸²

Συμπερασματικά, καταλήξαμε στη συνειδητοποίηση ότι, παρά το γεγονός ότι η παράνομη οικονομική δραστηριότητα και η φοροδιαφυγή είναι ουσιαστικά συγκρίσιμες, ποικίλλουν ως προς τα μέσα με τα οποία διαπράττονται τα εγκλήματα καθώς και τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις που προκύπτουν από αυτά. Λόγω της επιδημίας και των επιπτώσεών της, οι επιχειρήσεις και οι εργαζόμενοι αναγκάστηκαν να διεξάγουν ένα σημαντικό μέρος των εργασιών τους εξ αποστάσεως, γεγονός που οδήγησε ταυτόχρονα σε μια νέα μέθοδο ψηφιοποίηση της οικονομίας.²⁸³ Ως εκ τούτου, έχουν αναπτυχθεί επιθυμητές ευκαιρίες από τους μηχανισμούς ελέγχου μέσω των συστημάτων φορολογικού σχεδιασμού της οικονομίας ως συνέπεια του γεγονότος ότι οι κυβερνήσεις των ευρωπαϊκών εθνών έχουν δεσμευτεί να υιοθετήσουν νέα αυστηρά μέτρα για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.²⁸⁴

Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι κυβερνήσεις των ευρωπαϊκών εθνών έχουν υιοθετήσει νέα μέτρα για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Στόχος τους ήταν και εξακολουθεί να είναι να εξασφαλίσουν την αποτελεσματική είσπραξη των φορολογικών εσόδων για τη στήριξη των κρατικών δαπανών, των δημόσιων υπηρεσιών και των νοσοκομείων, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι το βάρος της πληρωμής φόρων κατανέμεται δίκαια στους φορολογούμενους στη σύγχρονη εποχή. Από την αρχή εστιάζουν τις προσπάθειές τους σε αυτή τη συγκεκριμένη πτυχή.²⁸⁵

Εξαιτίας αυτού, το κράτος θα μπορεί να κάνει χρήση της βοήθειάς τους προκειμένου να βοηθήσει τις φορολογικές αρχές να γίνουν πιο αποτελεσματικές στο έργο τους. Παρόλα αυτά, είναι μια αδιαμφισβήτητη πραγματικότητα ότι η εμπιστοσύνη των ανθρώπων στον ελεγκτικό μηχανισμό έχει πληγεί σοβαρά ως άμεση συνέπεια των γεγονότων που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο. Αυτό είναι κάτι που δεν μπορεί να αρνηθεί κανείς.²⁸⁶

Ωστόσο, η τροποποίηση της νομοθεσίας και των ελεγκτικών προτύπων καθώς και η εφαρμογή αυστηρότερων κυρώσεων μπορεί να λειτουργήσει ως είδος

²⁸² (Κουράκης, 2017)

²⁸³ (Λουμιώτης Β., 2015)

²⁸⁴ (Κουράκης, 2017)

²⁸⁵ (Κουράκης, 2017)

²⁸⁶ (Κούνη, 2020)

καταναγκασμού, καθιστώντας ευκολότερο για τους φορολογούμενους να επικοινωνούν ξανά με την κυβέρνηση.²⁸⁷

Ένα επιπλέον συμπέρασμα που μπορεί να εξαχθεί από αυτή τη μελέτη είναι ότι η μάχη κατά του οργανωμένου οικονομικού εγκλήματος πρέπει να συνεπάγεται συνεργασία και κάποια μορφή βοήθειας τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Είναι απαραίτητο να κάνουν πράγματα όπως να συνεργάζονται και να αναλύουν την κατάσταση, να ανταλλάσσουν πληροφορίες και διαφορετικές απόψεις, να θεσπίζουν αυστηρότερους νόμους, να παρέχουν δικαιοσύνη και να παρατηρούν πώς αλλάζουν τα πράγματα εάν θέλουν να ελέγξουν και τελικά να απαλλαγούν από το πρόβλημα.²⁸⁸

Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες τόσο ως βασικό στόχο όσο και ως υψηλή προτεραιότητα, και αποτελεί έναν από τους πρωταρχικούς στόχους της να συμβάλει στην υιοθέτηση μέτρων που είναι τόσο αποτελεσματικά όσο και άμεσα σε αυτόν τον τομέα. Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι αυτό το πρόβλημα υφίσταται για μεγάλο χρονικό διάστημα, ένας σημαντικός αριθμός ατόμων συνεχίζει να εμπλέκεται σε εγκληματική συμπεριφορά προκειμένου να εκμεταλλευτεί το γεγονός ότι μπορούν να αποκρύψουν τα προσωπικά τους στοιχεία.²⁸⁹

Επειδή πρόκειται για ένα παγκόσμιο πρόβλημα που έχει συνεχή αντίκτυπο στην οικονομία, είναι απαραίτητο να του δοθεί μεγαλύτερη προσοχή από μια ευρεία ποικιλία προοπτικών. Αυτό πρέπει να γίνει άμεσα. Είναι δύσκολο να ορίσουμε το εύρος της καταπολέμησης του οικονομικού εγκλήματος αφού είναι συγκρίσιμο με τον αγώνα κατά της Λερναίας Ύδρας. Αυτό καθιστά αδύνατο να τεθούν όρια στον αγώνα.²⁹⁰ Φαίνεται ότι μόλις ένα είδος παράνομης συμπεριφοράς εξαλειφθεί, ένα άλλο ξεπηδά για να πάρει τη θέση του σχεδόν αμέσως²⁹¹.

Συμπερασματικά, είναι σημαντικό να επισημανθεί ένας σημαντικός περιορισμός της έρευνας, ο οποίος εντοπίζεται στη συνεχή ενημέρωση για νέα φορολογικά μέτρα, τη μείωση των φορολογικών συντελεστών, σε συνδυασμό με την αύξηση του κατώτατου μισθού και την εντατικοποίηση των φορολογικών ελέγχων. Αυτός ο περιορισμός έγκειται στο γεγονός ότι η έρευνα διεξήχθη πριν δημοσιοποιηθούν οι πληροφορίες σχετικά με αυτές τις αλλαγές.

²⁸⁷ (Λουμιώτης Β., 2015)

²⁸⁸ (Αληφαντής, 2018)

²⁸⁹ (Κούνη, 2020)

²⁹⁰ (Λουμιώτης Β., 2015)

²⁹¹ (Κουράκης, 2017)

Καλό θα ήταν λοιπόν να γίνει μια νέα μελέτη για να συγκρίνουμε πώς νιώθουν οι φορολογούμενοι για τα νέα μέτρα που πρόκειται να βγουν. Συμπερασματικά, είναι ατομική ευθύνη κάθε πολίτη να κυβερνά με βάση την αρχή της δικαιοσύνης και να εργάζεται για το καλό του κοινού και όχι για τα προσωπικά του συμφέροντα, επιδιώκοντας την προσωπική ευημερία καταπατώντας τα δικαιώματα των άλλων.²⁹² Με αυτόν τον τρόπο, θα μπορέσουμε να έχουμε εύλογη ελπίδα για ένα πιο δίκαιο και παραγωγικό μέλλον, όπου όλοι θα μπορούν να ζουν χωρίς πολλά προβλήματα και η δωροδοκία και τα είδη οικονομικού εγκλήματος θα εξαφανιστούν. Συμπερασματικά, είναι σημαντικό να τονιστεί το γεγονός ότι υπάρχουν διαθέσιμες επιλογές για την αντιμετώπιση της κατάστασης που παρουσιάστηκε. Ακόμα κι έτσι, πρέπει να υπάρχουν και «τολμηροί» που εργάζονται για την κυβέρνηση, προκειμένου να εφαρμοστούν αυτές οι πολιτικές για το καλό της χώρας.²⁹³

Βιβλιογραφικές Παραπομπές

²⁹² (Λουμιώτης Β., 2015)

²⁹³ (Θεοχαράκη Π., 2017)

Ξένη Βιβλιογραφία

Alake, S. O. V., (2018). Impact of Electronic Taxation on Tax Evasion and Avoidance (A Case Study of Nigerian Banks). International Journal of Current Research in Multidisciplinary, 2 2, pp. 19-27.

Alm, J. M.-V. J., (2019). Institutions, Paradigms, and Tax Evasion in Developing and Transition Countries. Στο: Institutions, Paradigms, and Tax Evasion in Developing and Transition Countries. s.l.:In Public Finance in Developing and Transitional, pp. 21-34.

Alm, J., (2019). Measuring, explaining, and controlling tax evasion: Lessons from theory, experiments and field studies. Στο: Measuring, explaining, and controlling tax evasion:

Beasley M. S., G. N. L. C. M. M., (2020). Board Risk Oversight and Corporate Tax-Planning Practices. 6 επιμ. New York: published by Apress.

Beasley M. S., G. N. L. C. M. M., (2020). Board Risk Oversight and Corporate Tax-Planning Practices. Στο: Board Risk Oversight and Corporate Tax-Planning Practices. s.l.:s.n., pp. 13-16.

Beasley M., F. A. B. S. M. G. D. F. P., (2016). Auditing Cases: An Interactive Learning Approach. 6 επιμ. New York: McGraw-Hill Irwin.

Berend, Ivan. (2018). The Contemporary Crisis of the European Union, Prospects for the Future. New York: Routledge.

Bitzenis A., V. V. S. F., (2016). An Exploration of the Greek Shadow Economy: Can Its Transfer into the Official Economy Provide Economic Relief Amid the Crisis?. 1 επιμ. s.l.:s.n.

Bitzenis A., V. V. S. F., (2018). An Exploration of the Greek Shadow Economy: Can Its Transfer into the Official Economy Provide Economic Relief Amid the Crisis?". Στο: An Exploration of the Greek Shadow Economy: Can Its Transfer into the Official Economy Provide Economic Relief Amid the Crisis?". s.l.:s.n., pp. 22-35.

Cowell F.A., B. R., (2016). Tax compliance and firms' strategic interdependence. 1 επιμ. london: London School of Economics.

Drogalas G., K. A. P. M., (2018). Auditing Corporate Governance Statements in Greece – the role of internal auditors. 2 επιμ. s.l.:s.n.

Drogalas G., K. A. P. M., (2018). *Auditing Corporate Governance Statements in Greece – the role of internal auditors*. Στο: *Auditing Corporate Governance Statements in Greece – the role of internal auditors*. s.l.:s.n., pp. 1015-1024.

European Commission - Taxation and Customs Union (2017) *Taxation Trends in the European Union*.

European Parliament. (2018) 'EU-Wide Penalties for Money Laundering: Deal with Council'. *European Parliament News*.

Filipeos, Katherine. (2019). *Increase in suicides and child mortality during crisis in Greece*. *Greek Reporter*.

G.L., V., (2017). *Shadow Economy and Tax Evasion. The Achilles Heel of Greek Economy. Determinants, Effects and Policy Proposals*. 1 επιμ. Αθήνα : Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.

Georgakopoulos, T. (2017). *Introduction to Public Finance*. 5th ed. Athens: E. Mpenos Publishing.

Growth European Commission. (2018). *Excellence in Public Administration for Competitiveness in EU Member States*

Hope, Kerin.(2017).*Greek property e-auctions end 6 month stand-off over debt reduction*. *Financial Times*.

Hug S., H. N., (2017). *Tax Evasion, Trust and State Capacities*. Στο: *Tax Evasion, Trust and State Capacities*. s.l.:s.n., pp. 42-48.

Imf.org. (2018b). *International Monetary Fund: IMF country Report Selected Issues N. 13/155 IndeepAnalysis.gr*. In *Deep Analysis*.

International Monetary Fund. (2019). *Greece 2018*. Washington: International Monetary Fund, IMF Country Report

Kelmanson B., K. K. M. L. M. B. a. W. J., (2019). *Explaining the shadow economy in Europe: size, causes and policy options*. 1 επιμ. New York: IMF.

Kim, J.-B. L. Y. Z. L., (2019). *Corporate Tax Avoidance and Stock Price Crash Risk*. Στο: *Corporate Tax Avoidance and Stock Price Crash Risk*. s.l.:s.n., pp. 23-33.

Lessons from theory, experiments and field studies. s.l.:International Tax and Public Finance, pp. 13-32.

M, D., (2020). *Factors of Tax Evasion in Greece: Taxpayers Perspective*. 1 επιμ. s.l.:s.n.

M, D., (2020). *Factors of Tax Evasion in Greece: Taxpayers Perspective*. Στο: *Factors of Tax Evasion in Greece: Taxpayers Perspective*. s.l.:s.n., pp. 13-18.

M. Panagiotou, D. Ioakeimidou, (2018). *Essentially uncontrollable (!) the IAPR, Dimokratia.*

Marinakou, Evangelia, Charalampos Giousmpasoglou, and Vasileios Paliktzoglou. (2017). *The Brain Drain*

Matsaganis M., F. M., (2016). *Distributional implications of tax evasion in Greece. 1 επιμ. london: London School of Economics and Political Science.*

Matsaganis, M. F., (2017). *Distributional Implications of Tax Evasion in Greece. The Hellenic Observatory. Στο: Distributional Implications of Tax Evasion in Greece. The Hellenic Observatory. s.l.:The European Institute, GreeSEPaper, pp. 32-37.*

Murphy, R. (2019). *The European Tax Gap: a report for the Socialists and Democrats Group in the European Parliament.*

Nelson, Rebecca, Paul Belkin, and James Jackson. (2017). *The Greek debt crisis: Overview and implications for the United States. Congressional Research Service.*

OECD (2018). *Revenue Statistics 2017 - Greece. Revenue Statistics 2017.*

OECD. (2019). *Money Laundering and Terrorist Financing Awareness Handbook for Tax Examiners and Tax Auditors. Paris: OECD.*

Otusanya, O. L. S., (2017). *The role of offshore financial centres in elite money laundering practices: evidence from Nigeria. Journal of Money Laundering Control, 15 5, pp. 336-362.*

Paletsakis, G. (2018). *Suggestions for a new tax system with lower tax rates. Paper Presented in the 3rd Annual International Conference on Humanities & Arts in a Global World, Athens, Greece.*

Petrakis, P., Kotsios, S. and Kostis, P. (2018). *Laffer curve for the Greek Economy | Phenomenon in Higher Education in Greece: Attitudes and Opinions on the Decision to Immigrate.*

Pitsilis, G. (2018a). *“Address to OECD Fiscal Affairs Committee”, transcript, Independent Authority for Public Revenue.*

Pitsilis, G. (2018b). *Modernizing tax collection and enforcement in Greece.*

Richard, and Francesco Giavazzi. (2018). *The Eurozone Crisis: A Consensus View of the Causes and a Few Possible Solutions. London: CEPR .*

Tatsos, N. (2017). *Theory of taxes and tax policy. 2st ed. Athens: Kritiki Publishing.*

Tax Policy Center (2019). *Taxes and Income Inequality.*

Thirion, E., and Scherrer, A. (2019). *Member States’ Capacity to Fight Tax Crimes. Brussels: European Union.*

- Tziouvas, Dimitris. (2019). *Greece in Crisis: The Cultural Politics of Austerity*. Edited by Dimitrios Tziouvas. London; New York: I.B. Tauris
- V. Mitsilegas, B. Gilmore, (2018). *The EU legislative framework against money laundering and terrorist finance: A critical analysis in the light of evolving global standards*, *International and Comparative Law Quarterly*.
- Vamvoukas, George. (2018). *Dramatic and unpredicted the reduction of the bank deposits*. *Kontranews.gr*.
- W.R., M., (2016). *The ethics of tax evasion: Perspectives in theory and practice*. 1 επιμ. New York: OECD.
- William F. Messier W., G. S. & P. D., (2016). *Assurance Services: A Systematic Approach*. 1 επιμ. New York: McGraw-Hill Irwin.
- World Economic Forum. (2018). *The Global Competitiveness Report 2017-2018*.
- Zettelmeyer, Jeromin, Eike Kreplin, and Ugo Panizza. (2018). *Does Greece Need More Official Debt Relief? If So, How Much?* *PIE Peterson Institute for International Economics*.

Ελληνική βιβλιογραφία

- Ασπροπούλου Α., Ν. Μ., (2016). *Πατριωτισμός και Φορολογική συμμόρφωση*. 1 επιμ. Αθήνα : Παπαζήση .
- Βαβούρας Ι., Μ. Γ., (2014). *Η παραοικονομία στην Ελλάδα και τον κόσμο*. 1 επιμ. Αθήνα : Παπαζήση.
- Γ., Β., (2014). *Οικονομικό Φορολογικό Δίκαιο*. 1 επιμ. Αθήνα : ΙυS .
- Γ., Κ., (2019). *Φοροδιαφυγή: Αιτίες και αντιμετώπιση*. 1 επιμ. Αθήνα : ημερησία .
- Δήμητρα, Κ. Α., (2020). *Η Φοροδιαφυγή στον ΦΠΑ*. 1 επιμ. Αθήνα: νομική.
- Θεοχαράκη Π., Μ. Ε. Ν. Χ., (2017). *Η φοροδιαφυγή – φοροαποφυγή στην Ελλάδα. Επιπτώσεις στην Ελληνική Οικονομία από την ανάπτυξη του φαινομένου της παραοικονομίας*. 1 επιμ. Αθήνα : Παπαζήση.
- Καρά Ο., Α. Ν., (2017). *Φοροδιαφυγή και Παραοικονομία στην Ελλάδα*. 1 επιμ. Αθήνα : Παπαζήση .
- Λουμιώτης Β., Τ. Β., (2015). *Βασικές Οδηγίες Εφαρμογής Διεθνών Προτύπων Ελέγχων (ΔΠΕ)*. 1 επιμ. Αθήνα : Σταμούλη.
- Ν, Κ. Ε., (2017). *Τα Οικονομικά Εγκλήματα*. 2 επιμ. Αθήνα : Αντ. Ν. Σάκκουλας.
- Στ.Γ., Α., (2018). *«Ελεγκτική βάσει των Διεθνών Προτύπων Έλεγχου και των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων»*. 1 επιμ. Αθήνα : Διπλογραφία.

